

Çankaya Kent Masalları

Anket/Görüşmeler ve Çalışma Raporu

(ANKARA'DA ÇANKAYA İLÇESİNDE YAŞAYAN/ÇALIŞAN LGBTİ+'LARIN SAĞLIK ALANINDA
VE SAĞLIK HİZMETLERİNE ERIŞİMDE YAŞADIKLARI SORUNLAR, GEREKSİNİMLERİ,
BEKLENTİLERİ İLE ÇANKAYA BELEDİYESİNE ÖNERİLER)

Çankaya Kent Masalları
Anket/Görüşmeler ve Çalışma Raporu

(Ankara'da Çankaya İlçesinde Yaşayan/Çalışan LGBTİ+'ların Sağlık Alanında ve Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadıkları Sorunlar, Gereksinimleri,Beklentileri ile Çankaya Belediyesine Öneriler)

Hazırlayan ve Yayımlayan:
17 Mayıs Derneği
info@17mayis.org

17 Mayıs Derneği, Aralık 2021

Tasarım
Ceket Medya

Basım

.....

Bu kitap parayla satılamaz. İnsan haklarının desteklenmesi amacıyla yapılan ve ticari olmayan etkinliklerde serbestçe kullanılabilir.

Bu, “Çankaya Kent Masalları- Anket/Görüşmeler ve Çalışma Raporu (Ankara’da Çankaya İlçesinde Yaşayan/Çalışan LGBTİ+’ların Sağlık Alanında ve Sağlık Hizmetlerine Erişimde Yaşadıkları Sorunlar, Gereksinimleri, Beklentileri ile Çankaya Belediyesine Öneriler)” 17 Mayıs Derneği tarafından, “Çankaya İlçesinde Yaşayan veya Çalışan LGBTİ+’ların Sağlık Haklarından Eşit Olarak Yararlanmalarının Sağlanması ve Geliştirilmesi İçin Çankaya Belediyesi ile Ortaklıklar Kurulması” projesi kapsamında, Freedom House desteğiyle hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamen 17 Mayıs Derneği’ne aittir ve Freedom House’un görüşlerini yansıtmaz.

Bu rapordan kaynak göstermek şartıyla faydalanılabilir. Ancak rapor, 17 Mayıs Derneği’nin izni olmadan, tamamen ya da kısmen, fotokopi, film vb. elektronik ve mekanik yöntemlerle çoğaltılamaz.

Copyright © Aralık 2021, 17 Mayıs Derneği, Ankara

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	5
GİRİŞ	7
SUNUŞ: KALDIRIMLARIN ALTINDAKİ GÖKKUŞAĞI	8
ANAHTAR SONUÇLAR	10
ARKAPLAN	13
ANKET VE GÖRÜŞMELERLE İLGİLİ GENEL BİLGİ	17
Temel Bilgiler, Metodoloji ve Sınırlamalar	17
ANKET KATILIMCILARININ PROFİL BİLGİLERİ VE BULGULAR	20
a. Demografik Özellikler ve Katılımcı Profili	20
b. Çankaya’da Eşit Yurttaşlık.....	25
b. 1. Yaşam ve Memnuniyet.....	25
b. 2. Güvende Hissetme	29
b. 3. Destek Mekanizmalarından Yararlanma	35
b. 4. Eşitlik için Öneriler.....	40
c. Çankaya’da Sağlık	44
c. 1. Mevcut Sağlık Durumu	44
c. 2. Sağlık için Başvurulan Kurumlar/Kuruluşlar	47
c. 3. Sağlık Kurumlarında Yaşanan Ayrımcılık ve Hak Arama Mekanizmaları	50
d. Değerlendirme	55
GÖRÜŞME KATILIMCILARININ PROFİL BİLGİLERİ VE BULGULAR	60
DAHA EŞİT BİR KENT YAŞAMI İÇİN ANKET/GÖRÜŞME KATILIMCILARININ DİLE GETİRDİĞİ ÇANKAYA VE BELEDİYEYE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	75
KAYNAKÇA	79

TEŞEKKÜR

Bu çalışma raporunun yayımlanması ve anket çalışması ve yüz yüze görüşmeler süresince, deneyim aktarımında bulunan, bize katkı sunan, yanımızda olan ve destek sağlayan herkese buradan teşekkürlerimizi sunmak isteriz.

İlk olarak, 17 Mayıs Derneği'nin bu çalışma ile hedeflediği amaca yönelik, anket ve yüz yüze görüşme sorularının hazırlanması, yaygınlaştırılması, uygulanması ve anket çalışmasının bitiminde bu raporun hazırlanmasını mümkün kılan Dr. Filiz Ak, Özge Gökpınar, Metin Uzun, Dicle Çakmak, Umut Güner, Havva Kafes ve Ecem Güneş Gümüşer'e ve son olarak da Defne Güzel'e teşekkür ederiz. Raporun son okumasını yaparak içerik geliştirmesine imza katkı sunan ve yazdığı sunuş yazısı ve anahtar sonuçlar ile raporu güçlendiren değerli yol arkadaşımız ve gazeteci Yıldız Tar'a teşekkürü borç biliriz.

Anketin yaygınlaştırılması için, internet gazetesinde haber olarak 17 Mayıs Derneği'ne yer sağlayan ve anket linkini duyuran, Kaos GL Derneği ve çalışanlarına teşekkür ederiz.

Anketimize ve görüşmelere zaman ayırarak, deneyimlerini içtenlikle paylaşan 115 katılımcımıza çok teşekkür ederiz.

Anketin yayında olduğu süre boyunca, anketi doldurmakla kalmayıp, geri dönüşleriyle, öneri ve mesajlarıyla anket sorularının geliştirilmesine katkı sağlayan ve raporlaştırma sürecimize ilham veren 17 Mayıs Derneği'nin tüm dostlarına verdikleri destek için çok teşekkür ediyoruz.

İyi Okumalar Dileriz

Sağlıcakla ve esenlikle,

17 Mayıs Derneği

GİRİŞ

Bu çalışma raporunu yerel yönetim çalışmalarımız kapsamında hazırladık. Rapora ilham veren çalışmanın amacı;

- Çankaya İlçesi'nde yaşayan veya çalışan LGBTİ+'ların sağlık hizmetlerine erişim konusundaki sorunlarını, alışkanlıklarını, ihtiyaçlarını ve beklentilerini, LGBTİ+'ların temel özgürlükleri için savunuculuk sağlamak hedefiyle görünür kılmak
- Paydaşların kendi sektörlerinde LGBTİ+'ların sağlık hakkının korunması ve geliştirilmesine yönelik iyi yöntem ve uygulamaları ve yenilikçi yaklaşımları benimseme konusundaki anlayışlarını ve kapasitelerini geliştirmek
- LGBTİ+ hak sahiplerinin güçlendirilmesine ve haklarının korunmasına yönelik çok disiplinli yaklaşımların artırılması için kilit paydaşları harekete geçirmek.

Bu raporun ilerleyen bölümlerinde, gerçekleştirilen anket ve görüşmelerden elde edilen sonuçları sayısal veriler halinde bulabilirsiniz. Raporda Çankaya'da yaşayan veya çalışan LGBTİ+'ların farklı hak alanlarında, özellikle de sağlık alanında ve sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunlar, gereksinimleri ve belediyeden beklentilerinin yanı sıra katılımcıların kendi ağızlarından belediyeye yönelik önerileri de raporumuzda yer alıyor.

Tüm bu veri setinin ve önerilerin bu raporda sunulması ile LGBTİ+'ların yereldeki sorunlarına ve ihtiyaçlarına yönelik, haklarının korunması için yerel hizmetlerin üretilmesi, geliştirilmesi ve iyileştirilmesi konusunda yerel kilit paydaşları yenilikçi yaklaşımlar geliştirmeye teşvik etmeyi amaçlıyoruz.

SUNUŞ:

KALDIRIMLARIN ALTINDAKİ GÖKKUŞAĞI

Bir kente ait olduğumuzu ne zaman hissederiz? Her gün kaldırımlarını aşındırdığımız, sokaklarını turladığımız, ağaçlarının gölgesinde soluklandığımız bir kent, bizi ne zaman bağrına basar?

Bu araştırma için sunuş yazısı kaleme almamı istediklerinde zihnimde bu sorular vardı. Çankaya'da, Ankara'nın merkezi denilen ilçede LGBTİ+'ların neler yaşadığını öğreneceğim için hem heyecanlı hem de endişeliydim. Heyecanlıyım çünkü meselenin adını koymak her zaman iyi bir başlangıçtır. Endişeliydim çünkü LG-BTİ+'ların bazı varsayımların aksine ülkenin hiçbir şehrinde nefes almak kadar olağan bir şekilde yaşayamadığını on yıla yaklaşan gazetecilik deneyimim bana acı bir şekilde öğretmişti.

Elinizde tuttuğunuz bu çalışma hem heyecanımı hem de endişelerimi doğruladı. Geçtiğimiz yıllarda, özellikle yerel seçimler öncesinde parti yetkililerinin ve zaman zaman LGBTİ+ hak savunucularının iddia ettiği gibi LGBTİ+'ların rahat yaşayabildiği ilçeler diye bir listeden söz etmek mümkün değil. Nasıl olsun ki? İnsan, eşit ve özgür olmadan nasıl rahat yaşayabilir? Şehrin her sokağı, her parkı, her binası ayrımcılığın, dışlanmanın, şiddetin acı hatıralarıyla örülüyken nasıl rahatça aşık olunabilir o şehirde?

Çankaya da üç aşağı beş yukarı böylesi bir yer olageldi yıllarca. Bir yandan LG-BTİ+'lar örgütlendikçe şehrin çehresini değiştirdi. Diğer yandan atılamayan adımlar, verilen ancak tutulmayan vaatlerle kentin o acı hafızası bir gölge gibi çöktü üzerimize. Kaos Kültür Merkezi'nin 2000'lerin başında Çankaya Belediyesi eliyle kapatılmasının üzerinden anca iki on yıl geçmişken; artık parkları polis ve belediye zabıtalı işgali altında bir kentte yaşıyoruz. Park çarkları yavaş yavaş nostaljiye dönüşüyor. Hamamlar, Avrupa Birliği'nin desteklediği kültür sanat projeleriyle restore edildikten sonra ilk iş lubunyalı tekme tokat kovmak olduğundan beri hamamlarda da saklı değil hafızamız. Barlar, şehrin o hızlı değişiminin en çok yaşandığı yerler olarak zaten hafızamızı kargacık burgacık bir yazıya dönüştürmekten gayri bir işleve sahip olmamaya başladı. Bayraklarımızla, dövizlerimizle yürüdüğümüz sokaklarımız artık yok. E peki ne kalır geriye bir kentten eğer hafızası öldüyse?

İnsanları kalır. Yaşayan, nefes alan, değiştiren insanları. Bu çalışma işte o insanlara mikrofon uzatıyor. Çankaya'yı, Çankayalılardan dinliyor. Çankayalı LGBTİ+'lar kentin kaldırımlarının altında yatan gökkuşaklarıyla anlatıyor kendi kent masal-

larını. Gökkuşakları o kaldırımların altından üstüne çıkabilsin diye eşitlik çılgınlığını okuyacaksınız ilerleyen sayfalarda. Gökkuşakları kaldırımların altında çünkü araştırmanın ortaya koyduğu en önemli sonuçlardan biri LGBTİ+'ların Çankaya'da "-mış gibi yaşamak" zorunda bırakıldığı. LGBTİ+'lar Çankaya'da yaşıyor ama nasıl yaşıyor? Gizlenmek zorunda kalarak. Deyim yerindeyse kendisi olamayarak yaşıyor. Kendin olamamak bu dünyada başınıza gelebilecek en kötü şeylerden biridir. İnsanın ruhunu örseler. Bu öyle bir örselemedir ki; sizi her daim tetikte kılar. Ömür boyu ayrımcılığın yarattığı algı, ayrımcılığa maruz bırakılanlarda potansiyel ayrımcılıklara karşı her daim tetikte olmayı yaratır. Tetikte geçen bir hayatın yansımaları bu çalışmada bizi uyarıyor bir kez daha. Çankayalı LGBTİ+'ların çok büyük bir çoğunluğu kentte kendisini güvende hissetmediğini söylüyor. Bu hissin ardında derin bir gerçeklik ve deneyim yatıyor. Tehditler kentin her yerinden geliyor, LGBTİ+'ları korumakla veya LGBTİ+'lara hizmet götürmekle yükümlü olanlar korumak veya hizmet götürmek bir yana faile dönüşüyor. Alay edilme, sözlü taciz, darp, taksici ve motokurye tacizi, emlakçı tarafından ayrımcılık, akran zorbalığı, barda ayrımcılık, evden atılma, aile hekimliği/hastanede ayrımcılık, toplu taşıma-da gözle taciz... Bunlar yaşananların sadece bir kısmı. Bu bulgular, LGBTİ+'ların yoğun olarak sokakta ve mekanlarda, hizmet alımında ya da kolluk kuvvetlerine başvurduklarında taciz, ayrımcılık ve şiddete maruz kaldıklarını ortaya koyuyor.

Kentteki en önemli kurumlardan olan belediyenin çalışmaları ise LGBTİ+'lara o kadar da açık değil. Sadece bazı sağlık hizmetlerinden faydalanabilmek mümkün oluyor. Onda da anonim HIV test merkezi dışındaki hizmetlerin hiçbirine dair LGBTİ+'ların çok da olumlu deneyimleri yok. HIV Test Merkezi'ni bulabilmek ise adeta büyük bir labirentte yönünü bulabilmek gibi.

Peki bu durumda Çankaya Belediyesi LGBTİ+'lara nasıl açılacak? Sunduğu hizmetleri görünür kılmaktan yönetime katılıma kadar pek çok adımdan bahsediyor LGBTİ+'lar. Bir belediyenin sağlık hizmeti neden gizli saklı olsun ki? Neden bir belediye eşitlik için adım atmasın? Belediye binasının hemen yanı başında trans kadınlar sokakta dayak yerken belediye neden sessiz kalsın? Kalmasın diye yapılması gerekenlerin hepsi bu raporda bir bir sıralanıyor. LGBTİ+ örgütleri ile diyalogdan ortak projelere; belediye kapılarının LGBTİ+'lara açılmasından ayrımcılığa karşı adımlara kadar yapılması gerekenleri bir bir sıralıyor katılımcılar.

Bu raporun ardından artık deyim yerindeyse top Çankaya Belediyesi'nde. LGBTİ+'ların da gerçekten Çankayalı olabilmesi için eşitlik gerek bize. Belki o zaman bizim kent masallarmız Çankaya'nın çehresini değiştiren bir gökkuşağı olarak kaldırımların altından sokaklara taşar...

Yıldız Tar

Gazeteci

ANAHTAR SONUÇLAR

- Araştırmaya katılan LGBTİ+'ların neredeyse yarısı Çankaya'da LGBTİ+ olarak yaşamak ve çalışmaktan memnun değil ya da kısmen memnun. Yarısından fazlası (yüzde 72) Çankaya'da kendini güvende hissetmiyor ya da kısmen güvende hissediyor. Toplumsal ön kabuller ve varsayımların aksine; LGBTİ+'lar Çankaya ilçesinde güvensizlik içerisinde yaşamak ya da çalışmak zorunda kalıyor.
- Çankaya'da yaşayan ya da çalışan LGBTİ+'ların büyük çoğunluğu, dışarıdan gelebilecek tehditlere karşı kendilerini koruma altına almak için cinsel yönelim/cinsiyet kimliklerini gizlemek zorunda kalıyor. Araştırmaya katılan sadece 5 kişi (yüzde 6,17) kimliğini hiçbir zaman gizlemek zorunda kalmadığını belirtti. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini ifade edebilmenin, ifade ettiğinde herhangi bir suçlama, yaptırım ya da kınama ile karşılaşmanın uluslararası insan hakları ve LGBTİ+ hakları açısından en gelişkin metinlerden olan YOGYAKARTA İlkeleri' ışığında LGBTİ+'ların bir yerde eşit haklara sahip olup olmadığını anlayabilmek açısından önemli bir gösterge olduğunu da düşünürsek; LGBTİ+'ların Çankaya'da toplumun geri kalanıyla eşit olmadığını ve LGBTİ+'ların Çankaya'da kimlikleriyle yaşayamadığını ya da çalışamadığını söyleyebiliriz.
- LGBTİ+'lar Çankaya'nın neredeyse her yerinde dışarıdan tehditlerle karşılaşabileceğini düşünüyor. Evler, mahalleler, işyerleri, okullar, cafe, bar ve restoranlar, topluma taşıma araçları, kamu binaları, park ve sokak gibi kamuya açık alanlar... Araştırmaya katılan LGBTİ+'lar bütün bu alanlarda kendilerini tehdit altında hissettiğini belirtti.
- Peki bu tehdit hissi gerçeğe dönüştüğünde ne oluyor? Katılımcıların yüzde 35,29'u Çankaya'da cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim temelli ayrımcılık ve şiddete maruz bırakıldıklarını vurguladı. Ayrımcılık ve şiddet örnekleri ise şöyle: Alay edilme, sözlü taciz, darp, taksici ve motokurye tacizi, emlakçı tarafından ayrımcılık, akran zorbalığı, barda ayrımcılık, evden atılma, aile hekimliği/hastanede ayrımcılık, toplu taşımada gözle taciz, partner şiddeti, partner şiddeti veya kimliği bilinmeyen kişilerce maruz kalınan taciz/şiddet sonrası başvurulan kolluk kuvvetlerinde kötü muamele veya ikincil taciz/şiddet vakalarıdır. Bu bulgular, LGBTİ+'ların yoğun olarak sokakta ve mekanlarda, hizmet alımında ya da kolluk kuvvetlerine başvurduklarında taciz/ayrımcılık ve şiddete maruz kaldıklarını ortaya koyuyor.

1 <https://kaosgidernegi.org/images/library/yogyakarta-web.pdf>

- Ayrımcılık ve şiddetin faillerine ilişkin soruya verilen yanıtlar; çoğu durumda (yüzde 66,66) faillerin kolluk kuvvetleri de dahil olmak üzere hizmet alınan kişiler olduğunu gösteriyor. LGBTİ+'ların mal ve hizmetlere erişimde ayrımcılığa uğraması ve LGBTİ+'ları korumakla yükümlü kolluk kuvvetlerinin ayrımcılık ve şiddet faili olması, LGBTİ+'ların Çankaya'da eşit ve özgür yaşayamadığını ortaya koyuyor.
- Bu olayların durumunun ölçülmesi için ek olarak anket katılımcılarına saldırının gerçekleştiği yerin neresi olduğunu da sorduk. Saldırıları en çok sokak ve park gibi kamusal alanlarda gerçekleşse de (yüzde 58,06); LGBTİ+'lar açısından ev, okul, kafe, restoran ve barlar, sağlık kuruluşları da ayrımcılık ve şiddetle karşılaştıkları mekanlar olabiliyor. Bu bulgulara göre LGBTİ+'ların kamusal alanlarda korunmasız olduğu sonucu ortaya çıkıyor.
- Araştırma katılımcılarının polisin şiddetle karşılaştıkları LGBTİ+'lara hiçbir destek sağlamadığını, benzer olayların tüm LGBTİ+'ların başına geldiğini, transların çeşitli sorunlar yaşadığını ve özellikle de ev bulma süreçlerinde ayrımcılık yaşadığını belirtmesi; Çankaya'da ayrımcılık ve şiddetin sistematik olduğunu gösteren bir diğer veri.
- Ayrımcılık ve şiddete karşı yerel kurumlardan destek alabilen katılımcı oranı ise sadece yüzde 4. Katılımcıların yüzde 96'sının yerel kurumlardan destek almadığını belirtmesi yerel kurumlara güvensizliğin göstergesi olarak önemli bir sonuca işaret ediyor. Çankaya'da yaşayan veya çalışan LGBTİ+'lar ayrımcılık ya da şiddetle karşılaştığında yerel kurumlardan ziyade sivil toplum örgütlerine başvuruyor. Başvurdıkları sivil toplum örgütleri ise spesifik olarak LGBTİ+'lara ve seks işçilerine destek sağlayan kurumlara sınırlı.
- Çankaya Belediyesi'nin kenttaşlara sunduğu hizmetlerden LGBTİ+'ların faydalanıp faydalanmadığı konusunda da; sağlık hizmetleri öne çıkıyor. LGBTİ+'ların büyük bir çoğunluğu belediyenin sadece sağlık hizmetlerinden faydalanıyor. Bu durum, belediyenin "herkese" sunduğu hizmetlerin aslında herkese açık olmadığını ya da herkes tarafından bilinmediğini gösteriyor. Katılımcılar; anonim HIV test merkezi (Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi) gibi hizmetlerde yaşanan deneyimin genellikle olumlu olduğunu ancak bu merkezlerin şu anda açık olup olmadığının ve yeni adresinin bilgisi paylaşılmadığı için hizmetten yararlanılamadığını belirtti. Aile hekimi ile diş polikliniği ile ilgili deneyimler ise genellikle olumsuz.
- Katılımcılar internette yorumlara bakarak, tanıdıklara sorarak ayrımcı uygulamalarla karşılaşabilecekleri kuruluşlara ve doktorlara gitmemeye çalıştıklarını vurguladı. Bu bulgu bize, LGBTİ+'ların ön araştırma yapmadan sağlık hizmetlerine doğrudan erişemediklerini gösteriyor. Öte yandan; sağlık personelinin

ayırıcı tutumlarına maruz kalmamak için, ayrımcılığa uğramadan uygun tedaviye erişmek için katılımcılar cinsel yönelim ve/veya cinsiyet kimliklerini saklamak zorunda kalıyor.

- Katılımcıların büyük bir çoğunluğu pandemi öncesinde (yüzde 80,56) ve pandemi sırasında (yüzde 83,3) maddi sebeplerle sağlık kurumlarına gidemediğini belirtti. Maddi sorunların yanı sıra katılımcılar; ayrımcılığa uğramaktan korktukları, ulaşım ile ilgili engelleri olduğu gerekçeleriyle sağlık kurumlarına başvuramadıklarını belirtti. Bu bulgular, LGBTİ+'lar açısından ayrımcılık ve derin yoksulluğun bir arada yaşandığını; bu durumunsa sağlık hizmetine erişimi engellediğini ortaya koyuyor.
- Anket katılımcısı LGBTİ+'ların yarısından fazlası (yüzde 53,32) sağlık kuruluşlarına başvurmaktan çekindiğini söylerken; olumsuz tepkileri nedeniyle doktor değiştirmek zorunda kalanların oranı yüzde 25,35.
- Katılımcıların neredeyse tamamının üzerinde uzlaştığı konular ise LGBTİ+'ların LGBTİ+ olmayanlarla eşit ölçüde hizmet almadığı ve sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'ları ayırıcı uygulamalarla karşılaşma ihtimallerinin yüksek olduğu ve bu ayırıcı uygulamalara karşı LGBTİ+'ları koruma mekanizmalarının yeterli olmadığıdır.
- Sağlık hakkına erişimde eşitlik için yapılması gerekenlere katılımcıların yanıtları ise ücretsiz tedaviden HIV ve LGBTİ+ alanında farkındalık çalışmalarına; anayasal eşitlik ve eşit yurttaşlıktan LGBTİ+ dostu merkezlere kadar çeşitlilik gösteriyor. Önemli bir bölümü belediyelerin görev alanı içerisinde olan bu önerileri araştırmada tamamlayan diğer sonuç ise LGBTİ+ dostu bir Çankaya için belediyenin atması gereken adımlara dair. Katılımcıların çoğunlukla dile getirdiği beklentiler arasında belediyenin LGBTİ+ örgütleri ile diyalog kurmak üzere bir birimi atması, belediye komisyonları ile kent konseyi toplantılarına LGBTİ+'lar ve örgütlerinin katılımının teşvik edilmesi, LGBTİ+'lar ve örgütlerinin belediye ile ortak projelerde bulunabilmesinin sağlanması, belediyelerde LGBTİ+ çalışanlara yer sağlanması ve teşvik edilmesi, belediyeye ait sosyal destek ve hizmet mekanizmalarının LGBTİ+'lar için elverişli kılınması ve LGBTİ+'ların mağdur edilmesinin önlenmesine yönelik düzenlemeler yer alıyor.

Sağlık hakkı ve kaliteli sağlık hizmetlerine ve sosyal hizmetlere erişim en temel insan haklarından bir tanesidir. İnsan onuruna yakışır ve kapsayıcı hizmetler ise bu hizmetlerin temeli olmalıdır. BM Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Komitesinin 14 No'lu genel yorumuna göre, sağlık hakkı, insanların en yüksek sağlık standardı gereği sağlıklı yaşamasını sağlayacak koşulları geliştiren, yiyecek, beslenme, konut, güvenli ve içilebilir su kaynaklarına erişim ve yeterli sağlık koşulları, güvenli ve sağlıklı çalışma koşulları ve sağlıklı bir çevre gibi sağlığın belirleyici temel unsurlarını kapsayan geniş çaplı sosyoekonomik etmenleri içerir. Yönetimler, sağlık bakımı ve sağlık hizmetlerine eşit erişimi sağlayacak yasal düzenlemeleri yapma ve tedbirler alma; hekimler dahil tüm sağlık personelinin uygun standartta eğitim, bilgi ve etik davranış kurallarına sahip olmalarını sağlama ve kişilerin, sağlıklı ilgili hizmetlere erişimlerinin kısıtlamamasını da güvence altına almakla yükümlüdür. LGBTİ+'ların da LGBTİ+ olmayanlarla beraber, yaşadıkları yerde benzer sağlık ve bakım ihtiyaçları, kendilerine içtenlikle yaklaşacak ve anlayış gösterecek sağlık çalışanlarına erişmesi ve uygun tedaviyi alması elzemdir ve yaşamlarını ve esenlik hallerini iyi yönde etkiler. Ancak, LGBTİ+'lar toplumun geri kalanlarına kıyasla eşit hizmete çoğu zaman erişemiyor. Türkiye'de belediyeçilik çalışmaları konusunda LGBTİ+ hareketin kazanımları var fakat uzun süredir bu kazanımların yansımaları alanda görülemiyor².

2 Türkiye'de LGBTİ+ hareketi, belediyelere insan hakları temelli görevini hatırlatmak ve LGBTİ+ politikalarını hayata geçirmelerini sağlamak ve kent hizmetlerinin LGBTİ+ kapsayıcı olmasını sağlamak için çalışmalar yapmış ve Türkiye'de ilk defa, 2014 ve 2015 yıllarında İl Belediye Meclislerinde açık kimlikli LGBTİ+'lar görev almaya başlamıştır. Boşan Yakar'ın Şişli Belediyesi, Sedef Çakmak'ın Beşiktaş Belediyesi'ndeki çalışmaları ile 2021 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nde Elif Avcı'nın görevlendirilmesi ile, LGBTİ+ örgütlerin diğer tamamlayıcı çalışmalarıyla yerel yönetimin dönüşmesi için adımlar atılmıştır. Bunlardan en öne çıkan faaliyetlerin ilki, belediye başkanlığına aday olan kişileri LGBTİ+ kapsayıcı ve eşit hizmetler sunmayı taahhüt etmeye davet eden ve eşitlik birimleri kurmaya teşvik eden SPOD'un LGBTİ+ Dostu Belediyeçilik Protokolüdür. Bir diğer çalışma ise, Kaos GL ve İzmir Siyah Pembe Üçgen derneklerinin yürüttüğü Türkiye'deki Belediyelerin LGBTİ+ Eşitlik Politikalarının Güçlendirilmesi Projesi ile düzenlenen ve yüzlerce belediye çalışanının aldığı farkındalık eğitimleri ve Uluslararası Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Yerel Yönetimler Konferansıdır. Kaos GL'nin bir diğer çalışması ise "Aktivizm Okulu: Yerel Yönetimler" dir. Bu çalışmalarda Avrupa Kentsel Şartı kapsamında belediyelerin yurttaşlarına yönelik görevleri değerlendirilmiş, Eşitlik Birimlerinin kurulması ve belediyelerce sağlanan sağlık hizmetlerine LGBTİ+'ların erişiminin sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Kaos GL bu çalışmalar haricinde belediyelerin faydalanması için çeşitli raporlar da yayımlamıştır. Bu raporların en sonuncuları, 2021 tarihli Belediyeler ve LGBTİ+ Hakları Yerel Yönetimler Herkese Hizmet Eder ve İnsan Hakları Kentleri raporlarıdır. Kaos GL Haber Portalında ise kent hakkı bağlamında çok sayıda köşe yazısı yayınlanmıştır ve Kaos GL Dergisi'nin Yerel Yönetimler başlıklı 162. Sayısı ve Kent/Mekan başlıklı 120. Sayısı bu konuda üretilmiş önemli materyallerdir. Kaos GL Derneği aynı zamanda Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli Ayrımcılıkla Yerel Yönetimlerde Mücadeleye dair politika belgesi de hazırlamıştır. Cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği temelinde ayrımcılıkla mücadelede yerel

Eşit hizmet almak, başka gruplarla aynı şekilde değerlendirilmek olarak algılanmamalıdır; çünkü çoğu hizmet ve yaklaşım, cisheteroseksüelleri odağına alarak esneklik payı bırakmadan şekillendirilmiştir. Bu nedenle, sağlık çalışanlarında tek tip hizmet sağlamak teamül haline gelmiştir. Bu da LGBTİ+'ları ayrımcılıklara açık hale getirerek, özelleşmiş ihtiyaçlarını göz ardı eder. Aynı durum özellikle kent hakkı bağlamında diğer hak alanları için de geçerlidir.

LGBTİ+'lar dahil herkesin eşit ve insan onuruna yakışır muamele görmesi için gerekli politikaların geliştirilmesinde yerel yönetimlere büyük sorumluluk düşer. Yerel yönetim, merkezi yönetime kıyasla, insanla en yakın temas halinde olan yönetim birimidir ve yerel hizmetlere ilişkin kamu politikalarının belirlenmesi ve hizmetlerin sunumunda etkilidir. Demokratikleşme sürecine de doğrudan katkısı olan birimlerdir, zira katılımcılığı artırmak konusunda doğrudan pay sahibidirler. Ülke bazında yeterli temsiliyet elde edemeyen grupların da yerel yönetim çalışmalarına katılıp teoride taleplerini ve beklentilerini dile getirmesi mümkündür. Belediyeleri, halkın mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan kurumlar olarak tanımlayan Anayasa'nın 127/1 Maddesi, belediyelerin görev ve sorumluluklarını vurgulayan 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu belediyelerin hizmet çerçevesini belirler. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'nı 1993 yılında kabul eden Türkiye, toplumun sosyal ve ekonomik gelişiminden yerel yönetimlerin sorumlu olduğunu öngörür. Bir diğer önemli metin, Avrupa Kent-sel Şartı olup, çoklu kültürlerle ve çeşitliliğe önem verilmesi gerektiğini, katılım hakkını ve barınma/ulaşım bağlamında toplumsal eşitliği öngörür. Özetle, çeşitli

ve bölgesel yönetimlerin iyi uygulamalar derlemesi; Benim Belediyem ve Nasıl Bir Yerel Yönetim yazı dizileri öne çıkan diğer çalışmalardır. Kaos GL aynı zamanda 11 belediyeden temsilcinin katılımı ile LGBTİ+ haklarının tartışmaya açıldığı Af Örgütü İnsan Hakları Eğitim Programına da destek olmuştur. LGBTİ+ hareketinin yerel yönetimleri hedefleyen en önemli çalışmalardan bir diğeri ise SPOD'un Belediye Eşitlik Endeksi çalışmasıdır. Bu çalışma belediyelerin LGBTİ+ kapsayıcı uygulamalarını belirli indikatörler üzerinden, Gökkuşuğu Şehirler Ağı üyelikleri üzerinden ve belediyelerin stratejik planlama raporları, faaliyet raporları ve performans programı üzerinden değerlendirmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda Ankara-Çankaya Belediyesi; Bursa-Nilüfer Belediyesi; Çanakkale Belediyesi; Eskişehir Büyükşehir Belediyesi ile Odunpazarı Belediyeleri; İstanbul-Beşiktaş ve Şişli Belediyeleri; İzmir- Konak ve Buca Belediyeleri ile kayyum atanmış olan Mersin-Akdeniz Belediyesi değerlendirilmiştir. Türkiye'de şu anda Avrupa Belediyeler ve Bölgeler Konseyi (CEMR)'nin Avrupa Yerel Yaşamda Kadın-Erkek Eşitliği sürecini imzalayan yirmi beş belediye bulunmaktadır. Mart 2021 tarihinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi, Yerel Eşitlik Eylem Planlarına cinsel yönelim ve cinsiyet kimliğini eklemiştir (Daha fazla bilgi için, bkz. Güzel, D. (2021) Yerel yönetimlerin LGBTİ+ politikalarına verdiği yanıt, Kaos GL Dergisi, sayı. 178. ss. 50-51, Güzel, D. (2021), Yerel Yönetimlerde LGBTİ+ Politikaları ve Faaliyetlerinin Seyri: <https://kaosgl.org/gokkusagi-forumu-kose-yazisi/yerel-yonetimlerde-lgbti-politikalari-ve-faaliyetlerinin-seyri>) Tüm bu pozitif gelişmelere rağmen, Türkiye'de LGBTİ+'lar açısından durum maalesef günden güne kötüye gitmektedir. OHAL döneminde getirilen LGBTİ+ etkinlik yasaklarından pandemiye kadar geçen süreç LGBTİ+'lar ve örgütler için baskılayıcı iken, Covid-19 sürecinde OHAL dönemiyle belirginleşen baskı ortamı pekiştirilmiştir. Birçok ülkede pandemi döneminde insanların evde kalmak zorunda olması ve STK çalışmalarının durma noktasına gelmesi ile demokratikleşme karşıtı adımlar atıldığı görülmüştür.

hizmetlerin, belediyelerce, eşit ve dengeli biçimde sunulmasını ve müşterek birer hak olarak değerlendirilmesini öngörmektedir.

Yerel yönetimler tanımı gereği, "ulusal sınırlar içerisinde belli bir coğrafi bölgede yaşayan yerel topluluk üyelerinin ortak ihtiyaçlarını karşılamak, ekonomik sosyal kültürel zenginliğe ve refaha ilişkin yerel hizmetleri genel yetki ile kendi sorumluluğu altında ve yerel topluluğun yararları doğrultusunda yerine getiren, işleyişinde açıklığı, şeffaflığı, insan haklarını, çoğulcu ve katılımcı demokrasi ilkelerini hayata geçiren, yetkilerin yerel topluluğa en yakın yönetim birimince kullanıldığı, karar organlarını yer yer yürütme organlarını kendilerince belirlediği ve bu organlarla kendi ihtiyaçlarını yerine getirdiği, kamu tüzel kişiliğine sahip, özerk, demokratik"³ yönetimlerdir (Tunç, 2016). Ancak her ne kadar mevzuatça öngörülse de bu eşit ve dengeli hizmet sunumu, Anayasa'da eşitlik maddesince koruma altına alınmadıkları için, çoğunlukla LGBTİ+'ları kapsamıyor. Bu da kent hakkına aykırıdır. Henri Lefebvre (1968) tarafından ilk defa değinilen kent hakkı⁴ kavramına göre, birbirinden farklı olan her bir toplumsal grubun paydası her bir kişi, toplumun eşit üyesidir. Ancak bu kavram yalnızca ekonomik açıdan dezavantajlı kesimlere yönelik kullanılageldiği için, LGBTİ+'ları kapsamıyor. Aynı zamanda, konut ve özel alanı kentin parçasıymış gibi değerlendirmiyor. Bu da aidiyet ve özgürlük duygusunun kent bağlamında değerlendirilmesini engelliyor⁵ (Kurtoğlu, 2011). Kentli haklarının insan hakları çerçevesinde düşünülmesini sağlayan ve yerel hizmetlerin etkili şekilde verilmesini, kent sakinleri için ekonomik, sosyal ve kültürel imkanlar ile aidiyet duygusunun geliştirilmesini ve onların süreçlere etkin katılımlarını öngören Avrupa Kentsel Şartı, kent sakinlerinin güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşarken, istihdam, barınma, dolaşım özgürlüğü, sağlık, kültür, kişisel bütünlük gibi haklardan faydalanabilmelerini öngörür. Kentlilerin insan onuruna uygun bir kent yaşamına sahip olması için hizmetlerin eşit ve ulaşılabilir olması gerekir⁶ (Öndül, 1998). Bu hizmetler, kişilerin sağlık hakkı ve sağlık hakkı dışındaki hak alanlarında sorunlarına çözüm ararken eriştikleri hizmetlerdir.

Sağlık hakkı bağlamında, belediyelere 5393 Sayılı Belediyeler Kanunu ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu tarafından her türlü sağlık hizmetini sağlama hakkı tanınırken bu hizmetin verilmiş biçiminden bahsedilmez. Belediyeler bütçeleriyle uygunluk içinde ve kanun yükümlülükleri çerçevesinde yurttaşlara

3 Tunç, A. (2016). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Uygulamaları: Kilis Belediyesi Örneği . Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 6(2) , 77-88: <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/en/pub/issue/26892/282752>

4 Lefebvre, H. (1968) Le droit à la ville. Collection Société et Urbanisme. Paris, Anthropos, ss. viii, 166.- 1(4)

5 Kurtoğlu, A. (2011) Kentli olmak veya kent hakkı, Kaos GL Dergisi, sayı. 120 ss. 23-25

6 Öndül, H. (1998) Kentli Hakların Kavramsal Temelleri, <https://www.ihd.org.tr/kentlihaklarinin-kavramsal-temeller/>

sağlık hizmeti sağlar. Bu hizmetler için gerekli olan tesisler belediyelerce kurulur, işletilir ve bu amaçla başka kurumlara devredilir. Günümüzde belediyelerin sağlık hizmetleri genellikle kendi personeline sağladığı hizmet ile sınırlı kalmaktadır, oysa yerel yönetimler kaliteli, güvenli, eşit, çağdaş standartlarda, ekonomik ve kolaylıkla erişilebilir nitelikte sağlık hizmetlerini, sosyal devletin yükümlülüğü olarak toplumun tüm kesimlerine sağlamalıdır.

Yaklaşık 350 bine yakın konut ve 150 bine yakın işyerinden oluşan ve 123 mahalleyle sahip olan Çankaya'da yerleşik nüfus 1 milyonun üzerindedir, ancak çevre semtlerden gelen hareketlilik ile gündüz nüfusu 3-4 milyona ulaşmaktadır. Çankaya, Ankara'nın en gelişmiş ve kalkınmış ilçesi olduğu için LGBTİ+'lar açısından en yaşanılır ilçe/semt olduğu söylenebilir. Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Eşitlik ve Farkındalık Bürosu, Çankaya Belediyesi ile çalışan Çankaya Halk Sağlığı Birimleri, Ağız ve Diş Sağlığı Poliklinikleri, Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezleri gibi yerel yönetim poliklinikleri, Çankaya Evleri Psikolog Desteği ile Çankaya Belediyesinin anlaşmalı olduğu⁷ 40 sağlık kuruluşu⁸, LGBTİ+'ların sağlık hizmetleri başta olmak üzere çeşitli hak alanlarında hizmetlere erişiminde önemli kuruluşlardır. Fakat ülkedeki sistematik ve baskıcı atmosfer LGBTİ+ hak sahiplerinin Çankaya'da çeşitli ayrımcılıklar, damgalamalar, hizmetlere erişimde sorunlar yaşamasına neden olmaktadır. Ayrımcılık ve şiddet ile karşılaştıkları zaman başvurdukları mekanizmalarda ikincil ayrımcılıklara uğrayabilmektedirler. Özellikle sağlık hakkına erişimde pek çok sorunla karşılaşmaktadırlar.

Bir sonraki bölümde paylaşılan anket ve görüşmelerden elde edilen veri seti, Çankaya'da yaşayan veya çalışan LGBTİ+'ların kendi tanıklıklarıyla bu sorunlarını ve belediyeden beklentilerini gözler önüne sermektedir.

7 Belediye'nin, kliniklerle imzalanan protokolle Çankaya'da yaşayan her vatandaşa, özel sağlık kuruluşlarında yüzde 50'ye varan indirim sağlayan "Sağlık Kart" uygulaması mevcuttur

8 (Özel Çankaya Yaşam Hastanesi, Dünya Göz Hastanesi, Liv Hospital, Özel İncek Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi, Medicana International Ankara Hastanesi, Özel Ankara Cerrahi Tıp Merkezi, Özel Ortadoğu Hastanesi, Özel Doğal Hayat Polikliniği, Özel Natomed Hastanesi, Kudret International Hastanesi, Kudret Göz Hastanesi, Özel Özkaya Tıp Merkezi, Bayındır Hastanesi, Güven Çayyolu Sağlık Kampüsü, Denge Tıp Laboratuvarları, Özel Ankara Umut Hastanesi, Özel Çankaya Hastanesi, Ufuk Üniversitesi Hastanesi, Maxtone İditme Merkezi, Özel Medipark Tıp Merkezi, Özel Kuru Hastanesi, Mor Optik Tic. Ltd.Şti., Özel Yeni Med Tıp Merkezi, Tobb Etü Hastanesi, Ena Laboratuvarları, Özel Lokman Hekim Akay Hastanesi, Özel Ortadoğu Damla Tıp Merkezi, Özel Yüzüncü Yıl Hastanesi, Özel Medsentez Polikliniği, Aktif Duyu İditme Cihazları Satış Ve Uygulama Merkezi, Yeni Vizyon Tıp Merkezi, Engin Tıp Merkezi, Özel Ankara Mayagöz Hastalıkları Merkezi, Fizitek Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi, Siemens İditme Cihazları, Özel Du-Çe Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Merkezi, Özel Hc International Clinic Cerrahi Tıp Merkezi, Özel Ankara Magnet Tıp Merkezi, Denthospital Ağız ve Diş Sağlığı Merkezi, Özel Medisis Hastanesi) Daha fazla bilgi için, bkz. <https://www.cankaya.bel.tr/pages/7413/SAGLIK-KART/>

ANKET VE GÖRÜŞMELERLE İLGİLİ GENEL BİLGİ

Temel Bilgiler, Metodoloji ve Sınırlamalar

17 Mayıs Derneği, Çankaya ilçesinde yaşayan veya çalışan LGBTİ+'ların sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunları, ihtiyaç ve beklentilerini tespit etmek ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerini almak için anket çalışması yürütmüş ve derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmiştir. Temmuz-Ekim 2021 tarihleri arasında çevrimiçi ortamda, SurveyMonkey kullanılarak gerçekleştirilen 59 soruluk ankete toplam 100 kişi katılmıştır. Aynı dönemde zoom üzerinden veya yüz yüze gerçekleştirilen görüşmelere katılan kişi sayısı da 15'tir.

"17 Mayıs Derneği, Çankaya ilçesinde yaşayan veya çalışan LGBTİ+'ların sağlık hizmetlerine erişimde yaşadıkları sorunları, ihtiyaç ve beklentilerini tespit etmek ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerini almak için anket çalışması yürütmüş ve derinlemesine görüşmeler gerçekleştirmiştir.

Toplamda böylelikle 18 yaş üzeri 115 kişiye ulaşılmıştır. Araştırmanın kapsamı Çankaya'da yaşayan veya çalışan, farklı yaş, meslek ve gelir gruplarından LG-BTİ+'lar olmuştur.

Açık uçlu sorulara da yer veren anket çalışması doğrudan deneyim ve tanık olunan deneyimlere de ışık tutabilmiştir. Profil dağılımı göz önünde bulundurulduğunda, katılımcı sayısının, istatistiki olarak ana kütleyi temsil etme gücü yüksektir.

Anket ve görüşme soruları, iki bölüme ayrılarak uygulanmıştır. Birinci bölüm; demografik özellikleri, Çankaya'da yaşama/çalışma konusundaki memnuniyet düzeyini ölçen sorular içermiştir. İkinci bölüm ise; sağlık alanındaki ve sağlık hizmetlerine erişimde alışkanlıkları ölçen (COVID-19 öncesi ve sonrası dahil) ve sağlık hizmetlerine erişimde yaşanan sorunları araştıran sorular ile; yerel yönetimdeki hizmetlerdeki ve sağlık merkezlerindeki durum ve beklentiye ölçecek olan soruları ve Çankaya Belediyesine götürülebilecek öneriler içeren açık uçlu soruları içermiştir, kişilerin tespit edilmesine yol açabilecek bilgiler ise istenmemiştir.

Birinci bölümde demografik özellikler altında Çankaya'da yaşayan ve çalışan LGBTİ+'lara, yaş, cinsiyet kimliği, cinsel yönelim, cinsiyet ifadesi, eğitim düzeyi, çalışma durumu/pandemide çalışma durumunda varsa yaşanan değişiklikler, meslek, aylık gelir, çalışan statüsü, Çankaya'da yaşama/çalışma durumunu öl-

çen sorular sorulmuştur. Çankaya'da yaşama/çalışma konusundaki memnuniyet düzeyi altında ise, katılımcılara, yaşanılan yer, Çankaya'da en yoğun olarak vakit geçirilen semtler, yaşanılan konutun durumu ile kimlerle birlikte paylaşıldığı, Çankaya'da LGBTİ+ olarak yaşamak ve çalışmaktan memnurluk düzeyi, sokakta güvende hissetme düzeyi, dışardan gelebilecek tehditlere karşı cinsel yönelim/cinsiyet kimliğinin gizlenip gizlenmediği ve nerelerde gizlenmek durumunda kaldığı, Çankaya sınırları içerisinde cinsiyet kimliği ve/veya cinsel yönelim nedeniyle ayrımcılık/damgalanma/şiddet saldırısı gibi olayların yaşanıp yaşanmadığı ve bu konudaki deneyimler, failin kimliği, saldırının nerede gerçekleştiği, benzer olumsuz deneyim yaşayan LGBTİ+'lara dair bilgiler, yerel kurumlardan ya da STK'lardan bu olaylara karşı destek alınıp alınmadığı ve böyle bir desteğin faydalı olup olmadığı, bu desteklerin etkili olup olmadığı, Çankaya Belediyesi ve bağlı kurumlarından bireysel başvuru yoluyla hangi hizmetlerinden faydalandığı, Çankaya Belediyesinin bağlı birimlerinden hangilerinden faydalandığı, buralardaki deneyimler konusunda sorular yöneltildi.

İkinci bölümde ise katılımcılara, sağlık alanındaki ve sağlık hizmetlerine erişimde alışkanlıklar, yaşanılan sorunlar, yerel yönetimdeki hizmetlerdeki ve sağlık merkezlerindeki durum ve beklentiler ve yerel yönetime yönelik öneriler konularında sorular yöneltilmiştir. Bu kapsamda, katılımcılara, pandemi öncesinde sağlık durumları, şu anki sağlık durumları, kronik hastalık ve özel ihtiyaç durumları, cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara karşı test yaptırma durumları, sağlık güvenceleri, düzenli olarak sağlık hizmetlerinden faydalanma durumları, hangi kuruma başvuracaklarını seçme yöntemleri, sağlık hizmetlerine başvurulduğunda sağlık çalışanlarına cinsel kimlikleri hakkında bilgi verme durumları, maddi veya diğer nedenlerle sağlık kurumlarına başvurup başvurmama durumları, sağlık hizmetlerine erişmeye çalışırken veya bu hizmetleri kullanırken deneyimleri, genel sağlık kontrolü yaptırma sıklıkları, sağlık sorunu yaşandığında ya da rutin kontrol için gidilen sağlık kuruluşları ve bunları seçme nedenleri, sağlık merkezlerinde ayrımcılık deneyimleri ve bu deneyim sonrası seçilen hak arama yöntemleri, destek sistemlerinde yer alan kişi veya kurumlar, sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'ların LGBTİ+ olmayanlarla eşit ölçüde hizmet alıp almadığı, özel ihtiyaçların dikkate alınma durumu, sağlık hakkına erişimde eşitlik için geliştirilmesi gereken alanlar, genel kent ve eşit yurttaşlık hakkı bağlamında, Çankaya'da yaşayan ve çalışan LGBTİ+'lar için en önemli 5 alan, Çankaya Belediyesinin LGBTİ+'lar için güvenli alan ve eşit hizmet anlamında geliştirmesi gereken alanlar, LGBTİ+ dostu Çankaya için önerileri ve Çankaya'daki yerel yönetime dair tahayyülleri soruldu.

Sorulara verilen cevaplar üzerinden bulgular değerlendirilirken, bilhassa, farklı demografik gruplara göre katılımcıların temel hak ve özgürlükler bağlamında algısı irdelenmiştir. Aynı zamanda benzer çalışma yapacak kişi ve kurumlara yol gösterebileceği düşüncesiyle, önemli farklılıklara işaret eden bulgulara yer veril-

diği gibi; doğrudan deneyim ve tanıklıklardan faydalanılarak tespit edilen hak ihlalleri gözler önüne serilmiştir. Bu hak ihlallerine katılımcıların getirdiği çözümler ve sorunların ortadan kaldırılması için sundukları önerilere de raporda yer verildi.

Bu çalışmada, COVID-19 süreci birebir anket uygulama olanağını ortadan kaldırdığından, internete erişimi olan, akıllı telefon veya bilgisayar kullanabilen kişilerle sınırlı bir örneklem çerçevesine erişilmiştir. Ankette, ağırlıklı olarak belli yaş aralığında daha genç kişiler ve ağırlıklı olarak yüksek lisans/lisans mezunu kişiler yer alabilmiştir. Anketi yanıtlayabilen kırk yaş ve üzeri kişi oranının daha az oluşuna bakılarak bu sınırlamanın örnekleme yansıdığı görülebilir. Anket katılımcılarının her biri her soruya yanıt vermemiştir. Bu da çeşitli sebeplerden kendilerine dair daha fazla bilgi sağlamak istemedikleri biçiminde okunabilir ve sınırlılığa neden olmuştur. Bu iki sınırlılık, birebir gerçekleştirilen görüşmelerle kaldırılmaya çalışılmış ve örneklem olarak 20-30 yaş arası 6 kişi, 30-35 yaş arası 4 kişi ve 35 yaş ve üzeri 5 kişi (40 yaş ve üzeri 4 kişi) olarak üç farklı yaş aralığından seçilen 15 kişiyle derinlemesine görüşme yapıldı.

Anket yalnızca Türkçe dil seçeneği ile paylaşıldığından, Türkiye’de yaşayan ve ana dili Türkçe olmayan ve Türkçe konuşamayan kişilerin bireysel deneyimlerine erişilememiştir.

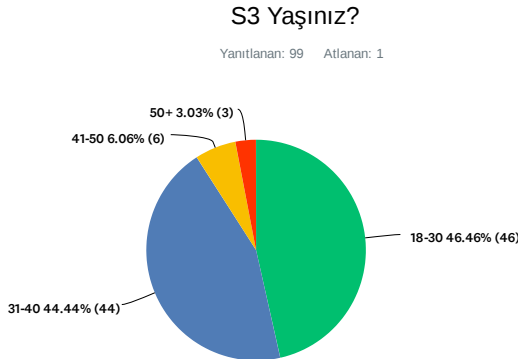
ANKET KATILIMCILARININ PROFİL BİLGİLERİ VE BULGULAR

Bu bölümde, ankette sorulan 59 soru ışığında, toplamda 100 anket katılımcısının verdiği cevaplarla elde edilen bulgular yer alıyor. İlk iki anket sorusunda katılımcılara ankete katılmayı kabul edip etmedikleri ve e-mail adresleri soruldu. Üçüncü sorudan itibaren demografik bilgiler sorulmaya başlandı. Açık uçlu sorulara yanıt veren katılımcıların kendi beyanları, kişisel bilgilerinin korunması amacıyla herhangi bir yaş, cinsel kimlik, meslek bilgisi paylaşılmadan anketi yanıtlama sırasına göre numara verilerek (1 No'lu Anket Katılımcısı, 2 No'lu Anket Katılımcısı, vb.) paylaşıldı.

a. Demografik Özellikler ve Katılımcı Profili

■ Soru 3. Yaş

Anketi yanıtlayan 100 katılımcının 99'u yaşını belirtti. Yaşını belirten 99 katılımcının yaş aralıklarına göre yüzdelik oranı ise sırasıyla şu şekilde: 18-30 yaş arası 46 katılımcı, %46; 31-40 yaş arası 44 katılımcı, %44; 41-50 yaş arası 6 katılımcı, %6,06; 50+ yaş üzerinde ise 3 katılımcı, %3,03. Aşağıdaki grafikte detayları görüleceği üzere, anket katılımcıları ağırlıklı olarak 40 yaş ve altı kişilerden oluşuyor. Bu da sınırlılık bölümünde dile getirildiği gibi, internet kullanım oranının daha genç insanlarda daha yaygın olması ile ilgili bir durum olarak düşünülebilir.

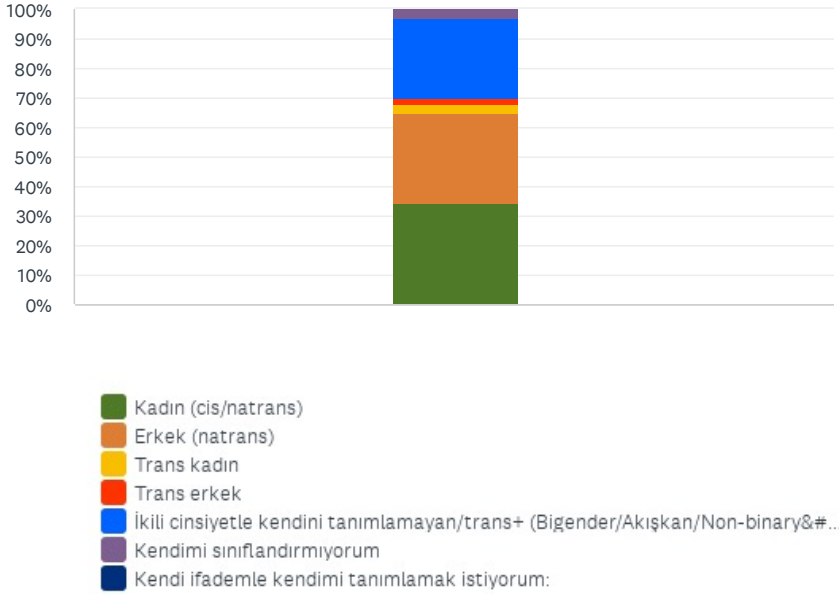

Soru 4. Cinsiyet Kimliği

Anketi yanıtlayan kişilerin tümü, cinsiyet kimliklerine ilişkin soruyu yanıtladı. 34 anket katılımcısı cinsiyet kimliğini natrans kadın, 31 anket katılımcısı cinsiyet kimliğini natrans erkek, 3 anket katılımcısı cinsiyet kimliğini trans kadın, 2 anket katılımcısı cinsiyet kimliğini trans erkek, 27 anket katılımcısı cinsiyet kimliğini ikili cinsiyetle kendini tanımlamayan/trans+ (Bigender/Akışkan/Non-binary/Gender-varyant/GNC/Agender/Intersex) olarak işaretlemiş, 3 anket katılımcısı ise kendimi sınıflandırmıyorum seçeneğini işaretledi. Katılımcılar arasında verilen seçenekler dışında bir seçenek yazan olmadı.

S4 Cinsiyet Kimliğiniz?

Yanıtlanan: 100 Atlanan: 0

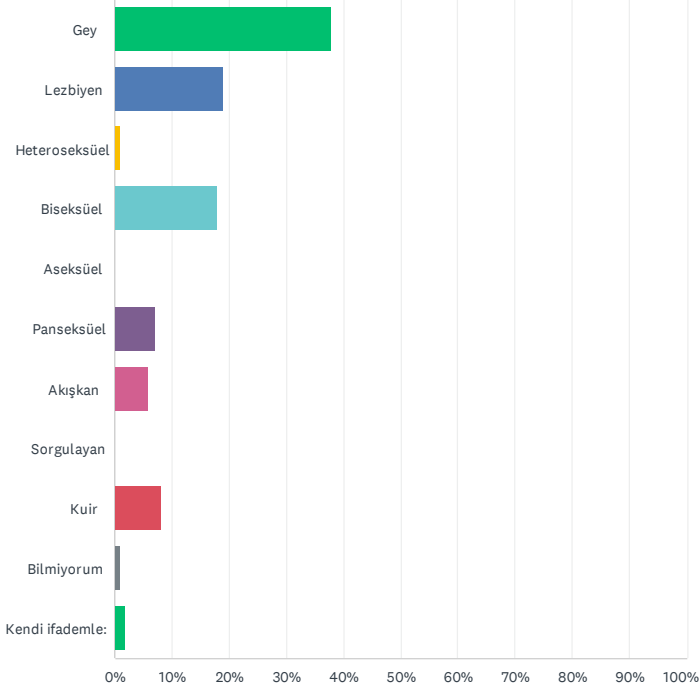
Soru 5. Cinsel Yönelim

Anketi yanıtlayan kişilerin tümü, cinsel yönelim sorusuna yanıt verdi. 38 anket katılımcısı cinsel yönelimini gey, 19 anket katılımcısı cinsel yönelimini lezbiyen, 1 anket katılımcısı cinsel yönelimini heteroseksüel, 18 anket katılımcısı cinsel yönelimini biseksüel, 7 anket katılımcısı cinsel yönelimini panseksüel, 6 anket katı-

lınıcı cinsel yönelimini akışkan, 8 anket katılımcısı cinsel yönelimini kuir olarak işaretledi. 1 anket katılımcısı cinsel yönelimini bilmediğini ifade etmiş, 2 katılımcı ise cinsel yönelimini kendi ifadesiyle gray asexual biromantic ve biseksüel+/panseksüel ve aseksüel olarak ifade etti.

S5 Cinsel Yöneliminiz?

Yanıtlanan: 100 Atlanan: 0

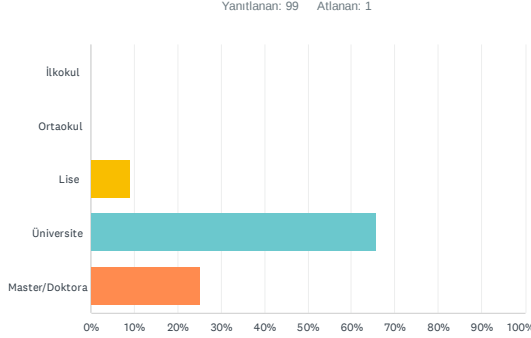
Soru 6. Cinsiyet karakteristiği/ifadesi

Ankete katılanlardan 42 kişi bu soruda kendi kelimeleriyle kendi cinsiyet ifadelerini; soft butch, femme fatale, butch, futch, akışkan, transfeminen, feminen, androjen, gnc, nonbinary, maskülen, değişken, ortaya karışık, eski usul gey, şil, kadın, erkek, bilmiyorum, tanımlamıyorum, neutral gibi ifadelerle tanımladıklarını belirtti. Bu soruyla beraber, cinsiyet kimliği ve cinsel yönelim sorularına verilen yanıtlar, örnekleme geniş bir çeşitliliğe ulaşıldığını gösteriyor.

Soru 7. Eğitim Düzeyi

Ankete katılanlardan 99 kişi bu soruya yanıt verdi. Ankete yanıtlayanların %65,66'sı (65 kişi) üniversite mezunu, %25,25'i (25 kişi) master/doktora, %9,09'u (9 kişi) lise seçeneğini işaretledi. İlkokul ve ortaokul seçeneğini işaretleyen katılımcı olmadı.

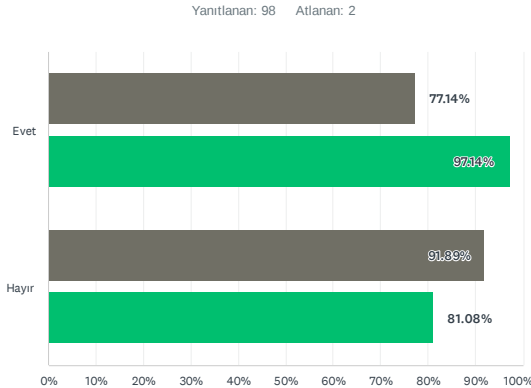
S7 Eğitim Düzeyiniz:

Soru 8. Çalışma Durumu

Ankete katılanlardan 98 kişi bu soruya yanıt verdi. Bu soru ile katılımcıların, COVID-19 öncesinde ve sonrasındaki çalışma durumlarını anlamaya çalıştık. Bu soruya çalışıyorum yanıtını verenlerin (70 kişi) %77,14'ü (54 kişi), COVID-19 öncesinde çalıştığını ve %97,14'ü ise (68 kişi) şu anda da halen çalışıyor olduğunu belirtti. Bu soruya yönelik COVID-19 öncesinde çalışmadığını beyan edenlerin (37 kişi) %91,89'ü (34 kişi), %81,08'i ise (30 kişi), şu anda çalışıyor olduğunu ifade etti. COVID-19 öncesinde çalışan ve şu an çalışmadığını söyleyen katılımcılar (2 kişi), işyerlerinin kapanmasından dolayı işlerinden ayrılmak durumunda kaldıklarını ve devletten destek alamadıklarını ifade ettiler.

S8 Çalışma Durumunuz?

Soru 9. Meslek

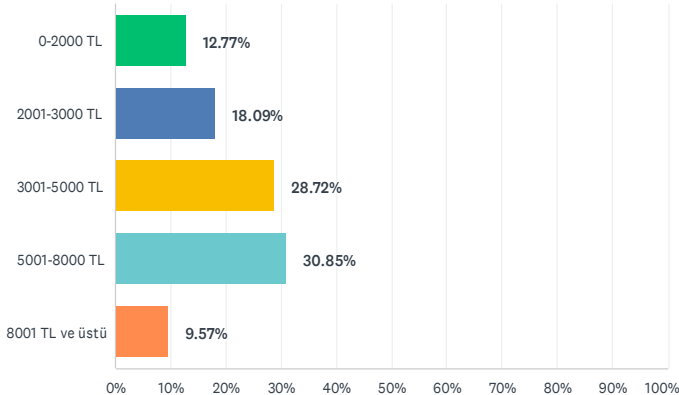
Bu soruya yanıt veren 87 kişinin mesleki dağılımı şu şekildedir: 20 Öğrenci, 1 işçi, 3 serbest meslek, 3 mağazacılık/mağaza reyon görevlisi/giyim sektörü, 1 market çalışanı, 2 özel sektör çalışanı, 1 danışman, 7 akademisyen/öğretim görevlisi, 1 sanatçı, 2 öğretmen, 1 proje koordinatörü, 2 işletmeci, 1 proje uzmanı, 2 gazeteci, 7 kamu personeli/devlet memuru, 2 emekli, 8 STK/STÖ çalışanı, 1 idari işler, 2 ruh sağlığı uzmanı/psikolojik danışman, 2 sağlık çalışanı/hekim, 1 seks işçisi, 1 sosyal medya yöneticisi, 2 mühendis, 1 mali müşavir, 2 müdür/yönetici, 1 içerik asistanı, 1 veri bilimci, 1 sosyal hizmet uzmanı, 1 izleme ve değerlendirme uzmanı, 1 mimar, 2 sosyolog, 2 biyolog, 1 insan hakları uzmanı, 1 çevirmen. Mesleki çeşitliliğin araştırmamıza yansımaları; toplumsal cinsiyete dair stereotiplerin aksine, LGBTİ+'ların çok çeşitli sektörlerde çalıştıklarını gösteriyor. Fakat bu çalışanların büyük bir kısmının (başka bir anket sorusuyla gösterildiği üzere) açık olamaması, bu çeşitliliğin görünmesini engelleyen bir sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Soru 10. Aylık Gelir

Anket katılımcılarından bu soruya yanıt veren 94 kişinin dağılımı, katılımcıların verdiği aylık gelir bilgisi üzerinden şu şekilde: katılımcıların %12,77'si (12 kişi) aylık gelirinin 0-2000 TL arasında olduğunu; katılımcıların %18,09'u (17 kişi) aylık gelirinin 2001-3000 TL arasında olduğunu; katılımcıların %30,85'i (29 kişi) aylık gelirinin 5001-8000 TL arasında olduğunu; katılımcıların %9,57'si ise (9 kişi) aylık gelirinin 8001 TL ve üzeri arasında olduğunu belirtmiştir.

S10 Aylık geliriniz?

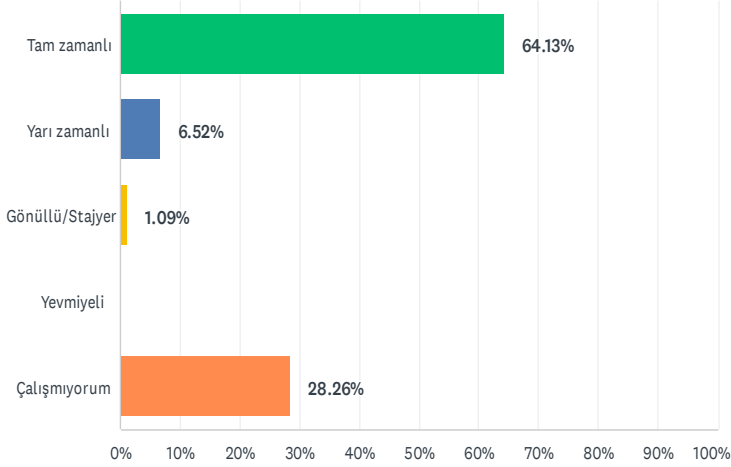
Yanıtlanan: 94 Atlanan: 6

Soru 11. Çalışan Statüsü

S11 Çalışan statüsü?

Yanıtlanan: 92 Atlanan: 8

Anket katılımcılarından bu soruya yanıt veren 92 kişinin dağılımı, çalışan statüsü bilgisi üzerinden şu şekilde: katılımcıların %64,13'ü (59 kişi) tam zamanlı olarak çalıştığını; katılımcıların %6,52'si (6 kişi) yarı zamanlı çalıştığını; katılımcıların %1,09'u (1 kişi) gönüllü/stajyer olduğunu; katılımcıların %28,26'sı ise (26 kişi) ise çalışmadığını belirtmiştir.

b. Çankaya'da Eşit Yurttaşlık

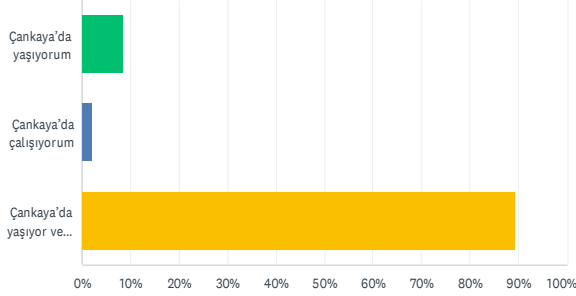
b.1. Yaşam ve Memnuniyet

Soru 12. Çankaya'da yaşama/çalışma durumu

Bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (93 kişi) çoğu (%89,25) Çankaya'da hem yaşıyor hem de çalışıyor. Çankaya'da yaşayıp Çankaya'da çalışmayanların oranı %8,60; Çankaya'da yaşamayıp Çankaya'da çalışanların oranı ise %2,15'tir.

S12 Çankaya'da yaşama/çalışma durumu

Yanıtlanan: 93 Atlanan: 7

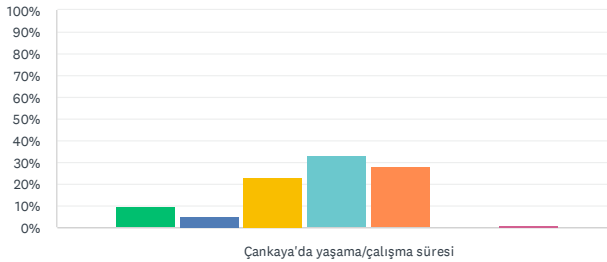

Soru 13. Çankaya'da yaşama/çalışma süresi

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (94 kişi) Çankaya'da yaşama/çalışma süresi üzerinden yüzdelik dağılımı şu şekilde: Katılımcıların %9,57'si (9 kişi) doğduğundan beri Çankaya'da yaşadığını; katılımcıların %5,32'si (5 kişi) son 12 aydır Çankaya'da yaşadığını; katılımcıların %23,40'ı (22 kişi) 1-5 yıldır Çankaya'da yaşadığını; katılımcıların %32,98'i (31 kişi) 6-10 yıldır Çankaya'da yaşadığını; katılımcıların %27,66'sı (26 kişi) 10 yıldan uzun süredir Çankaya'da yaşadığını; 1 kişi ise (%1,06) Çankaya'da yaşamadığını ama Çankaya'da çalıştığını ifade etmiştir.

S13 Yaşadığınız yeri en iyi anlatan seçeneği işaretleyiniz.

Yanıtlanan: 94 Atlanan: 6

- Doğduğumdan beri Çankaya ilçesinde yaşıyorum.
- Son 12 aydır Çankaya'da yaşıyorum
- 1-5 yıldır Çankaya'da yaşıyorum
- 6-10 yıldır Çankaya'da yaşıyorum
- 10 yıldan uzun süredir Çankaya'da yaşıyorum.
- Geçmişte Çankaya'da yaşadım; şimdi başka bir ilçede yaşıyorum ve Çankaya'da ça...
- Çankaya'da hiç yaşamadım ama Çankaya'da çalışıyorum

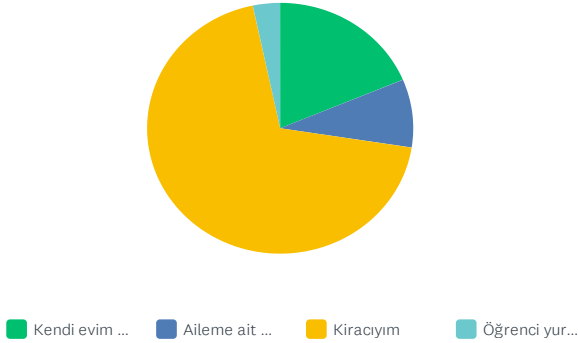
Soru 14. Çalışılan ve yaşanılan yer itibariyle Çankaya’da en yoğun olarak bulunulan semtler

Ankete katılanların 89’u bu soruya yanıt verirken Seyranbağları, Esat, Kızılay, Kavaklıdere, Tunalı Hilmi, Oran, Birlik, Yıldız, Sancak, Kırkkonaklar, Emek, Bahçelievler, Bilkent, Dikmen, Ayrancı, Sokullu, Gaziosmanpaşa, Kurtuluş, Kolej, Söğütözü, Balgat, Çukurambar, 100. Yıl, Ümitköy semt ve mahallelerini en yoğun bulundukları yerler olarak belirttiler.

Soru 15. Yaşanılan konutun durumu

S15 Yaşadığınız konuta ait en uygun seçeneği işaretleyiniz.

Yanıtlanan: 91 Atlanan: 9

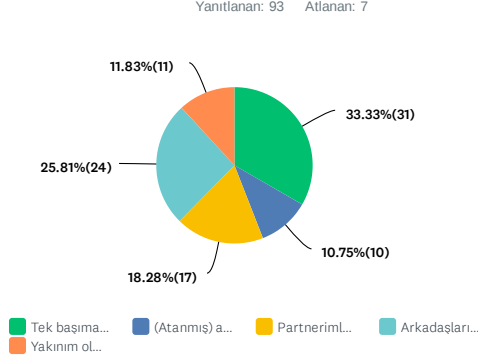
Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (91 kişi) yaşadıkları konutun durumu üzerinden verdikleri yanıtların yüzdelik dağılımı şu şekilde: Katılımcıların %18,68’i (17 kişi) yaşadıkları konutun kendilerine (ya da partnerlerine) ait olduğunu; katılımcıların %8,79’u (8 kişi) yaşadıkları konutun ailelerine ait olduğunu; katılımcıların %69,23’ü (63 kişi) yaşadıkları konutun kira olduğunu; 3 kişi ise (%3,30) öğrenci yurdunda kaldığını ifade etti. Bu bulguya göre, katılımcıların büyük bir kısmı kirada oturuyor.

Soru 16. Yaşanılan konutta birlikte yaşanılan kişiler

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (93 kişi) yaşadıkları konutu kiminle paylaştıkları konusunda verdikleri yanıtların yüzdelik dağılımı şu şekilde: Katılımcıların %33,33’ü (31 kişi) tek başına yaşadığını, katılımcıların %10,75’i (10 kişi) atanmış aileleriyle beraber yaşadıklarını, %18,28’i (17 kişi) partneriyle beraber yaşadıklarını, katılımcıların %25,81’i (24 kişi) arkadaş/seçilmiş aileleriyle beraber yaşadıklarını, %11,83’ü (11 kişi) yakını olma-

yan kişilerle evi paylaştığını ifade etti. Bu iki soruya verilen cevaplar üzerinden Çankaya'da LGBTİ+'ların çoğunlukla yalnız başına kirada yaşadıkları sonucu çıkarılabilir.

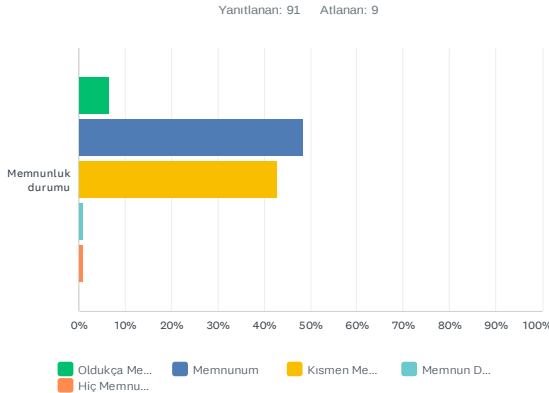
S16 Konutunuzda birlikte yaşadığınız insanlar var mı?

Soru 17. Çankaya'da LGBTİ+ olarak yaşamak ve çalışmaktan memnunluk durumu

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (91 kişi) Çankaya'da yaşamak/çalışmaktan memnunluk durumları sorulduğunda verdikleri yanıtların yüzdelik dağılımı şu şekilde: Katılımcıların %6,59'u (6 kişi) oldukça memnun olduğunu, katılımcıların %48,35'i (44 kişi) memnun olduğunu, %42,86'sı (39 kişi) kısmen memnun olduğunu, 1 kişi ise memnun olmadığını ve 1 kişi ise hiç memnun olmadığını (%1,10) ifade etti. Bu memnunluk durumunu etkileyen faktörleri ortaya koyan sorular anketin devamında soruldu.

S17 Çankaya'da LGBTİ+ olarak yaşamak ve çalışmaktan memnunuz musunuz?

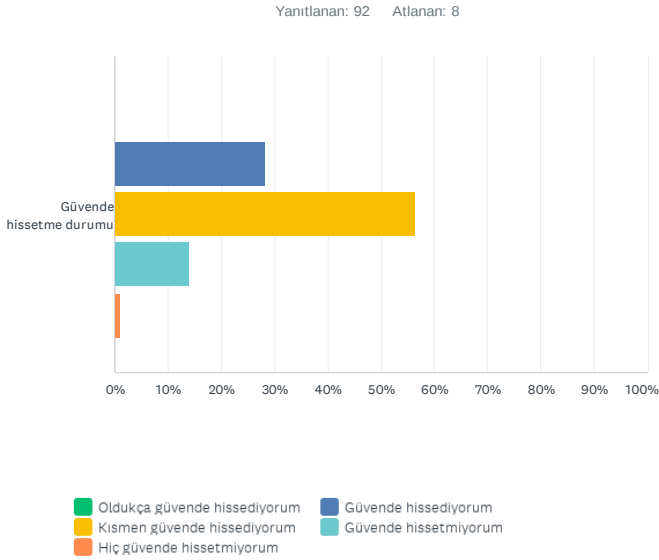

b.2. Güvende Hissetme

Soru 18. Çankaya sınırları içerisinde sokakta güvende hissetme durumu

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (92 kişi) Çankaya sınırları içerisinde sokakta kendilerini ne kadar güvende hissettikleri sorulduğunda verdikleri yanıtların yüzdelik dağılımı şu şekilde: katılımcıların %28,26'sı (26 kişi) güvende hissettiğini, katılımcıların %56,52'si (52 kişi) kısmen güvende hissettiğini, %14,13'ü (13 kişi) güvende hissetmediğini, 1 kişi ise hiç güvende hissetmediğini (%1,09) ifade etti. Yanıtlar, LGBTİ+'ların daha güvende olacakları düşüncesiyle yaşamayı tercih ettikleri Çankaya'da aslında güvende hissetmediklerini gösteriyor.

S18 Çankaya sınırları içerisinde sokakta kendinizi ne kadar güvende hissediyorsunuz?

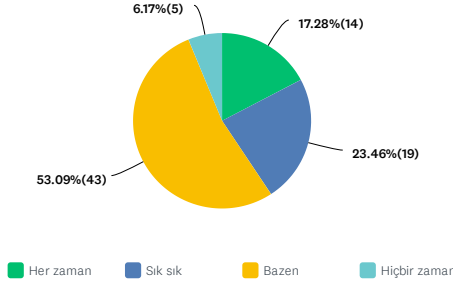
Soru 19. Dışardan gelebilecek tehditlere karşı kendini gizleme durumu

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, dışardan gelebilecek tehditlere karşı kendilerini korumaya almak için cinsel yönelim/cinsiyet kimliklerini gizlemek zorunda kalıp kalmadıkları sorulduğunda, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (81 kişi) yüzdelik dağılımı şu şekilde: Katılımcıların %17,28'i (14 kişi) her zaman kendilerini gizlediğini, katılımcıların %23,46'sı (19 kişi) sıklıkla kendilerini gizlediğini, katılımcıların %53,09'u (43 kişi) bazen kendilerini gizlediğini ifade ediyor. Kendini hiçbir zaman gizlemediğini ifade eden katılımcı oranı oldukça düşüktür

(5 kişi, %6,17). Bu bulgular, LGBTİ+'ların çoğunun, daha güvende olacakları düşüncesiyle yaşamayı tercih ettikleri Çankaya'da aslında çeşitli süreçlerde değişken olarak kendilerini gizlemek zorunda kaldıklarını ortaya koyuyor.

S19 Dışardan gelebilecek tehditlere karşı kendinizi korumaya almak için cinsel yönelim/cinsiyet kimliğinizi gizlemek zorunda kalıyor musunuz?

Yanıtlanan: 81 Atlanan: 19

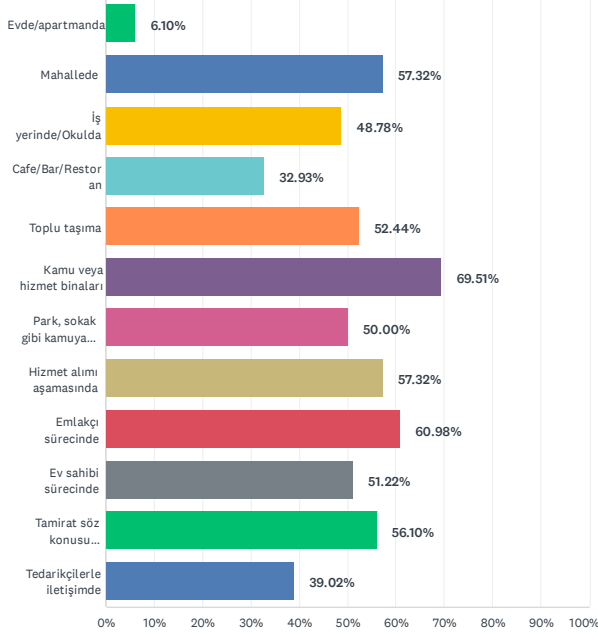

Soru 20. Dışardan gelebilecek tehditlere karşı kendini gizleme durumunun gerçekleştiği yerler/alanlar

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, Çankaya'da nerelerde kendilerini gizlemek zorunda kaldıkları sorulduğunda, bu soruya yanıt veren anket katılımcılarının (82 kişi) yüzdelik dağılımı, barınma hakkı, mal ve hizmetlere erişim hakkı, eğitim ve çalışma hakkı ve ulaşım hakkı üzerinde yoğunlaşıyor. Barınma hakkı ile ilişkili alanlarda: katılımcıların % 6,10'u (5 kişi) evde/apartmanda, katılımcıların %57,32'si (47 kişi) mahallede, katılımcıların %60,98'i (50 kişi) emlakçı sürecinde, katılımcıların %51,22'si (42 kişi) ev sahibi sürecinde, katılımcıların %56,10'u (46 kişi) tamirat söz konusu olduğunda, katılımcıların %39,02'si (32 kişi) tedarikçilere erişimde; mal ve hizmetlere erişim hakkı ile ilgili alanlarda ise, katılımcıların %32,93'ü (27 kişi) cafe/bar/restoranda, katılımcıların %69,51'i (57 kişi) kamu/hizmet binalarında, katılımcıların %50'si (41 kişi) park/sokak gibi kamuya açık alanlarda, katılımcıların %57,32'si (47 kişi) hizmet alımı aşamasında; eğitim ve çalışma hakkı ile doğrudan ilişkili ise, katılımcıların %48,78'i (40 kişi) işyerinde/okulda, kendilerini gizlediklerini dile getirdiler. Ulaşım hakkı ile ilgili ise, katılımcıların %52,44'ü (43 kişi) toplu taşıma araçlarında kendilerini gizlediklerini dile getirdiler. Gizlenmek zorunda kaldıkları alanlar üzerinden LGBTİ+'lar, barınma hakkı, mal ve hizmetlere erişim hakkı, eğitim hakkı, çalışma hakkı, ulaşım hakları alanında ve kentsel haklar alanında ayrımcılığa uğrama ihtimalleri olduğunu düşünüyorlar ve bulgular, yaşam hakkı dahil çoklu hak/hizmet alanlarında ayrımcılığa uğramak için stratejik olarak LGBTİ+'ların kendilerini gizlediğini ortaya koyuyor.

S20 Evetse, Çankaya'da nerelerde kendinizi gizlemek zorunda kaldınız?
(birden çok seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

Yanıtlanan: 82 Atlanan: 18

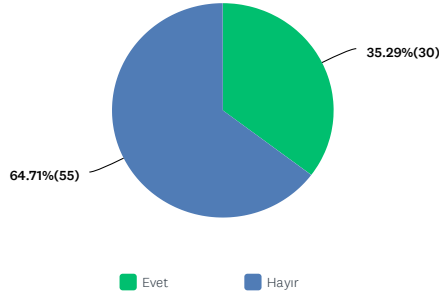
Soru 21. Çankaya sınırları içerisinde cinsiyet kimliği ve/veya cinsel yönelim nedeniyle ayrımcılık/damgalanma/şiddet saldırısı gibi olaylara dair deneyimler

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, katılımcılara Çankaya sınırları içerisinde cinsiyet kimliği ve/veya cinsel yönelim nedeniyle ayrımcılık/damgalanma/şiddet saldırısı (Ev içi şiddet, fiziksel şiddet, sözlü şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, vs.) gibi olaylar yaşayıp yaşamadıkları soruldu. Bu soruya anket katılımcılarının 85'i yanıt verdi. Katılımcıların %35,29'u (30 kişi) evet yanıtını verirken, katılımcıların %64,71'i (55 kişi) hayır yanıtını verdi. Evet yanıtını verenler arasında (27 kişi) yaşadıkları olaylara dair notlar da düştü. Bu notlara göre, karşı karşıya kalınan en yoğun olaylar, alay edilme, sözlü taciz, darp, taksici ve motokurye tacizi, emlakçı tarafından ayrımcılık, akran zorbalığı, barda ayrımcılık, evden atılma, aile hekimliği/hastanede ayrımcılık, toplu taşımada gözle taciz, partner şiddeti, partner şiddeti veya kimliği bilinmeyen kişilerce maruz kalınan taciz/şiddet sonrası başvurulacak kolluk kuvvetlerinde kötü muamele veya ikincil taciz/şiddet vakalarıdır. Bu bulgular, LGBTİ+'lar sokakta ve

mekanlarda, hizmet alımında ya da kolluk kuvvetlerine başvurduklarında taciz/ayrımcılık ve şiddete maruz kaldıklarını gösteriyor.

S21 Çankaya sınırları içerisinde cinsiyet kimliğiniz ve/veya cinsel yöneliminiz nedeniyle ayrımcılık/damgalanma/şiddet saldırısı (Ev içi şiddet, fiziksel şiddet, sözlü şiddet, cinsel şiddet, ekonomik şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, vs.) gibi olaylar yaşadınız mı?

Yanıtlanan: 85 Atlanan: 15

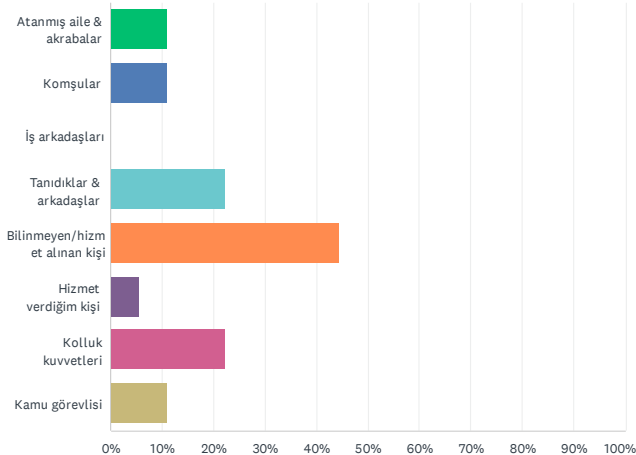

Soru 22. Deneyimlenen olaylarda failin kimliği

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, LGBTİ+ katılımcılara, yaşadıkları ayrımcılık, taciz ve şiddet deneyimleri üzerinden failin kimliği sorulduğunda, %44,44 oranında bilinmeyen/hizmet aldıkları kişi; %22,22 tanıdıklar, %22,2 kolluk kuvvet-

S22 Fail kimdi?

Yanıtlanan: 18 Atlanan: 82

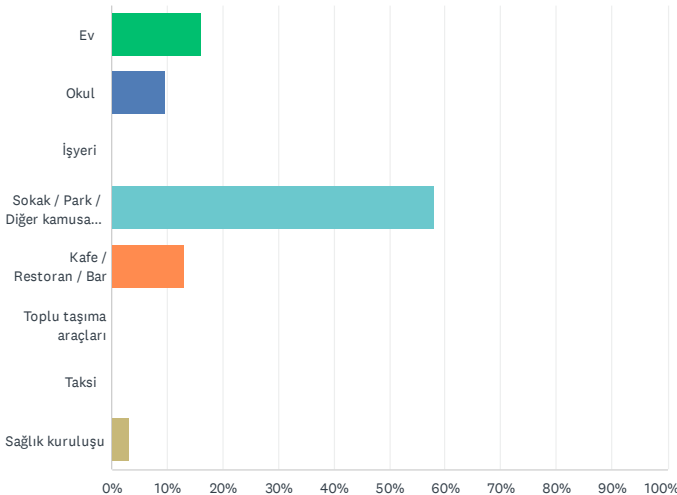
leri ve %11,11 oranında atanmış aile, akrabalar, komşular, kamu görevlileri ve hizmet verilen kişi yanıtlarını verdiler. Ek olarak, katılımcıların çoğu ankette sunulan seçeneklerle yetinmeyip failin kimliğine dair notlar düştüler. Bu notlara göre iki kişi partner/eski erkek arkadaş ve tanımadığım/sokakta gördüğüm erkek grupları/kişiler olarak failin kimliği ifade edildi. Bu da LGBTİ+'ların hem kendi en yakınlarından hem de dışarıdan bu gibi vakalara karşı korunmasız durumda olduğunu gösteriyor. Kolluk kuvvetlerinin fail olduğu olayların oranı da azımsanmayacak derecede fazladır. Bu da güvenliği sağlamakla görevli olan kolluk kuvvetlerinin, Çankaya'daki LGBTİ+lar açısından tam tersi bir etki yarattığı şeklinde okunabilir.

Soru 23. Saldırının gerçekleştiği yer

Bu olayların durumunun ölçülmesi için ek olarak anket katılımcılarına saldırının gerçekleştiği yerin neresi olduğu sorusu yöneltildi. Aşağıdaki grafikte görülebileceği gibi, bu soruya %16,13 oranında ev, %9,68 oranında okul, %58,06 oranında sokak/park /diğer kamusal alanlar, %12,90 oranında kafe/restoran/bar, %3,23 oranında ise sağlık kuruluşu yanıtı verilmiştir. Bu bulgulara göre LGBTİ+'ların kamusal alanlarda korunmasız olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu soruya not düşülebilecek kısımda ise iki katılımcı, bu yerlere ek olarak karakol/polis merkezi notunu da düştü. Bu da aslında karşılaşılan vakalarda, adalet istemiyle başvuru- lan kurumların, aynı şiddeti tekrar ürettiğini gösteriyor.

S23 Saldırı nerede gerçekleşti?

Yanıtlanan: 31 Atlanan: 69

Soru 24. Benzer olumsuz deneyim yaşayan LGBTİ+'lara dair bilgiler

Bu anket sorusunda, katılımcılara açık uçlu olarak "benzer olumsuz deneyim yaşayan LGBTİ+'lara dair bilginiz varsa, kısaca paylaşabilir misiniz?" sorusu yöneltilti. Bu soruya verilen yanıtlar genel olarak, polisin bu tarz olaylarla karşılaşan LGBTİ+'lara hiçbir destek sağlamadığını, benzer olayların tüm LGBTİ+'ların başına geldiğini, transların çeşitli sorunlar yaşadığını ve özellikle de ev bulma süreçlerinde ayrımcılık yaşandığını ortaya koyuyor. Katılımcıların kendi beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

"Aynı şeylerin tüm kuirlerin başına geldiğini duyuyorum"

53 No'lu Anket Katılımcısı

"Herkesin her zaman tehlikelere açık olduğunu duyuyorum kendimi gizliyorum o yüzden"

47 No'lu Anket Katılımcısı

"Polisin hiçbir desteği yok ikincil travma yaşıyorlar daha ziyade."

65 No'lu Anket Katılımcısı

"Restoranlarda translara şiddet ve ayrımcılık uygulandığını duydum ve belediye mesela hiçbir yaptırım uygulamıyor bu mafyatik hareketlere."

50 No'lu Anket Katılımcısı

"Çankaya güya ilerici olacak, ama geyler, biseksüeller için hiç de öyle görüldüğü gibi değil, kendi gettolarımızdan çıktığımızda bence her türlü kötü muameleye açık oluyoruz, belediyecilik anlayışı yetersiz"

49 No'lu Anket Katılımcısı

"Birçok arkadaşım benzer laf atmalara maruz kaldı Çankaya sınırlarında"

31 No'lu Anket Katılımcısı

"Esnaf tarafından saldırıya uğrayan trans arkadaşlarım var. Ev bulma konusunda keza zorluk yaşadığını bildiğim trans kadın arkadaşlarım var"

3 No'lu Anket Katılımcısı

"Restorana yemek için, hastaneye hizmet almak için gelip de sözlü tacize maruz bırakılan birçok LGBTİ birey mevcut."

32 No'lu Anket Katılımcısı

"Çeşitli bahanelerle (taciz, yol-mesafe bahanesi, gerici söylemler vs.) taksicilerin sözlü ya da fiziksel saldırısına uğrayan LGBTİ+'lar olduğunu biliyorum."

4 No'lu Anket Katılımcısı

Bu sorunun devamında, katılımcıların benzer olaylarla karşılaştıklarında yerel kurumlardan ya da STK'lardan destek alıp almadığını öğrenmek için iki soru soruldu.

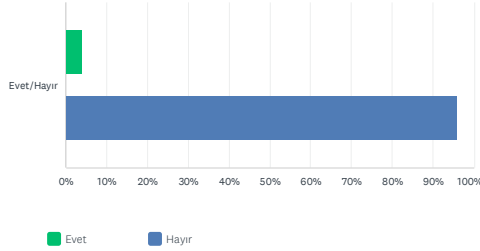
b.3. Destek Mekanizmalarından Yararlanma

Soru 25. Yerel kurumlardan destek alma durumu

Yirmi beşinci anket sorusu olarak katılımcılara “Çankaya sınırları içerisinde böyle olaylar için herhangi bir yerel kurumdan destek aldınız mı?” sorusu yöneltildi. Aşağıdaki grafikte görülebileceği üzere, katılımcıların %96,05'i hayır yanıtını verdi. Bu bulgu, herhangi bir şiddet veya ayrımcılık vakasına karşı yerelde destek sağlayan kuruluşlara, yerel kurumlara gösterilen güvensizliğin göstergesi olarak ve Ayrıca, sorunun çözülmesiyle ilgili bir güvensizliğin yanında ifşa olma korkusunun da olduğu biçiminde yorumlanabilir.

S25 Çankaya sınırları içerisinde böyle olaylar için herhangi bir yerel kurumdan destek aldınız mı?

Yanıtlanan: 76 Atlanan: 24

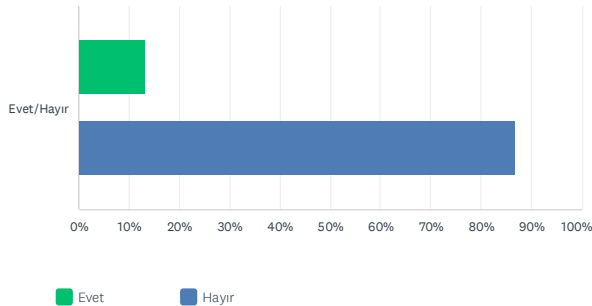

Soru 26. STK'lardan destek alma durumu

Yirmi altıncı anket sorusu olarak katılımcılara “STK'lardan destek aldınız mı?” sorusu yöneltildi. Aşağıdaki grafikte ve sonraki soruya verilen yanıtlardan görülebileceği üzere, katılımcıların %86,84'ü hayır yanıtını vermesine rağmen, %13,16'sı evet yanıtını vermiştir. Bu bulgu, yerel kurumlara gösterilen güvensizliğe kıyasla, STK'lara daha çok güvenildiğinin göstergesi olarak yorumlanabilir.

S26 Ya da STK'lardan destek aldınız mı?

Yanıtlanan: 76 Atlanan: 24

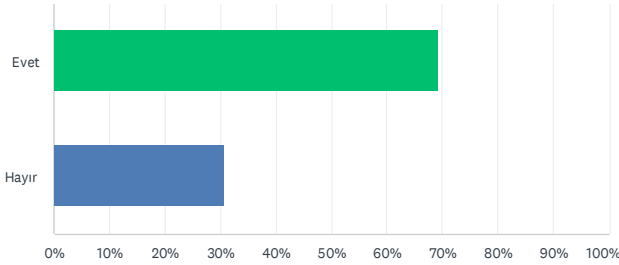
Bu sorunun devamında sorulan iki soru, benzer olaylarla karşılaştıklarında katılımcıların yerel kurumlardan ya da STK'lardan bu olaylara karşı aldıkları destekleri faydalı bulup bulmadıklarını ve desteklerin etkililiğini ölçmek için sorulan sorulardır.

Soru 27. Alınan desteğin faydalı olup olmadığı

Bu soruda olaylarla karşılaştıklarında katılımcıların yerel kurumlardan ya da STK'lardan bu olaylara karşı aldıkları destekleri faydalı bulup bulmadıkları soruldu. Aşağıdaki grafikte de görüleceği üzere, katılımcıların %69,23'ü bu destekleri faydalı buldu. Not olarak hangi kurumlardan destek aldıklarını da paylaştılar. Bu notlara göre en çok destek alınan kurumlar STK'lar olup, bu STK'lar katılımcılar tarafından Kaos GL, 17 Mayıs Derneği, Pembe Hayat Derneği, Kırmızı Şemsiye Derneği, Kadın Dayanışma Vakfı olarak ifade edildi. Sadece bir katılımcı ise polis karakolundaki deneyimini olumlu bulduğunu ifade etti.

S27 Evetse, bu desteği faydalı buldunuz mu?

Yanıtlanan: 13 Atlanan: 87

Soru 28. Alınan desteklerin etkililiği

Bu soruda anket katılımcılarına aldıkları desteklerin etkililiği hakkında düşünceleri açık uçlu bir soru ile soruldu. Bu soruya verilen yanıtlar genel olarak, devlet kurumlarının ve polisin bu tarz olaylarla karşılaşan LGBTİ+'lara hiçbir destek sağlamadığını, hukukun korumacılıktan uzak olduğunu, dernek ve vakıfların desteklerinin genellikle etkili olduğunu fakat geliştirilmesi gereken yanları olduğunu ortaya koyuyor. Katılımcıların kendi beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

"Dernek çalışmalarından çok memnunum, her şeyi dert edinip canla başla çalışıyor derneklerimiz."

57 No'lu Anket Katılımcısı

"Dernekler olmasa kimsemiz yok gibi hissediyorum"

46 No'lu Anket Katılımcısı

"Devletin herhangi bir kurumunun bir işe yarayacağını sanmam"

9 No'lu Anket Katılımcısı

"Aktivistim ve gönüllü olduğum örgüt her daim kötü deneyimleri paylaşıyor ve yardımcı olmaya çalışıyor ancak, hukuki bir destek olmadığı için çalışmalarımız havada kalıyor"

32 No'lu Anket Katılımcısı

"Polisler olaylara genellikle ilgisiz, olay yerine intikalde gecikmeler yaşanıyor, ayrımcılıklar had safhada olabiliyor ve başvurular çözümsüz kalıyor."

8 No'lu Anket Katılımcısı

"Türkiye'deki cezasızlık kültürü ve sistematik ayrımcılık nedeniyle hukuki olarak olması gereken sonuca ulaşmak mümkün olmasa da, örgütlü bir mücadele verilmesi ve en azından sosyal, psikolojik, hukuki ve tıbbi önleme/yardım mekanizmalarının işletilmesi, ayrımcılık ve şiddete yönelik mücadelemizi ileriye taşımamızı sağlıyor."

7 No'lu Anket Katılımcısı

"Taciz/ cinsel şiddet/ fiziksel şiddet gibi durumlarda kolluk kuvvetlerine başvuru/ takip gibi konularda daha etkin avukat ağı oluşturulup yaygınlaştırılması sağlanabilir. Yaşadığım olaylardan birinde avukatım yoktu. İkincisinde bireysel bağlantımla toplumsal cinsiyet perspektifine çok da aşina olmayan bir avukatla polise gitmiştim. Olayın takibi sürecinde de arabulucu mekanizması insanı darlıyor mesela. Eğer bu süreçte yeterince desteklenmiyorsanız (psikolojik, hukuki) süreç sizi yıldııyor ve davadan vazgeçebiliyorsunuz benim gibi."

29 No'lu Anket Katılımcısı

Bu sorunun devamındaki üç soru, Çankaya Belediyesi ve bağlı kurumlarından bireysel başvuru yoluyla hangi hizmetlerinden ve birimlerinden faydalandığı ve bu konudaki deneyimleri ölçmek üzere sorulan sorulardır.

Soru 29. Çankaya Belediyesi ve bağlı kurumlarından bireysel başvuru yoluyla faydalanılan hizmetler

Bu anket sorusunda, katılımcılara açık uçlu olarak "Çankaya Belediyesi ve bağlı kurumlarına bireysel başvuru yoluyla şimdiye kadar hangi hizmetlerinden faydalandınız? Nasıl?" sorusu yöneltildi. Bu soruya verilen yanıtlar, anonim HIV test merkezi (Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi), dış sağlığı polikliniği, aile heki-

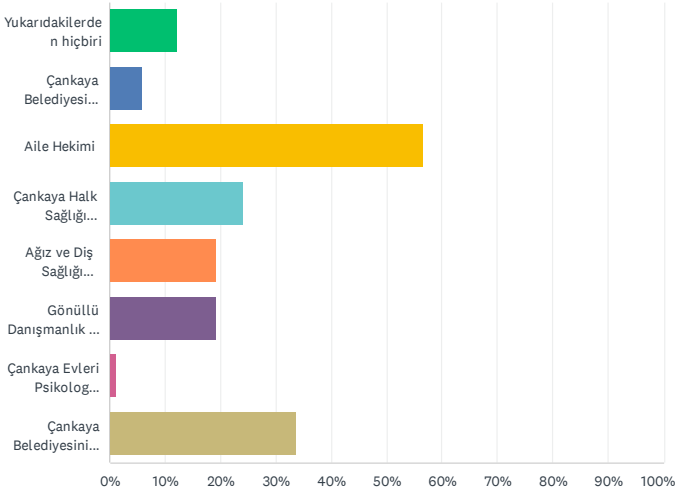
mi, psikolog, sağlık kurumları, Çankaya Belediyesi Yardımlaşma Derneği, sergi/ tiyatro/sinema gibi kültürel hizmetler, Kadın El Emeği festivali, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Yılmaz Güney Sahnesi oldu. Belediye hizmetlerinden yararlanmadığını ve hizmet almadığını ifade eden katılımcılar da oldu.

Soru 30. Faydalanılan Çankaya Belediyesi'ne bağlı birimler ile aile hekimliği

Bu soruda anket katılımcılarına Çankaya Belediyesi'nin bağlı birimlerinden hangilerinden faydalandığı ve aile hekimine başvurma oranları soruldu. Verili olan seçeneklerden anket katılımcılarının %12,05'i hiçbiri, %6,02'si Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Eşitlik ve Farkındalık Bürosu, %56,63'ü aile hekimi, %24,10'u Çankaya Halk Sağlığı Birimleri, %19,28'si Ağız ve Diş Sağlığı Poliklinikleri, %19,28'si Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezleri, %1,20'si Çankaya Evleri Psikolog Desteği, %33,73'ü ise Çankaya Belediyesinin anlaşmalı olduğu hastaneler ve belediyeyle çalışan sağlık kurumlarını işaretledi. Aşağıda grafiği de verilen bu bulguya göre özellikle Çankaya Belediyesi'nin sağlık hizmetlerinden ve ayrıca aile hekimliğinden faydalanılma oranı oldukça fazladır.

S30 Aile Hekimliği veya Çankaya Belediyesine bağlı aşağıdaki hangi birimlerden faydalanma şansınız oldu?

Yanıtlanan: 83 Atlanan: 17

■ Soru 31. Çankaya Belediyesi'ne bağlı birimlerdeki deneyimler

Bu anket sorusunda, katılımcılara açık uçlu olarak "bu birimlerle etkileşiminizi ve deneyiminizi kısaca değerlendirebilir misiniz?" sorusu yöneltildi. Bu soruya katılımcıların verdiği yanıtlar, anonim HIV test merkezi (Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi) gibi hizmetlerde yaşanan deneyimin genellikle olumlu olduğunu ancak bu merkezlerin şu anda açık olup olmadığının ve yeni adresinin bilgisi paylaşılmadığı için hizmetten yararlanılamadığını ortaya koyuyor. Aile hekimi ve dış polikliniği ile ilgili deneyimlerin genellikle olumsuz olduğu ifade ediliyor. Diğer merkezlerde olumsuz deneyim yaşamamalarını ise katılımcılar, cinsel kimliklerini gizlemelerine bağlıyor. Katılımcıların bu konulardaki beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

"Anonim HIV test merkezindeki kişiler çok cana yakındı ve pozitif bir deneyimdi. Ancak sonrasında test merkezi açık mı ; nerede?; ne zaman randevu alabilirim gibi bilgilere hiçbir resmi kaynaktan ulaşamadım. Bir daha da merkeze gidemedim bu yüzden."

29 No'lu Anket Katılımcısı

"Dişçiden hizmet alamadım reddetti hizmet vermeyi bence görünüşümü sevmeyi"

53 No'lu Anket Katılımcısı

"Aile hekimliği oldukça vasat, ilgisiz bir sağlık hizmeti sunuyor."

19 No'lu Anket Katılımcısı

"Aile hekiminin, cinsel yolla bulaşan hastalıklar yerine gebelikten korunma üzerine konuşması rahatsız ediciydi."

15 No'lu Anket Katılımcısı

"Aile hekimim sorunlarımı değerlendirmek konusunda hiç iyi değil, değiştirmeyi düşünüyorum. Kültürel faaliyetler konusunda ilgili birimler iyi çalışıyor fakat daha güvenli bir Çankaya için LGBTİ+ ve azınlık hakları çalışan örgütlerle iş birliği içerisinde kampanyalar geliştirilmesini ve herkes için güvenli bir Çankaya oluşturulmasını önemsiyorum."

8 No'lu Anket Katılımcısı

"Bu kurumlarda hizmet alımında bir sıkıntı yaşamıyorum ama lubunyalığımı da alıktırmıyorum genelde."

21 No'lu Anket Katılımcısı

b. 4. Eşitlik için Öneriler

Soru 56. Genel kent ve eşit yurttaşlık hakkı bağlamında, Çankaya’da yaşayan ve çalışan LGBTİ+’lar için en önemli 5 alan

Bu soruda anket katılımcılarına, genel kent ve eşit yurttaşlık hakkı bağlamında, Çankaya’da yaşayan ve çalışan LGBTİ+’lar için en önemli olduğunu düşündükleri 5 alan soruldu. Verili olan seçeneklerden, birden fazla seçenek işaretlenmiştir. %59,18 oranında işe alım ve iş hayatında CYCK ayrımcılığının önlenmesi; %79,59 oranında barınma söz konusu olduğunda CYCK ayrımcılığının önlenmesi, %54,08 oranında HIV politikaları, eğitim ve tedavi olanakları, %74,49 oranında yerel yönetimde CYCK ayrımcılığına sıfır tolerans politikası, %56,12 oranında okullarda ayrımcılığın önlenmesi, %70,41 oranında yerel yönetimlerin LGBTİ+ duyarlı sağlık hizmetlerini sunması, %67,35 oranında LGBTİ+ duyarlı sağlık hizmetlerinin sigorta kapsamına alınması, %73,47 oranında belediyenin tüm birimlerinin toplumsal cinsiyet ve ayrımcılıkla mücadele konusunda eğitim alması, %28,57 oranında belediyenin kendine ait hastanesinin olması, %52,04 oranında HPV, meme kanseri gibi konular için cinsel sağlık merkezleri seçenekleri işaretlendi.

Soru 57. Çankaya Belediyesinin LGBTİ+’lar için güvenli alan ve eşit hizmet anlamında geliştirmesi gereken alanlar

Bu soruda anket katılımcılarına “Çankaya Belediyesinin LGBTİ+’lar için güvenli alan ve eşit hizmet anlamında geliştirmesi gerektiğini düşündüğünüz alanlar hangileridir ve sizce bu konuda neler yapılmalıdır?” sorusu yöneltildi.

Katılımcıların bu konulardaki beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

“Sağlık kurumlarında; ayrımcılık yapmama, adil ziyaret ve cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve ifadesi ve HIV statüsüne dayalı önyargı ve ayrımcılığı yasaklayan, LGBTİ+’ların seçilmiş ailelerini ve ihtiyaçlarını tanıyan ve meydana geldiğinde ayrımcılığın bildirilmesi ve tazmin edilmesi için bir mekanizma sağlayan politikalar oluşturulmalıdır. LGBTİ+ ve HIV+ kişiler veya kesişimsellikleri durumunda adil davranılmasını sağlamak için hedefler ve planlar geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Sağlık çalışanlarının istihdam öncesi, deneme süresi olarak cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve ifadesi ve HIV üzerine yetkinlik eğitiminden geçmeleri şartı koşulmalı. Aynı düzeyde yüksek kaliteli bakımı sağlamasını gerektiren yasaları ve standartlar uygulamaya konulmalı. Yerel yönetimde; LGBTİ+lar ve HIV ile yaşayanlar tüm ayrımcılık karşıtı ve fırsat eşitliği yönergelerine dahil edilmeli; bu kişilere eşit ve adil davranılmasını sağlamak için hedefler, politikalar ve planlar geliştirmek ve uygulamak konusunda devlet

destekli tüm sağlık birimlerinde eğitim programları zorunlu tutulmalı ve sürekli kültürel yeterlilik eğitimi sunulmalıdır; sigorta sağlayıcılarının ayrımcı uygulamalarını kabul etmemek üzerine politika metni olmalı; yasalar ve politikalar için savunuculuk yapılmalıdır.”

82 No’lu Anket Katılımcısı

“Sağlık sistemi ve belediyenin LGBTİ+ kapsayıcı politikalarla dönüştürülmesi gerekiyor.”

53 No’lu Anket Katılımcısı

“Belediye zabıtalарına LGBTİ+ farkındalık eğitimi verilmeli kesinlikle. Ve buna dair etkin şikayet mekanizmaları oluşturulmalı. HIV, HPV, diğer cinsel sağlığı ilgilendiren meselelerde personelin farkındalığını arttırmalı, ayrımcı olmayan merkezler açmalı; belediye hizmetlerinin tanıtımını yapmalılar kesinlikle. Var-sa bile kimse bilmiyor ki bunları.”

29 No’lu Anket Katılımcısı

“LGBTİ+’lar için yurtlar, sığınma evleri açmalılar. LGBTİ+’lara ayrımcılık uygulanmaması için her birimdeki her çalışanına eğitim vermeli. LGBTİ+ istihdamını arttırmalı. LGBTİ+’lar için sorunlu durumlarda, ayrımcılığa maruz kaldıklarında başvurabilecekleri mekanizmalar geliştirmeli. Çankaya içerisindeki hastanelerde en azından cinsiyet uyum süreci, HIV gibi konularda ekstra eğitim vermeli. Kamusal alanlarda LGBTİ+ aktivizmi yapmalı. LGBTİ+’ların sözü-nü üretebilmesi için yapabilecekleri her yerde, toplantıda alan açmalı...”

23 No’lu Anket Katılımcısı

“LGBTİ+ Dostu mekanlar çoğaltılabilir, bu mekanların kiralari ve giderleri konusunda indirim sağlanarak mekanlar kendini dönüştürmeye teşvik edilebilir. Belediye eğitim verebilir. Bunun için Kaosla vs. çalışabilir”

9 No’lu Anket Katılımcısı

“GDTM’yi bir süs gibi görmekten vazgeçip, gerçek anlamda gelişmesi için desteklemesi...”

13 No’lu Anket Katılımcısı

“Kuytu kısımlarını aydınlatacak sistemler, LGBTİ+ dostu merkez...”

11 No’lu Anket Katılımcısı

“Tıpkı sağlık sistemi gibi belediyenin de LGBTİ+ kapsayıcı politikalarla dönüştürülmesi ve LGBTİ+’ların eşit kenttaşlar olarak ele alınması, söz hakkı verilmesi, hizmetlerin eşit ve özel ihtiyaçları gören şekilde üretilmesi ve fobi ayrımcı tutuma karşı önleyici mekanizmaların geliştirilmesi gerekiyor.”

4 No’lu Anket Katılımcısı

Soru 58. LGBTİ+ dostu Çankaya için öneriler

Bu soruda anket katılımcılarına LGBTİ+ dostu Çankaya için önerileri sorulmuştur. 99 katılımcı yanıt verdi. Birden çok seçenek işaretlendi. Aşağıdaki tablo anket katılımcılarının önerileri ve oranlarını gösteriyor:

Öneri	Oran
Yönetime katılım	%54,55
LGBTİ+ örgütleri ile diyalog kurmak üzere bir birimin atanması	%75,76
Belediye komisyonları ile kent konseyi toplantılarına LGBTİ+'lar ve örgütleri-nin katılımının teşvik edilmesi	%70,71
LGBTİ+'lar ve örgütlerinin belediye ile ortak projelerde bulunabilmesinin sağlanması	%77,78
Belediyenin köken aldığı siyasi partiyle örgütleri buluşturması	%45,45
İnsan haklarını destekleyen bir belediye ve sıfır ayrımcılık politikası	%70,71
LGBTİ+ örgütleri için belediyenin olanaklarının paylaşımına açılması	%73,74
Belediyelerde LGBTİ+ çalışanlara yer sağlanması ve teşvik edilmesi	%76,77
Belediyeye ait sosyal destek ve hizmet mekanizmalarının LGBTİ+'lar için elverişli kılınması	%76,77
Kültür-sanat merkezlerinde LGBTİ+ ifade özgürlüğü	%57,58
LGBTİ+'ların mağdur edilmesinin önlenmesine yönelik düzenlemeler	%75,76
Belediye çalışanlarına yönelik toplumsal cinsiyet ve ayrımcılıkla mücadele eğitimleri	%62,63
LGBTİ+ politikasının kamuya duyurularak geniş çapta benimsenmesinin sağlanması	%62,63
Belediyenin tedarikçi seçiminde ayrımcı olmayan tedarikçilere yönelmesini sağlayacak politikalar	%46,46

Soru 59. Çankaya'daki yerel yönetime dair tahayyüller

Bu açık uçlu soruda anket katılımcılarına son olarak Çankaya'daki yerel yönetime dair tahayyülleri soruldu.

Katılımcıların bu konulardaki beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

*"Çankaya gökkuşağının renkleri kadar çeşitlidir ve kapsayıcıdır... Çankaya Be-
lediyesinin her alanda gözettiği kent hakkı ve hizmete LGBTİ+'lar da dahildir..."*

22 No'lu Anket Katılımcısı

*"Belediyenin LGBTİ+ çalışanları olmalı. Belediyenin halk sağlığı birimleri stra-
tejik ihtiyaçlar haritalaması yapmalı ve LGBTİ+'ları dahil etmelidir. Bu haritala-*

ma ile LGBTİ+'ları etkileyen eşitsiz hizmet yaklaşımları tespit edilerek ortadan kaldırılması için hedefler belirlenmelidir. Bu hedefler içinde nihai hedef Çankaya'nın ayrımcılık karşıtı olmasını sağlamak olmalıdır."

8 No'lu Anket Katılımcısı

"LGBTİ+ kapsayıcı uygulamaların artması; belediye hizmetlerinde her türlü ayrımcılığın önlenmesi ve bunu yalnızca belediyenin belli birimlerinin inisiyatifıyla değil belediye başkanı/ yönetim kadroları ve tüm personelin dahil olduğu/ görünür olduğu bir şekilde yapması."

65 No'lu Anket Katılımcısı

"Sokakta yürürken bakılmadığım, hizmet alırken ayrımcılığa uğramadığım, üst düzey görevlilerin kadın ve LGBT dostu olduğu bir Çankaya istiyorum."

9 No'lu Anket Katılımcısı

"LGBTİ+'larla, ayrımcılık, fobi, nefret olmadan bir yerel yönetim istiyorum. Bizler bu ilçedeki diğer insanlar gibi yaşıyoruz. Maruz kaldığımız ayrımcılıkla bizimle birlikte mücadele etmeleri gerekiyor."

23 No'lu Anket Katılımcısı

"Açıkça LGBTİ+ dostu, popülist gerekçelerle destek olmaktan geri durmayan, eşitlikçi, net biçimde ayrımcılık karşıtı ve bunu pratik eden bir yerel yönetim."

20 No'lu Anket Katılımcısı

"LGBTİ+'lar için tamamen güvenli, barınma sorunu olmayan bir Çankaya. Sağlık hizmetlerinde eşitlikçi kurumların olduğu ve çeşitli etkinlikler için alan yaratan ve açan bir yönetim."

19 No'lu Anket Katılımcısı

"LGBTİ+ kapsayıcı, LGBTİ+ dernekleriyle anıldığında "rahatsızlık" duymayacak, sağlığa erişim, barınma ve eğitim gibi temel insan haklarına LGBTİ+'ların eşit yurttaşlık üzerinden ulaşmasını sağlayacak ve bu hedeflerle politikalar üretip hizmet sağlayacak bir belediye mümkün."

3 No'lu Anket Katılımcısı

"Sivil katılımın ve söz hakkının daha çok olduğu, insan hakları ve hayvan hakları dernek ve kuruluşlarının aktif olarak politikalarını icraata geçirebilecek alan ve projelerin bulunduğu bir yönetim."

1 No'lu Anket Katılımcısı

"LGBTİ+'ların kentin eşit bileşenleri olarak söz hakkının ve dönüştürücü etkisinin olduğu bir yerel yönetim"

4 No'lu Anket Katılımcısı

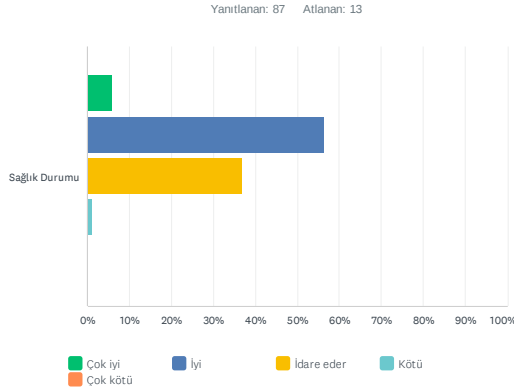
c. Çankaya'da Sağlık

c. 1. Mevcut Sağlık Durumu

Soru 32. Pandemi öncesinde sağlık durumu

Bu soruda anket katılımcılarına pandemi öncesinde sağlık durumlarının nasıl olduğu soruldu. Anket katılımcılarının %5,75'i çok iyi, %56,32'si iyi, %36,78'i idare eder yanıtını verdi. Pandemi öncesinde sağlık durumunun kötü olduğunu söyleyen yalnızca bir katılımcı oldu. Bu bulgu, aşağıdaki grafikte de görüleceği üzere, pandemi öncesinde katılımcıların sağlık durumlarının genel olarak iyi olduğunu gösteriyor.

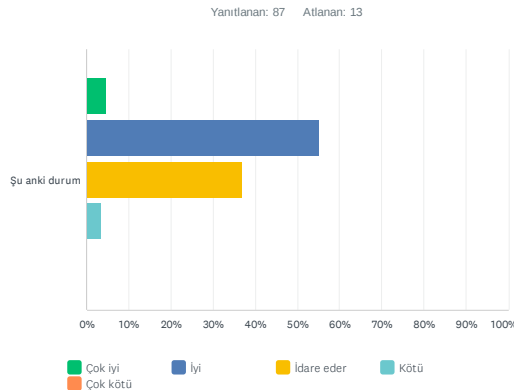
S32 Pandemi öncesinde sağlık durumunuz nasıldı?

Soru 33. Şu anki sağlık durumu

Bu soruda anket katılımcılarına şu anki sağlık durumlarının nasıl olduğu soruldu. Anket katılımcılarının %4,60'ı çok iyi, %55,17'si iyi, %36,78'i idare eder, %3,45'i (3 kişi) ise kötü yanıtını verdi.

S33 Şu an sağlık durumunuzu nasıl ifade edersiniz?

Soru 34. Kronik hastalık durumu

Bu soruda anket katılımcılarına verili olan kronik hastalıklardan biri ya da daha fazlasına ait bir tanıları olup olmadığı soruldu. Verili olan seçeneklerden anket katılımcıları, %6,58 oranında kalp hastalığı, %5,26 oranında yüksek tansiyon, %16,67 oranında astım, %1,32 oranında KOAH, %2,63 oranında karaciğer hastalığı, %10,39 oranında mide-bağırsak hastalığı, %7,79 oranında şeker hastalığı, %46,84 oranında depresyon/kaygı vb. psikiyatrik tanılar, %12,99 oranında migren, %11,39 oranında otoimmün hastalıklar/nöroçeşitlilik/engellilik seçeneklerini işaretlediler. Ayrıca not olarak, ankilozan spondilit, romatoid artrit, alerji, ortopedik ağrılar ve kronik fibromiyalji gibi rahatsızlıklarını da not etmişlerdir.

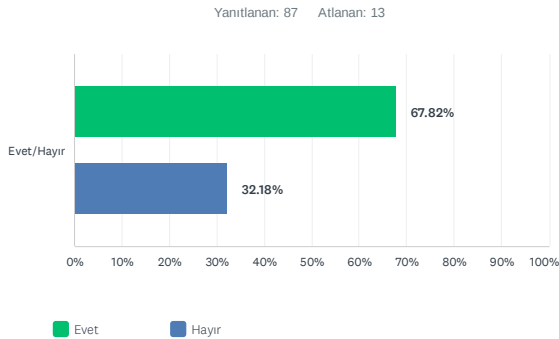
Soru 35. Özel ihtiyaç durumu

Bu soruda anket katılımcılarına verili olan özel ihtiyaçlara sahip olup olmadığı soruldu. Verili olan seçeneklerden anket katılımcıları, %8,75 oranında cinsiyet uyum süreci, %7,59 oranında HIV pozitif, %2,60 oranında engellilik, %10,39 oranında düzenli olarak jinekoloğa gitmeyi gerektiren durum, %41,77 oranında düzenli olarak psikiyatriste gitmeyi gerektiren durum seçeneklerini işaretlediler. Ayrıca not kısmına, katılımcıların bir kısmı (4 kişi), düzenli olarak eklem ağrıları için kayrop-raktr ve fizyoterapistte gittiklerini not ettiler.

Soru 36. Cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlara karşı test yaptırma durumu

Bu soruda anket katılımcılarına geçmişte ya da yakın zamanda cinsel yolla aktarılan enfeksiyonlar için test yaptırıp yaptırmadıkları soruldu. Anket katılımcılarının %67,82'si evet, %32,18'i ise hayır yanıtını verdi.

S36 Geçmişte ya da yakın zamanda cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar için test yaptırdınız mı?

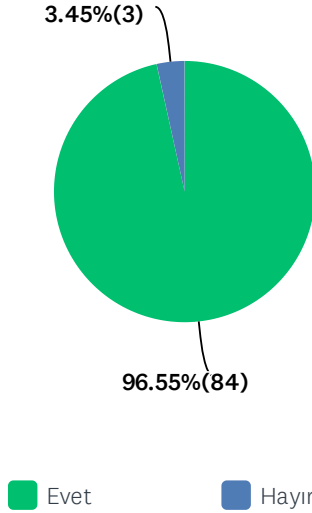

■ Soru 37. Sağlık güvencesi

Bu soruda anket katılımcılarına sağlık güvenceleri olup olmadığı soruldu. Anket katılımcılarının %96,55'i evet yanıtını verdi. Aşağıda grafiği de verilen bu bulguya göre araştırmaya katılan LGBTİ+'ların sağlık güvencesine sahip olma oranı oldukça yüksektir.

S37 Sağlık güvenceniz var mı?

Yanıtlanan: 87 Atlanan: 13

■ Soru 38. Sağlık güvencesinin türü

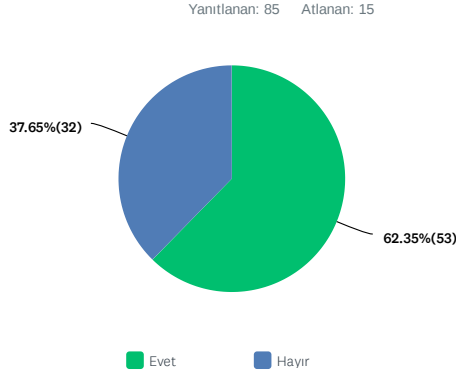
Bu soruda anket katılımcılarına hangi sağlık güvencesine sahip oldukları soruldu. Verili olan seçeneklerden anket katılımcılarının %13,95'i Emekli Sandığı, %72,09'u SSK, %3,49'u BAĞ-KUR, %6,98'i Özel Sağlık Sigortası, %3,49'u ise Genel Sağlık Sigortası seçeneğini işaretlemiştir. Bu soruya not olarak, tamamlayıcı sağlık sigortası (Anadolu Hayat, Acıbadem, Allianz, Cigna vb.) olduğunu ifade eden 7 katılımcı oldu.

c.2. Sağlık için Başvurulan Kurumlar/Kuruluşlar

■ Soru 39. Düzenli olarak sağlık hizmetlerinden faydalanma durumu

Bu soruda anket katılımcılarına düzenli olarak sağlık hizmetlerinden faydalanıp faydalanmadıkları soruldu. Anket katılımcılarının %62,35'i evet, %37,65'i hayır yanıtını verdi. Aşağıda grafiği de verilen bu bulguya göre düzenli olarak sağlık hizmetlerinden faydalananların oranının yüksek olduğu görülüyor.

S39 Düzenli olarak sağlık hizmetlerinden yararlanıyor musunuz?

■ Soru 40. Hangi kuruma başvurulacağını seçme yöntemi

Bu soruda anket katılımcılarına "hangi sağlık çalışanına gideceğinize nasıl karar veriyorsunuz?" sorusu yöneltildi. %32,14 oranında internet, %67,86 oranında tanıdık tavsiyesi şıkkı işaretlendi. Notlarda ise katılımcılar, internette yorumlara bakarak, tanıdıklara sorarak ayrımcı uygulama ile karşılaşma ihtimali olan yerlere ve doktorlara gitmemeye çalıştıklarını ifade ettiler. Bu bulgu bize, LGBTİ+'ların ön araştırma yapmadan sağlık hizmetlerine doğrudan erişemediklerini gösteriyor.

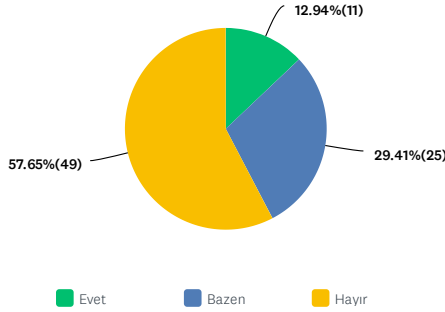
■ Soru 41. Sağlık hizmetlerine başvurulduğunda sağlık çalışanlarına cinsel kimlik hakkında bilgi verme durumu

Bu soruda anket katılımcılarına sağlık hizmetlerine başvurdıklarında sağlık çalışanlarına cinsel kimlikleri hakkında bilgi verip vermedikleri soruldu. Aşağıdaki grafikten de görülebileceği gibi, anket katılımcılarının %12,94'ü evet, %29,41'i bazen, %57,65'i ise hayır yanıtını işaretledi. Not olarak ise neden bazen veya hayır yanıtlarını işaretlediklerini yazmışlardır. Katılımcıların bir kısmı, sağlık personelinin fobik tutumlarına maruz kalmamak ve ayrımcılığa uğra-

madan uygun tedaviye erişmek için cinsel kimlik bilgilerini paylaşmadıklarını söyledi. Bir kısmı ise, hizmetle cinsel kimliğin bir alakası yoksa paylaşma gerekliliği hissetmediklerini ifade ettiler. Fakat, jinekolog ve psikolog gibi uzmanlarla doğru terapi ihtiyacından dolayı cinsel kimliklerini paylaştıklarını ve bazen de bunun üzerinden ayrımcılığa maruz kaldıklarını vurguladılar.

S41 Sağlık hizmetlerine başvurduğunuzda sağlık çalışanlarına cinsel kimliğiniz hakkında bilgi veriyor musunuz?

Yanıtlanan: 85 Atlanan: 15

Soru 42. Maddi veya diğer nedenlerle sağlık kurumlarına başvurup başvurmama durumu

Bu soruda anket katılımcılarına “pandemi öncesi ve sonrası bir hekime gereksinim duyduğunuz, ancak maddi nedenlerle gidemediğiniz oldu mu?” sorusu soruldu. Anket katılımcılarının %80,56’sı pandemi öncesinde ve %83,33’ü pandemi maddi nedenlerle doktora gidemediği durumlar olduğunu ifade etmiştir.

Soru 43. Pandemide ve sonrasında sağlık kurumlarına başvurmama sebebi

Bu soruda anket katılımcılarına “pandemi öncesi ve sonrası maddi nedenler dışında, aşağıdaki nedenlerden herhangi biri/birkaçı yüzünden sağlık sorunuz olduğu halde hekime gitmekten kaçındınız mı?” sorusu soruldu. Verili olan seçenekler üzerinden bulgular, anket katılımcılarının ayrımcılığa uğramaktan korktukları, ulaşım ile ilgili engelleri olduğu, uygun zamanlarının olmadığı, sağlık hizmetine ihtiyaçları olmadığı gibi nedenlerle zaman zaman sağlık hizmetlerine başvurmadıklarını gösteriyor.

Soru 44. Sağlık hizmetlerine erişmeye çalışırken veya bu hizmetleri kullanırken deneyimler

Bu soruda anket katılımcılarına sağlık hizmetlerine erişmeye çalışırken veya bu hizmetleri kullanırken verili seçenekler üzerinden herhangi birini yaşayıp yaşamadıkları soruldu. Sağlık hizmetlerine erişimde zorlandım diyenlerin oranı %39,44, sağlık hizmetlerine erişemedim diyenlerin oranı %15,49, sağlık kuruluşlarına başvurmaya çekiniyorum diyenlerin oranı %53,52, olumsuz tepkileri nedeniyle doktor değiştirmek zorunda kaldım diyenlerin oranı %25,35, özel ihtiyaçlarım dikkate alınmadı diyenlerin oranı %16,90, sağlık personelinin uygunsuz sorularına ve yorumlarına maruz kaldım diyenlerin oranı %32,39, belirli bir tıbbi veya psikolojik testi yaptırmaya zorlandım diyenlerin oranı %4,23 olmuştur.

Soru 45. Genel sağlık kontrolü yaptırma sıklığı

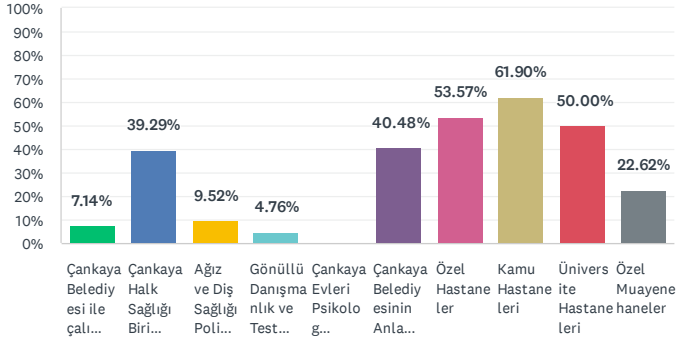
Bu soruda anket katılımcılarına en son ne zaman genel sağlık kontrolü (Check up/tarama programı vb.) için hekime başvurdıkları soruldu. Son bir yıl içinde başvuranların oranı %11,90, son 2 yıl içinde başvuranların oranı %19,05, son 5 yıl içinde başvuranların oranı %16,67, 5 yıldan daha önce başvuranların oranı %7,14, hiç başvurmadım diyenlerin oranı %45,24'tür. Bu bulguya göre LGBTİ+'ların ani veya düzenli sağlık kontrolü için sağlık kuruluşlarına öyle veya böyle başvurduğu, özellikle ayrımcılık deneyimleri ve korkuları da dikkate alındığında check up yaptırmamalarının arkasında, maddi yetersizlik, check-up'ı ileri yaşla bağlantılı düşünüp kendilerini henüz genç görmeleri, check-up hakkında yeterince bilgiye sahip olmamaları gibi faktörlerin etkili olmasının yanında, sağlık alanındaki ayrımcılığa uğrama ihtimalleri de düşünülerek, LGBTİ+'ların zorunlu olmadığı müddetçe sağlık hizmetlerinden faydalanmadıkları sonucunu çıkarabiliriz.

Soru 46. Sağlık sorunu yaşandığında ya da rutin kontrol için gidilen sağlık kuruluşları

Bu soruda anket katılımcılarına hangi sağlık kuruluşlarına gitmeyi tercih ettikleri soruldu. Çankaya Belediyesi ile çalışan sağlık kurumlarına gidenlerin oranı %7,14, Çankaya Halk Sağlığı Birimleri, aile hekimine gidenlerin oranı %39,29, Ağız ve Diş Sağlığı Polikliniklerine gidenlerin oranı %9,52, Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezlerine gidenlerin oranı %4,76, Çankaya Belediyesinin anlaşmalı olduğu hastanelere gidenlerin oranı %40,48, özel hastanelere gidenlerin oranı %53,57, özel muayenahanelere gidenlerin oranı %22,62, kamu hastanelerine gidenlerin oranı %61,90 ve üniversite hastanelerine gidenlerin oranı %50,00'dir. Bu bulgu, Çankaya Belediyesinin hizmetlerinden faydalanma oranı kadar, LGBTİ+'ların özel hastane ve muayenelere yönelme oranının da fazla olduğunu göstermektedir, ayrımcılığa uğramamak için nitelikli hizmet için özel hastanelere yönlendiği biçiminde de okunabilir.

S46 Sağlık sorunu yaşadığınızda ya da rutin kontrol için hangi sağlık kuruluşlarına gidiyorsunuz?

Yanıtlanan: 84 Atlanan: 16

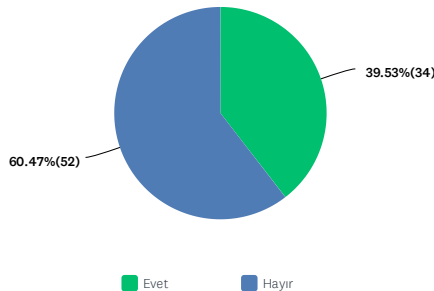
c.3. Sağlık Kurumlarında Yaşanan Ayrımcılık ve Hak Arama Mekanizmaları

Soru 47. Sağlık merkezlerinde ayrımcılık yaşama durumu

Bu soruda anket katılımcılarına şimdiye kadar herhangi bir sağlık merkezinde ayrımcılık yaşayıp yaşamadıkları soruldu. Anket katılımcılarının %39,53'ü evet, %60,47'si hayır yanıtını işaretledi. Aşağıda grafiği de verilen bu bulguya göre negatif deneyimler yaşayanların oranı yaşamayanların oranından azdır, ancak bu soru 41. soru ile birlikte okunduğunda, ayrımcılığa uğramıyorum diyenlerin aslında zaten kimlik olarak görünür olmayabilecekleri akılda tutulmalı, hiçbir zaman ayrımcılığa uğramayacakları şeklinde okunmamalıdır, katılımcıların çoğunun sağlığa erişimde cinsel kimliklerini gizledikleri unutulmamalıdır.

S47 Şimdiye kadar herhangi bir sağlık merkezinde ayrımcılık yaşadınız mı?

Yanıtlanan: 86 Atlanan: 14

■ Soru 48. Sağlık merkezlerinde ayrımcılık deneyimleri

Bu soruda, katılımcılardan sağlık merkezlerinde yaşadıkları negatif deneyimleri paylaşmaları istendi. 31 katılımcının yanıtladığı soruyla ilgili paylaşılan deneyimler HIV statüsü, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, aktif cinsel yaşam nedeniyle ayrımcılık, aşığılama ve damgalama olaylarının yaşandığını ortaya ortaya koyuyor. Özellikle cinsel sağlık hizmetlerinde negatif deneyimler yaşandığı gözlemleniyor. Katılımcıların bu konulardaki beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

"Sağlık personelinin uygunsuz tavırlarına maruz kaldım, parmakla işaret edip gülenler oldu."

53 No'lu Anket Katılımcısı

"HIV pozitif olduğum için dış kliniklerinde kötü davranıyorlar, kullandığım ilaçları işaretlediğimde formda statümü gören hekimler kaba yaklaşıyorlar."

51 No'lu Anket Katılımcısı

"İlk jinekologla lezbiyen olduğumu paylaştığımda tuhaf yaklaştı sonra ben tersleyince düzgün tedavi alabildim"

43 No'lu Anket Katılımcısı

"Sağlık personelinin zorba tavırlarına maruz kaldım. Bulunduğum alanda parmakla göstermeler, fısır fısır gülmeler vs. bunun dışında atanmış cinsiyetim ve atanmış adıyla hizmet almanın kendisi başlı başına bir negatif deneyimdi. Ayrıca sağlık personelinin LGBTİ+'lara medikal yaklaşımının doğurduğu negatif durumlar da oldu."

4 No'lu Anket Katılımcısı

■ Soru 49. Bu negatif deneyim sonrası seçilen hak arama durumu

Bu soruda anket katılımcılarına uğradıkları ayrımcılığı herhangi bir kuruluşa bildirip bildirmedikleri soruldu. %8,57 oranında evet, %91,43 oranında hayır yanıtı verdi. Bu sonuç, aşağıdaki iki soruya verilen yanıtlarla birlikte okunmalıdır.

■ Soru 50. Seçilen hak arama yöntemleri

Bu soruda uğradıkları ayrımcılığı herhangi bir kuruluşa bildirip bildirmedikleri konusuna evet yanıtını veren anket katılımcılarına hastanede ayrımcılık olaylarını yaşadıklarında nereye bildirimde bulundukları soruldu. Evet yanıtını veren katılımcıların tümü ilgili hastanenin hasta hakları birimine veya başhekimliğine başvurduklarını ifade ettiler.

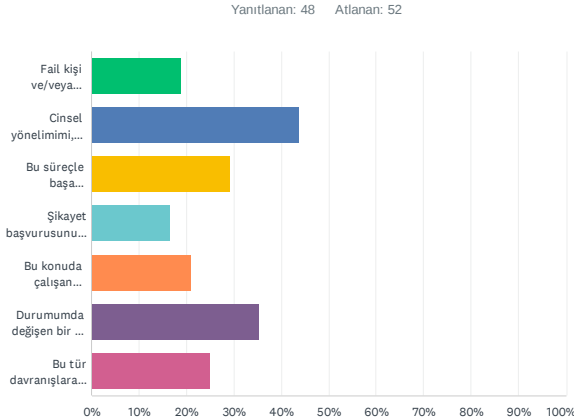
Soru 51. Hak aramama nedeni

Bu soruda uğradıkları ayrımcılığı herhangi bir kuruluşa bildirip bildirmedikleri konusuna hayır yanıtını veren anket katılımcılarına, şikayetçi olmama nedenleri soruldu. Bu soruyu 48 kişi yanıtlamıştır ve birden çok seçeneği işaretlemiştir.

Fail kişi ve/veya kurumdan çekindim diyenlerin oranı %18,75 (9 kişi), cinsel yönelimimi, cinsiyet kimliğimi ve/veya ifademi açıklamak istemedim diyenlerin oranı %43,75 (21 kişi), bu süreçle başa çıkamayacak kadar stresli, öfkeli ve travmatize olmuş hissediyordum diyenlerin oranı %29,17 (14 kişi), şikayet başvurusunu nereye ve nasıl yapacağımı bilmiyordum diyenlerin oranı %16,67 (8 kişi), bu konuda çalışan kurumlara güvenmiyorum diyenlerin oranı %20,83 (10 kişi), durumumda değişen bir şey olacağına inanmıyordum diyenlerin oranı %35,42 (17 kişi), bu tür davranışlara sürekli maruz bırakıldığımız için şikayet edecek kadar ciddiye almamıştım diyenlerin oranı %25,00 (12 kişi).

Bu bulgu bize LGBTİ+'ların hak arama mücadelesinde cinsel kimliklerini açıklamak istemedikleri ve şikayet mekanizmalarının işleyeceğine inanmadıklarını göstermiştir.

S51 Yanıtınız hayır ise, şikayetçi olmamanızın nedeni neydi? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz.)

Soru 52. Destek sistemlerinde yer alan kişi veya kurumlar

Katılımcılara "Sağlık sorunu yaşadığınızda destek sisteminiz hangi kişi veya kurumlardan oluşmaktadır?" sorusu yöneltildi. Bu soruya katılımcılar genellikle seçilmiş ailem, arkadaşlarım, kendim, partnerim, birlikte yaşadığım hayvan(lar), dernekler yanıtını vermiştir. Atanmış ailem diyen kişi sayısı azdır (7 kişi). Kurum olarak ise özel hastaneler, acil servis, aile ve işyeri hekimliği yazılmıştır. Bu bul-

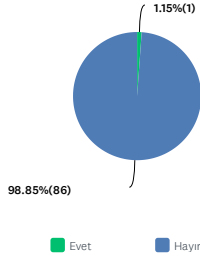
gu bize, LGBTİ+'ların LGBTİ+ olmayanlara kıyasla destek mekanizmalarının hukuken tanınan kişilerden olamadığını ve Sağlık sorunları söz konusu olduğunda destekten yoksun kalabileceklerini gösteriyor.

Soru 53. Sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'ların LGBTİ+ olmayanlarla eşit ölçüde hizmet alma durumu

Bu soruda anket katılımcılarına sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'ların LGBTİ+ olmayanlarla eşit ölçüde hizmet alıp almadığı konusundaki düşünceleri sorulmuştur. Anket katılımcılarının %98,85'i soruya olumsuz yanıt verdi.

S53 Sizce, sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'lar, LGBTİ+ olmayanlara kıyasla eşit ölçüde hizmet alabiliyor mu?

Yanıtlanan: 87 Atlanan: 13

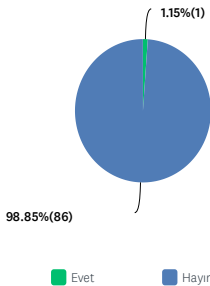

Soru 54. Özel ihtiyaçların dikkate alınma durumu

Bu soruda anket katılımcılarına, sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'ların özel ihtiyaçlarının dikkate alınıp alınmadığı konusundaki düşünceleri soruldu. Anket katılımcılarının %98,85'i aşağıdaki grafikten de görülebileceği üzere, bu soruya hayır yanıtını verdi.

S54 Sizce, sağlık hakkına erişimde LGBTİ+'ların özel ihtiyaçları dikkate alınıyor mu?

Yanıtlanan: 87 Atlanan: 13

Soru 55. Sağlık hakkına erişimde eşitlik için geliştirilmesi gereken alanlar

Bu soruda anket katılımcılarına sağlık hakkına erişimde eşitlik için geliştirilmesi gerektiğini düşündükleri alanlar olup olmadığı soruldu. Açık uçlu olan bu soruda katılımcılar, sağlık çalışanlarının HIV/AIDS ve LGBTİ+ alanına aşina olmaları gerektiğini ve tedavilerin ücretsiz sağlanması gerektiğini, anayasal eşitlikle eşit yurttaşlık hakkına önem verilmesi gerektiğini, tek beden herkese uyar yaklaşımının terk edilmesi gerektiğini, sağlık hizmetlerinin ayrımcılık karşıtı politikalara sahip ve kapsayıcı olması gerektiğini, sağlık personeline eğitim verilmesi gerektiğini, LGBTİ+ dostu merkezler ve doktorlar olması gerektiğini ve belediyenin bu konuda üzerine düşeni yapması gerektiğini ifade ettiler.

Katılımcıların bu konulardaki beyanlarına örnekler aşağıda yer alıyor:

"LGBTİ+ duyarlı politikalar tüm sağlık kuruluşlarında oturtulmalı, çalışanlar eğitim almalı, LGBTİ+ çalışanlar istihdam edilmeli ve akran liderliği yapmaları sağlanmalı. Tüm kuruluşların çalışanlarına LGBTİ+ 101 ve temel insan ve hasta hakları eğitimleri sağlanmalı. Belediye bu eğitimlerin düzenlenmesine ve uygulama takibine gönüllü olmalı."

82 No'lu Anket Katılımcısı

"Hekimlerin ve danışmanların LGBTİ+ kimlikler hakkında güncellenmemiş ve 50 yıl öncesinde kalmış "mesleki" sandıkları bilgilerinin güncellenmesi, kurumların LGBTİ+'ların yaşadığı hak ihlallerini ciddiye alıp bunların yaşanmaması için önleyici tedbirler alması gerekiyor."

36 No'lu Anket Katılımcısı

"Sağlık eğitiminde LGBTİQ+ ve benzeri pek çok ayrımcılık konusunda kapsamlı ve zorunlu dersler verilmeli. TTB, TDB gibi oluşumlar mevcut, hekimler bu konuda online dahi olsa derslere yönlendirmeli. Ve şu şartlar altında eninde sonunda belli bakış açısını geliştirememiş sağlık çalışanları ile karşılaşılacağı için belediyeler dernekler duyarlı kuruluşlar; mağdurları sorun yaşamayacakları gerekirse eğitim almış, tıbbın her alanındaki sağlık çalışanlarına ve uzmanlarına yönlendirebilmeli. Daha kalıcı çözümler vukuu bulana kadar, en azından düzenli sağlık taramaları yapan duyarlı bir ekip oluşturulmalı diye düşünüyorum..."

35 No'lu Anket Katılımcısı

"Tüm hastane çalışanlarına (temizlik görevlisinden doktoruna kadar herkes) toplumsal cinsiyet ve LGBTİ+ 101 eğitimi verilsin. Ayrımcı, fobik doktorları şikâyet edebileceğimiz ve bu süreçte sorun yaşamayacağımız mekanizmalar olsun. Kişilere cinsiyet, yönelim, çekim vs. atanmasın. İsimlerden beyanlara kadar her şey kişiye sorulsun. Seslenirken kişilerin soy isimleri kullanılсын

"sayın..." şeklinde. Cinsiyet uyum süreçleri hakkında ve HIV hakkında zorunlu eğitimler verilsin."

23 No'lu Anket Katılımcısı

"Belediyenin sağlık hizmetleri kapsayıcı olmalı ve daha iyi tanıtılmalı/ yaygınlaştırılmalı. Mesela Aile Hekiminde HPV testi yalnızca 30 yaş üstü evli kadınlara yapılıyor gibi bir ibare görmüştüm birkaç sene önce. Ne münasebet! Genç ve bekar kadınlar HPV olmuyor mu? Belediye hizmetinde bu ahlakçılık, bu ayrımcılık nedendir yani?"

29 No'lu Anket Katılımcısı

"Sağlık hizmetine başvuran herkesin heteroseksüel ve cis gender varsayılması. Tanı ve tedavide Hetero/cisnormatif yaklaşımların terkedilmesi. Sağlık çalışanlarının bu alanlar başta olmak üzere diğer ayrımcılık alanlarında da bilgilendirilmesi. Ayrımcılık yapılması halinde güçlü yaptırımlar uygulanması."

19 No'lu Anket Katılımcısı

"Kapsayıcı bir hizmet anlayışının yaygınlaşması, cinsiyet uyum sürecindeki kişilere yönelik ayrımcılıkla mücadele edilmesi ve uyum sürecine dair maddi & manevi desteğin ücretsiz sağlanması, kamusal alandaki LGBTİ+ iş alımlarının ayrımcılık yapılmadan gerçekleşmesi, LGBTİ+ ve toplumsal cinsiyet eğitimlerinin hem kamuda hem özel sektörde yaygınlaşması..."

3 No'lu Anket Katılımcısı

"Sağlık personeli eğitimleri olabilir, lubunya dostu sağlık merkezleri haritası."

21 No'lu Anket Katılımcısı

"Mutlaka etkili biçimde çalışan, ayrımcılık korkusu yaşamayacağımız bir hekim ağına erişimimiz olabilmeli en azından. Bunu çoğunlukla kendi başımıza yapıyoruz. Ayrımcılığa uğradığımızda, sosyal medya dışında bu deneyimi kamusallaştırdığımız bir alanımız da olabilmeli."

20 No'lu Anket Katılımcısı

d. Değerlendirme

Tüm bu anket sorularına verilen yanıtlar üzerinden, katılımcı çeşitliliği yakaladığı ve bu örneklem üzerinden Çankaya'da yaşayan ve çalışan LGBTİ+'lara dair genel bir çerçeve yakalanabildiği söylenebilir. Dokuzuncu soruya (meslek bilgisi üzerinden) verilen yanıtlar, toplumsal cinsiyete dair stereotiplerin aksine, LGBTİ+'ların çok çeşitli sektörlerde çalıştıklarını göstermektedir. Fakat bu çalışanların büyük bir kısmının (dışardan gelebilecek tehditlere karşı kendini gizleme duru-

munu ölçen 19 ve 20'nci anket sorularıyla gösterildiği üzere) açık olmaması, bu çeşitliliğin görünmesini engellemektedir. Bulgular, katılımcıların, evde/apartmanda, mahallede, işyerinde/okulda, cafe/bar/restoranda, toplu taşıma araçlarında, kamu/hizmet binalarında, park/sokak gibi kamuya açık alanlarda, hizmet alımı aşamasında, emlakçı sürecinde, ev sahibi sürecinde, tamirat söz konusu olduğunda, tedarikçilere erişimde kendilerini gizlediklerini ortaya koymaktadır. 15 ve 16'nci sorularla yaşanan konutun durumu ölçüldüğünde, bulgular LGBTİ+'ların çoğunlukla yalnız başına kirada yaşadıkları sonucunu vermiştir. 10'uncu soruyla ortaya konan LGBTİ+'ların ortalama gelir düzeyine sahip olduğu bulgusuyla birleştiğinde, konut bulma sürecinin LGBTİ+'lar açısından zorlayıcı olabileceği okunabilir. 17'nci soru ile ölçülen Çankaya'da LGBTİ+ olarak yaşamak ve çalışmaktan memnunluk durumu, LGBTİ+'ların çoğunlukla kısmen memnun olduğunu bulgulanmıştır. 18'inci soru ile ölçülen Çankaya sınırları içerisinde sokakta güvende hissetme durumu ile birleşik okunduğunda, bu bulgu, LGBTİ+'ların daha güvende olacakları düşüncesiyle yaşamayı tercih ettikleri Çankaya'da aslında güvende hissetmedikleri ve memnuniyet duygusunun buradan hareketle etkilendiğini ortaya koymuştur. 21'inci soru ile ölçülen deneyimler ise, karşı karşıya kalınan en yoğun olayların, alay edilme, sözlü taciz, darp, taksici ve motokurye tacizi, emlakçı tarafından ayrımcılık, akran zorbalığı, barda ayrımcılık, evden atılma, aile hekimliği/hastanede ayrımcılık, toplu taşımada gözle taciz, partner şiddeti, partner şiddeti veya kimliği bilinmeyen kişilerce maruz kalınan taciz/şiddet sonrası başvurulacak kolluk kuvvetlerinde kötü muamele veya ikincil taciz/şiddet vakaları olduğunu göstermiştir. Bu bulgu, LGBTİ+'ların yoğun olarak sokakta ve mekanlarda, hizmet alımında ya da kolluk kuvvetlerine başvurduklarında taciz/ayrımcılık ve şiddete maruz kaldıklarını ortaya koymuştur. Failin kimliği sorusunun verdiği bulgular (22. Soru) LGBTİ+'ların hem kendi en yakınlarından hem de dışardan bu gibi vakalara karşı korunmasız durumda olduğunu göstermektedir. Kolluk kuvvetlerinin fail olduğu olayların oranı da azımsanmayacak derecede fazladır. Bu da Çankaya'nın sokaklarının ve kolluk kuvvetlerinin LGBTİ+'lar açısından güvenli olmadığı şeklinde okunabilir. Bu konularda LGBTİ+'ların yerel kurumlara olan güvensizliğine kıyasla, STK'lara daha çok güvenildiği de anketle bulgulanmıştır (bkz. 25. ve 26. Sorular- başvuru mekanizmaları).

29 ve 30'uncu sorular ile LGBTİ+'ların Çankaya Belediyesinden faydalandıkları hizmetler ve birimler ölçülmüştür. Anonim HIV test merkezi, diş sağlığı polikliniği, aile hekimi, psikolog, sağlık kurumları, Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi, Çankaya Belediyesi Yardımlaşma Derneği, sergi/tiyatro/sinema gibi kültürel hizmetler, Kadın El Emeği festivali, Çağdaş Sanatlar Merkezi, Yılmaz Güney Sahnesi en çok dile getirilen hizmetler olmuştur. Faydalanılan Çankaya Belediyesi'ne bağlı birimler ise Çankaya Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü Eşitlik ve Farkındalık Bürosu, aile hekimi, Çankaya Halk Sağlığı Birimleri, Ağız

ve Diş Sağlığı Poliklinikleri, Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezleri, Çankaya Evleri Psikolog Desteği, Çankaya Belediyesinin anlaşmalı olduğu hastaneler ve belediyeyle çalışan sağlık kurumları olarak katılımcılarca belirtilmiştir ve Çankaya Belediyesinin sağlık hizmetlerinden faydalanılma oranı oldukça fazladır. 31'inci soru ile bu hizmet ve birimlerdeki deneyimleri için katılımcıların ifadeleri, anonim HIV test merkezi, Gönüllü Danışmanlık ve Test Merkezi gibi hizmetlerde yaşanan deneyimin genellikle olumlu olduğunu ancak bu merkezlerin şu anda açık olup olmadığının ve yeni adresinin bilgisi paylaşılmadığı için hizmetten yararlanılamadığını ortaya koymuştur. Ayrıca, aile hekimi ile diş polikliniği ile ilgili deneyimlerin genellikle olumsuz olduğu ifade edilmiştir. Diğer merkezlerde olumsuz deneyim yaşamamalarını ise katılımcılar, cinsel kimliklerini gizlemelerine bağlamıştır.

34 ve 35'inci sorular katılımcıların kronik hastalık ve özel ihtiyaçlarını bulgulamıştır. Buna göre, kalp hastalığı, yüksek tansiyon, astım, KOAH, karaciğer hastalığı, mide-bağırsak hastalığı, şeker hastalığı, depresyon/kaygı vb. psikiyatrik tanılar, migren, otoimmün hastalıklar/nöroçeşitlilik/engellilik öne çıkan sağlık sorunlarıdır. Ankilozan spondilit, romatoid artrit, alerji, ortopedik ağrılar ve kronik fibromiyalji gibi rahatsızlıklar da bulgulanmıştır. Bu bulgu, LGBTİ+'larda da ortopedik otoimmün rahatsızlıkların ve depresyon gibi ruh sağlığı sorunlarının yaygın görüldüğünü ve bu konuda sağlık ihtiyaçları olduğunu göstermektedir. Özel ihtiyaç olarak cinsiyet uyum süreci, HIV, engellilik, düzenli olarak jinekoloğa gitmeyi gerektiren durumlar, düzenli olarak psikiyatriste gitmeyi gerektiren durumlar ve fizyoterapist terapisi belirtilmiştir. Bu bulgu, LGBTİ+'ların da düzenli olarak sağlık hizmetlerini başvurmasını gerektiren sağlık sorunları olduğunu göstermektedir. 39'uncu soru düzenli olarak sağlık hizmetlerine başvurma oranının oldukça fazla olduğunu bulgulamıştır.

40'inci soru ise, katılımcıların sağlık hizmetlerinde internet ve tanıdık tavsiyesi ile internette yorumlara bakarak tanıdıklara sorarak ayrımcılık yapacak yerlere ve doktorlara gitmemeye çalıştıklarını bulgulamıştır. Bu bulgu, LGBTİ+'ların ön araştırma yapmadan sağlık hizmetlerine doğrudan erişemediklerini göstermektedir. Buna rağmen, sağlık personelinin fobik tutumlarına maruz kalmamak için, ayrımcılığa uğramadan uygun tedaviye erişmek için katılımcıların bir kısmı cinsel kimlik bilgilerini paylaşmadıklarını söylemiştir (bkz. 41. Soru). Bir kısmı ise, hizmetle cinsel kimliğin bir alakası yoksa paylaşma gerekliliği hissetmediklerini ifade etmişlerdir. Fakat, jinekolog ve psikolog gibi uzmanlarla doğru terapi ihtiyacından dolayı cinsel kimliklerini paylaştıklarını ve bazen de bunun üzerinden ayrımcılığa maruz kaldıklarını ifade etmişlerdir.

46'ncı soru ile anket katılımcılarına hangi sağlık kuruluşlarına gitmeyi tercih ettikleri sorulmuştur. Bulgular, Çankaya Belediyesinin hizmetlerinden faydalanma oranı kadar, LGBTİ+'ların özel hastane ve muayenelere yönelme oranının da fazla

olduğunu göstermektedir, bu da ayrımcılığa uğramamak için nitelikli hizmet için özel hastanelere yönelindiği biçiminde de okunabilir. 47'nci soruya verilen cevaplar sağlık konusunda negatif deneyimler yaşayanların oranının yaşamayanların oranından az olduğunu göstermiştir, ancak burada katılımcıların çoğunun sağlığa erişimde cinsel kimliklerini gizledikleri unutulmamalıdır. Zira, 48. soru ile sağlık hizmetlerinde negatif deneyimler ölçülmüş ve HIV statüsü üzerinden ayrımcılık, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, aktif cinsel yaşam üzerinden aşağılama, damgalama yaşandığı ortaya konmuştur.

55'inci soru ile sağlık hakkına erişimde eşitlik için geliştirilmesi gereken alanlar sorulmuştur. Katılımcılar, sağlık çalışanlarının HIV/AIDS ve LGBTİ+ alanına aşina olmaları gerektiğini ve tedavilerin ücretsiz sağlanması gerektiğini, anayasal eşitlikle eşit yurttaşlık hakkına önem verilmesi gerektiğini, tek beden herkese uyar yaklaşımının terk edilmesi gerektiğini, sağlık hizmetlerinin ayrımcılık karşıtı politikalara sahip ve kapsayıcı olması gerektiğini, sağlık personeline eğitim verilmesi gerektiğini, LGBTİ+ dostu merkezler ve doktorlar olması gerektiğini ve belediyenin bu konuda üzerine düşeni yapması gerektiğini ifade etmişlerdir.

56'ıncı soru, genel kent ve eşit yurttaşlık hakkı bağlamında, Çankaya'da yaşayan ve çalışan LGBTİ+'lar için en önemli alanları, işe alım ve iş hayatında CYCK ayrımcılığının önlenmesi; barınma söz konusu olduğunda CYCK ayrımcılığının önlenmesi, HIV politikaları, eğitim ve tedavi olanakları, yerel yönetimde CYCK ayrımcılığına sıfır tolerans politikası, okullarda ayrımcılığın önlenmesi, yerel yönetimlerin LGBTİ+ duyarlı sağlık hizmetlerini sunması, LGBTİ+ duyarlı sağlık hizmetlerinin sigorta kapsamına alınması, belediyenin tüm birimlerinin toplumsal cinsiyet ve ayrımcılıkla mücadele konusunda eğitim alması, belediyenin kendine ait hastanesinin olması, HPV, meme kanseri gibi konular için cinsel sağlık merkezleri olarak bulgulanmıştır. 58'inci soruda LGBTİ+ dostu Çankaya için önerilere, bir katılımcının (82 No'lu Katılımcı) önerisi oldukça açıklayıcı ve toparlayıcı olmuştur. "Sağlık kurumlarında; ayrımcılık yapmama, adil ziyaret ve cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve ifadesi ve HIV statüsüne dayalı önyargı ve ayrımcılığı yasaklayan, LGBTİ+'ların seçilmiş ailelerini ve ihtiyaçlarını tanıyan ve meydana geldiğinde ayrımcılığın bildirilmesi ve tazmin edilmesi için bir mekanizma sağlayan politikalar oluşturulmalıdır. LGBTİ+ ve HIV+ kişiler veya kesişimsellikleri durumunda adil davranılmasını sağlamak için hedefler ve planlar geliştirilmeli ve uygulanmalıdır. Sağlık çalışanlarının istihdam öncesi, deneme süresi olarak cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve ifadesi ve HIV üzerine yetkinlik eğitiminden geçmeleri şartı koşulmalı. Aynı düzeyde yüksek kaliteli bakımı sağlamasını gerektiren yasaları ve standartlar uygulamaya konulmalı. Yerel yönetimde; LGBTİ+'lar ve HIV ile yaşayanlar tüm ayrımcılık karşıtı ve fırsat eşitliği yönergelerine dahil edilmeli; bu kişilere eşit ve adil davranılmasını sağlamak için hedefler, politikalar ve planlar geliştirmek ve uygulamak konusunda devlet destekli tüm sağlık birimlerinde eği-

tim programları zorunlu tutulmalı ve sürekli kültürel yeterlilik eğitimi sunulmalıdır; sigorta sağlayıcılarının ayrımcı uygulamalarını kabul etmemek üzerine politika metni olmalı; yasalar ve politikalar için savunuculuk yapılmalıdır.”

Diğer öneriler ise; yönetime katılım, LGBTİ+ örgütleri ile diyalog kurmak üzere bir birimin atanması, belediye komisyonları ile kent konseyi toplantılarına LGBTİ+'lar ve örgütlerinin katılımının teşvik edilmesi, LGBTİ+'lar ve örgütlerinin belediye ile ortak projelerde bulunabilmesinin sağlanması, belediyenin köken aldığı siyasi partiyle örgütleri buluşturması, insan haklarını destekleyen bir belediye ve sıfır ayrımcılık politikası, LGBTİ+ örgütleri için belediyenin olanaklarının paylaşımına açılması, belediyelerde LGBTİ+ çalışanlara yer sağlanması ve teşvik edilmesi, belediyeye ait sosyal destek ve hizmet mekanizmalarının LGBTİ+'lar için elverişli kılınması, kültür-sanat merkezlerinde LGBTİ+ ifade özgürlüğü, LGBTİ+'ların mağdur edilmesinin önlenmesine yönelik düzenlemeler, belediye çalışanlarına yönelik toplumsal cinsiyet ve ayrımcılıkla mücadele eğitimleri, LGBTİ+ politikasının kamuya duyurularak geniş çapta benimsenmesinin sağlanması ve belediyenin tedarikçi seçiminde ayrımcı olmayan tedarikçilere yönelmesini sağlayacak politikalar üzerinden şekillenmiştir, kentin aydınlatılması da dile getirilmiştir. Çankaya'daki yerel yönetime dair tahayyüllerin ölçüldüğü son soru ise, Belediyenin LGBTİ+ çalışanları olması, Belediyenin halk sağlığı birimleri stratejik ihtiyaçlar haritalaması yapması ve LGBTİ+'ları dahil etmesi ve Çankaya'nın ayrımcılık karşıtı olmasını sağlamak gibi beklentileri gözler önüne sermiştir.

GÖRÜŞME KATILIMCILARININ PROFİL BİLGİLERİ VE BULGULAR

Bu bölümde, görüşmelerde sorulan sorular ışığında, toplamda 15 görüşme katılımcısının verdiği cevaplarla elde edilen bulgular yer alıyor. Bu 15 kişi, 20-30 yaş arası 6 kişi, 30-35 yaş arası 4 kişi ve 35 yaş ve üzeri 5 kişi olarak (40 yaş ve üzeri 4 kişi) olarak üç farklı yaş aralığından seçilen odak grubu oluşturuyor. Ortalama olarak 12 görüşme sorusuna yanıt veren katılımcıların kendi beyanları, kişisel bilgilerinin korunması amacıyla herhangi bir yaş, cinsel kimlik, meslek bilgisi paylaşılmadan görüşmeyi yanıtlama sırasına göre numara verilerek paylaşıldı (K1, K2, vb.). Yukarıdaki anket bulguları ile tespit edilen sorunlara dair LGBTİ+'ların gereksinim ve beklentileri üzerinden görüşme katılımcılarının verdiği yanıtlar aşağıda yer alıyor. Görüşmelere katılan kişilerin özel deneyimleri de görüşmelerde açıkça paylaşıldığı için, kişilerin tespit edilmesine yol açabilecek özel hikayeleri bu raporda paylaşılmadı. Anket sorularıyla paralel olarak birkaç hususa verdikleri yanıtlar bu raporda yer alıyor.

Görüşmeye katılan LGBTİ+'ların ifadeleri, birçoğunun bir sağlık kuruluşuna gitmek istediklerinde ayrımcılık yaşamamak için özel hastaneleri seçtikleri ve gidecekleri kurumu tanıdık tavsiyesi üzerine seçtikleri yönündedir. Özel hastanede, ödeme karşılığı hizmet alındığı için nispeten daha kaliteli hizmete erişilebildiği vurgulanıyor. Yine de deneyimler, özel hastanelerin aslında kamu hastanelerinden çok da farklı olmadığını göstermiştir. Özel hastaneye gitme imkânı olmayan katılımcılar ise aile hekimine başvurdıklarını ifade ediyor. Aşağıda katılımcıların kendi ifadeleriyle özel hastaneye yönelme sebepleri görülüyor.

K10: "Bir sağlık kuruluşuna gitmem gerekiyorsa genelde özele gitmeyi tercih ediyorum. Jinekoloji için daha önce devlet hastanesine gittiğimde daha LG-BTİ+ olduğumu söyleyemeden çok ayrımcılığa maruz kaldım o yüzden jinekoloji için kesinlikle bir daha devlet hastanesine gitmem. Özel hastanelerde de ayrımcılığa maruz kaldığım oldu çünkü jinekoloji vulva sahibi insanlar için sıkıntı ve o alanda doktorlar hem fobi hem ayrımcılık yapıyorlar. Şu an gittiğim doktora da LGBTİ+ çevrenin tavsiyesi üzerine gittim. En son gittiğimde muayene ve testler için toplamda 600 TL para ödedim ve bu benim için çok büyük bir rakam. Bu hizmete aslında benim ücretsiz olarak erişebilmem lazım ama ücretsiz olduğunda erişme sürem çok uzuyor, cinsiyet atanıyor, yönelim atanıyor, aktif bir cinsel hayatın olması üzerinden ayrımcılığa uğruyorsun, bekar

olduğun için bir cinsel hayat atanıyor. Ücreti bu kadar fazla olmasına rağmen özeli tercih etmenin sebebi tamamen ayrımcılığa ve fobiye maruz kalmak istememem.”

K9: “Benim bir kamu hastanesini tercih etmem demek şu oluyor randevu sistemindeki doktorların isimlerine giriyorum, doktorları tek tek Google’dan, Facebook’tan araştırıyorum işte sayfalarında ayrımcı bir şey var mı, Arapça bir dua falan var mı veya ampul falan var mı gibi siyasi şeylere bakıyorum yani devlete gidersem ancak bu şekilde gidebiliyorum. Çünkü devlette başıma bir şey gelirse orada kendimi güvende hissetmem çünkü beni destekleyecek kimse olduğunu düşünmüyorum haliyle benim devlette bir doktora gideceksem öncesinde bir araştırma yaparak isme randevu alıyorum ki orada ayrımcı bir şeyle karşılaşmayayım. Bu da aslında ciddi bir emek ve zaman insan yoruyor bunu yaparken. Tabi özelde de doktorları araştırıyorum ama bir tık daha rahatım ya birinin tavsiyesiyle gidiyorum ya daha az araştırarak gidiyorum. Hani ayrımcılığa maruz kalırsam da o hastaneyi ayağa kaldırdığımda bir cevap alabileceğimi biliyorum. Bu senaryo kamuya göre özelde daha gerçekçi geliyor bana. Devlette ayrımcılığa uğrama riskim çok yüksek ama sanki özelde bu durum biraz daha azalıyor...”

...Yani aslında ben de aynı şeyi yapıyorum memnun kaldığım bir doktor olduğunda bunu paylaşıyorum çevremle. Çünkü sağlık alanı homofobinin transfobinin en yoğun yaşandığı alanlardan birisi. Bu şekilde yapıldığında aslında bir koruma mekanizması çünkü yani aslında hastanelere gitmek kendi başına yoran ve geren bir şey bir de üstüne bir doktorun saçma sapan soruları ya da bir göz devirmesi bile apaçık bir ayrımcılık olmadan dahi sizin keyfinizi kaçırıp tedirgin hissetmenize sebep oluyor. Haliyle bunların önüne geçmedeki en önemli şey belki de doktora gitmeden önce ya çılgınca doktor hakkında araştırma yapmak ya da çevreden doktor tavsiyesi alıp gitmek.”

K13: “LGBTİ+ komünitesi içerisinde deneyim aktarımı çok önemli bir yer tutuyor. Devlet kuruluşlarına ya da özel kuruluşlara sağlık hizmeti alma amacıyla gitmek zaten güvenli alandan çıkmak oluyor. O yüzden kötü bir muamele ile karşılaşmadan önce deneyim sorup ona göre gidiyor olmak iyi hissettiriyor. Bu güvenli alandan çıkma durumu özellikle de jinekoloğa gitmekte önümüze çıkan bir durum olduğundan jinekoloğa gitmeden önce kesinlikle çevremize danışıyoruz. Kimsenin bilmediği bir doktora gitmek endişe verici oluyor.”

K6: “Ya bence şöyle özel hastane LGBTİ+’ların ayrımcılığa maruz kalmayacağını garantiler gibi bir genelleme doğru olmaz. Böyle bir deneyimim oldu mu çok olduğunu zannetmiyorum çünkü hani dediğim gibi çok sınıfsal ayrıcalığa sahip olmadığım için çok özel hastaneleri tercih edemiyorum. Ama az çok benzer deneyimlere sahip insanları dinlediğimde hani özel hastane LGBTİ+

ayrımcılığı yok demek yanlış olur. Çünkü biraz da LGBTİ+ alanında bir jinekolog şey yaparken bile hangisi daha iyi hangi üniversitede çalışıyor, hangi hastanede çalışıyor vs. gibi. Bu biraz daha bireysel bir şey gibi geliyor bana. Ama hani özel olmasından dolayı ayrı bir ilgi vs. söz konusu olabiliyor orası ayrı bir şey ama LGBTİ+ alanında hani daha az ayrımcılık uğrama riskinin az olacağını söylemek bana biraz yanlış gibi geldi.”

K12: “Genelde özel hastane tercih ediyorum çünkü eğer bir sorun yaşarsam şikâyet edebileyim ve muhatap alınabileyim istiyorum. Para karşılığında hizmet aldığın için özel hastanelerde daha çok kale alınıyorsun. Devlet hastanelerinde seni çok umursamıyorlar. Yine para verdiği için muamele daha insancıl oluyor. Devlet hastanelerinde bir insan gibi davranmayabiliyorlar maalesef.”

K8: “...Devlet LGBTİ+’ları sessiz sevmeme halinde değil son derece saldırganlar. Kamuda bu devletin çalışanları ve homofobi transfobiye yaymak isteyen insanlar. İnsanların böyle bir kamu hizmetinden çekinme davranışı çok anlaşılır. Kamudan beklenti çok düşük tedavi reddeden doktorları biliyoruz. Özel kötünün iyisi. LGBTİ+’ların ayrımcılığa ve nefret suçuna karşı korunmuyor. LGBTİ+’ların kendilerini açık duruma geldiği önemli alanlardan biri de sağlık alanı. Bu nedenle aslında en çok korumanın orada olması gerekiyor. En az gizlenebildiği alan sağlık alanı. Bu nedenle insan haklarını koruyan ülkelerde bir de hasta hakları var.”

K5: “Konu HIV olduğunda özel hastaneyi tercih edemem çünkü çok pahalı olur çok test yaptırıyorsun üç ayda bir ve birçok test için çok kan veriyorsun bu yüzden oradaki maliyeti karşılamak çok zor olabilir. Bu nedenle HIV ile yaşayanların büyük çoğunluğu devlet hastanelerini tercih etmek durumunda kalıyorlar. Bu nedenle de özel hastanede kontrol olan bir tanıdığım olmadı hiç. Hepsi benim gibi devlet hastanelerinde, eğitim araştırma hastanelerinde tedavilerine devam ediyorlar. Dışçıye gittiğimde özel hastaneleri tercih ediyorum. LGBTİ+’ların özel hastaneleri tercih etmesindeki alt sebebi de bilebiliyorum. Sonuçta özel bir kuruluş, sana özel bir hizmet veriyor ve bu hizmet karşılığında sen ona bir ücret ödüyorsun. Ücret ödeme meselesi, müşteri ve hizmet veren/sağlık satan ilişkisini de doğuruyor. Bu anlaşma ile birlikte LG-BTİ+’lar görece daha rahat ediyorlardır çünkü oraların kendi içlerinde başka politikaları oluyor. O ücret ilişkisi, aradaki ilişkiyi daha da resmileştiriyor ve sağlık hizmeti vermenin yanı sıra hizmet sağlayıcının asıl derdi senin oraya gelmen ve oradan memnun kalmanı sağlamak oluyor.”

Sağlık hizmeti almak için sağlık kuruluşlarına başvurduklarında genellikle neler hissettikleri sorulduğunda görüşmelere katılan kişiler aşağıdaki ifadeleri paylaştılar. Bu paylaşımlara göre, korku, kaygı, ayrımcılık yaşamaktan çekinme ve cinsel kimliğini gizleme, sağlığa erişim öncesinde en çok görülen refleksler oluyor.

K15: "Sağlık kuruluşlarına giderken her zaman farklı bir ayrımcılığa uğradığımı hissetmiyorum açıkçası ama uğrayabileceğim ihtimali üzerine cinsel yönelimimi açıkça ortaya koyacak şeyler yapmayarak ya da bunu paylaşmayarak orada bulunuyorum."

K10: "En başta LGBTİ+'lar olarak ayrımcılık yaşama kaygısı ile hastaneye başvurmayı erteliyoruz. Tanıdık vasıtasıyla önerilmiş bir doktora gitmeyi ya da sağlık kuruluşuna tek başımıza gitmemeyi tercih ediyoruz çünkü ayrımcılık yaşadığımızda bazen hiçbir şey yapamamak bile yanımızda birinin olması güçlü hissettiriyor. Sadece LGBTİ+ olmak değil; kadın olarak atanan biri olarak da ayrımcılığa maruz kalacağımı düşünüyorum, şişman olduğumu düşünen insanlar tarafından da ayrımcılığa inanıyorum ve vegan olmam üzerinden de ayrımcılığa uğrayacağımı düşünüyorum."

K9: "Zorunda kalmadıkça gitmemeye çalışıyorum. Yani gerçekten zor durumdaysam ve kendi kendime çözemiyorsam o noktada gidiyorum. Genelde gergin oluyorum ama özellikle ilk kez gideceğim bir doktora çok gergin oluyorum. Tavsiyeyle gidiyor olsam bile neyi ne kadar paylaşacağımı bilememek ya da paylaştığında alacağın tepki haliyle çok geriyor. Ben açık olarak yaşıyorum ama her alan tekrar tekrar açılma süreçlerini gerektiren ve tepkiler olan alanlar. Haliyle bu çok yorucu oluyor ve kaygıyla da yaşıyorum aslında ben. Örneğin son psikiyatri deneyimimde doktor sordu bana cinsel yönelimimle ilgili bir şeyler kendimi ifade ettim ama ne kadar rahattım orası tartışılır çünkü saçma sapan bir şey olsa ortalık gerilecek ve tüm süreç geriye gidecek."

K8: "Özellikle söz konusu LGBTİ+'lar olunca çok daha çirkinleşebiliyorlar ve LGBTİ+'lar da zaten bu durumdan çok çekindiklerini söylüyorlar. Yani doktora gidecek ama ney yaşayacağını bilmiyor, düşünsenize hastasınız ve azarlanmaktan korkuyorsunuz bunu görüyorum ve hissediyorum da aslında. Ortam insanın iyi potansiyeline hizmet eden bir ortam değil. Ben mesela kıl dönmesi ameliyatı olduğumda doktorlar çok sert davranıyorlardı, tersliyorlardı. Açık LGBTİ ise bu kişi daha da linç durumuna dönüşebiliyor."

K5: "İlk olarak bugün burada olduğum gibi giyinmiyorum, makyaj yapmıyorum. Kendimden ödün vermek istemediğim ve oradaki ayrımcılık riskini birazcık daha düşürebilmek için kendi kıyafetlerimi ve tavrımı değiştiriyorum. Benim stratejim bu: daha suratsız, biraz daha renksiz gitmek, biraz daha kaşımı kaldırmak, oraya ciddiyetle gitmek ve gardımı alarak gidiyorum. Herhangi bir ayrımcılığı gördüğümde o ayrımcılığa izin vermemek için yetkili kişiyle konuşurken kaşımı kaldırarak konuşuyorum, özgüvenliymiş gibi yapmaya çalışıyorum."

... Güvensizlik hissi zaten çok LGBTİ+'lara dair bir his. LGBTİ+'lar zaten genel olarak güvensizler çünkü biliyoruz ki var olabildiysek, hayatta kalabildiysek şu ana kadar getirdiğim bilginin kendisi kurumlara güvenmeyeceğim bilgisi.

Kendi çözümümü kendim yaratabilmek, kendi sesimi kendim duyurabilmek, kendi hakkımı kendim arayabilmek, gerekirse yalnız kalabilmek ve yalnız kaldığımda da bir yerleri harekete geçirebilmek motivasyonuyla buraya kadar gelebiliyorum. Bu motivasyonun kendisini cisheteroseksüel toplum yaşamıyor. Bir cisheteroseksüelin erişebildiği hizmet ve duyduğu güvenle benim duyduğum güven doğal olarak aynı olmuyor ve bu LGBTİ+'ların sorumluluğu değil çünkü haklara erişim ve temel insan hakları konusunda cisheteroseksüel biriyle bir LGBTİ+'yı birbirinden ayıran bir şey yok. Bu güvensizliği düzeltmek kurumların ve kamunun sorumluluğunda.

...Vergi vermemin sebebi hizmet almak içindir. Eğer ki vergini aldığı halde orada sana o hizmet sağlanmıyorsa bu suçtur, etik değildir, adaletsizliktir, faşizmdir, köleleştirmek ve haraç kesmektir. 'Sen bu parayı vereceksin ama senin canını okuyacağız.' demektir ve LGBTİ+'ların bunu kendi üzerlerinde daha fazla hissediyor olmalarının sebebi, güvensizliği çok iyi bilmelerinden dolayıdır. Güvensizlik hissi bizim iyi bildiğimiz bir his, bu güvensizlik hissiyle birlikte hayatta kalmaya çalışıyor ve bunun için belli başlı stratejiler geliştiriyoruz."

Görüşmelere katılan kişilere sağlık kuruluşlarındaki olumlu ve olumsuz deneyimleri sorulduğunda, özellikle cinsel sağlık, ağız ve diş sağlığı ve jinekoloji muayenelerinde ayrımcı muamelelerle karşılaştıklarını dile getirdi. HIV statüsü de sağlık çalışanlarının eşit ve insan onuruna yakışır sağlık hizmeti sunmamasında bir etken olarak bulgulandı. Aşağıda katılımcıların bu konudaki kendi ifadelerinden örnekler yer alıyor:

K15: "Jinekoloğa gittiğimde heteroseksüel varsaydığı gibi ahlakçı da yaklaşabiliyor. Bakire olmadığını söylediğinde aklına gelen tek ihtimal bir erkekle penetrasyon yaşadığın oluyor muhtemelen. Yaştan dolayı vs. çocuk yapmalısın artık baskısını yapan jinekologlar bile var. Seks hayatımı yönelimimi paylaşmadan bütün o muayeneler, değerlendirmeler, yönlendirmeler çok eksik kalabiliyor bence. Soru bile sormıyorum bu durumda. Olumlu bir deneyimim ise yok."

K5: "...HIV ile yaşayanların yaşadıkları ayrımcılık söz konusu bunların bir kısmı benim de başıma geldi dolayısıyla sağlık kuruluşları benim için tedirgin edici yerler olduğunu söyleyebilirim. Hem ayrıca açık kimlikli trans kadınım hem bir taraftan HIV ile yaşıyorum ikisi birleşince aslında toplum için daha korkutucu olabiliyor devlet içinde korkutucu olabiliyor. Zaten memur dediğimiz insan devleti temsil eder bir yandan kamudur orası bir kamu binasıdır dolayısıyla o kamuya her gidişim benim için bir tedirginlik oluyor. Mesela HIV statümü bütün herkesin içinde bağırarak söyleyen hemşireyle karşılaştım, elimi sıkmayan bir doktorla karşılaştım o tarz ayrımcılıklar yaşadım. Onun dışında HIV'e dair hemşirelerin doktorların korkularını görebiliyorum bir taraftan hem yaşanan bir

şey olabiliyorken bir taraftan da sezilen bir şey olabiliyor. Bakışlarındaki korku ya da benden kan alacakları zaman ısrarla neden kan vereceğimi sormaları çünkü HIV ile yaşayanlar biraz fazla kan verebiliyor tüp bazında ve bu HIV ile yaşayanları ayırabiliyor. Bir taraftan da ben eldiven takmayan bir hemşireye 'Neden eldiven takmıyorsunuz?' dediğimde 'Ben de bir şey yok, ben temizim.' demişti. Ben de 'Belki bende vardır.' demiştim. Sonra bana 'Neden söylemiyorsunuz?' gibi laflar etmeye başladı. 'Zaten ben söyledim size.' dedim. HIV ile yaşayanlara karşı bir azarlama söz konusu. Bunun arka planında HIV toplumda şey olarak biliniyor bir günah hastalığı, bir ceza, bir kirlilik, sağlıksızlık olarak bilindiği için aslında toplum ve bu sağlık çalışanları da bu topluma dahil HIV ile yaşayan kişiyi azarlanması gereken kişi zaten günah ödülünü taşıyor olarak gördüğü için kimi zaman itilip kakıldığını sağlık kuruluşlarında gördüm..."

Görüşmelere katılan kişilere Çankaya Belediyesine bağlı psikolog desteği, ağız ve diş sağlığı polikliniği, gönüllü test ve danışmanlık merkezi gibi sağlık hizmetlerindeki olumlu ve olumsuz deneyimleri de soruldu. Katılımcılar özellikle ruh sağlığı, ağız ve diş sağlığı hizmetlerinden memnun olmadıklarını, bu hizmetlerin LGBTİ+ dostu olmadığını dile getirdiler. Gönüllü test ve danışmanlık merkezinin hizmetlerinden katılımcıların büyük kısmı memnun ancak ulaşım ve çalışma saatleri bilgisinin doğru verilmemesi, bu hizmete erişimi zorlaştırıyor. Çankaya Belediyesinin LGBTİ+'ların da yararlanabileceği hizmetleri duyurmada yetersiz kaldığı da dile getirildi. Aşağıda katılımcıların bu konudaki ifadelerinden örnekler yer alıyor. Katılımcılar, aynı zamanda LGBTİ+'ların sağlık hakkına eşit bir şekilde erişebilmesi için neler yapılabileceğine de değindiler:

K8: "Ben Çankaya belediyesini takip eden insanlardanım genel sosyal medya kanallarında gönüllü test ve danışmanlık merkezini duyurmuyor. Bu muhafazakâr yaklaşım diğerleri gibi nefret sunmuyor olabilirler ama neden duyuruyorlar? HIV gerçeği var ama sanki böyle bir şey Türkiye'de yok gibi davranıyorlar. Yerel yönetimlerin politika üretmek anlamında çok zayıf ve Çankaya'nın koruyucu ve önleyici bir şeyler olması gerekiyor ama böyle bir şey görmedim ben. Sağlık harcamaların belediye ne kadar bütçe ayırabilir o da bilmiyorum. Ama İzmir Büyük Şehir Belediyesine bağlı bir tane büyük hastane var mesela."

K7: "Çankaya Belediyesi Gönüllü Test ve Danışmanlık Merkezi hakikaten çok başarılı olduğunu düşünüyorum. Hem çok hızlı sonuç alınıyor hem de süreç anonim şekilde yürütülüyor ama pandemi döneminde uzun bir süre kapalıydı ve ben de birçok arkadaşım gibi test yaptırmak için uzun bir süre beklemek durumunda kaldım. Yine de hastanede HIV testi yaptırmaktansa doğrudan Çankaya Belediyesi Gönüllü Test ve Danışmanlık Merkezine giderim. Aslında Yenimahalle'de ikamet ediyorum ama burada olmadığı için mecburen Malte-

pe'ye gidiyorum. Onun dışında özel hastaneler çok pahalı olduğundan daha çok özel klinikleri tercih ediyorum. Mide kanaması gibi özel kliniğin yeterli olmadığı durumlarda mecburen özel hastaneye gidiyorum. Kamu hastanelerini tercih etmemeye çalışıyorum çünkü hepsinin acilinde bile saatlerce sıra bekliyorsun...

...Kampüsün içerisinde binayı o kadar zor buldum ki kırk kişiye sormak durumunda kaldım. bir lubunya arkadaşımda birlikte gittim, ikimizin de tipinden belli sanırım, direkt 'Siz HIV testi için mi geldiniz?' dediler. Gerçi LGBTİ+ toplumu HIV konusunda önlem almakta ve test yaptırmakta daha dikkatli ve belki sürekli bizim gibi alıktıran tipler geldiği için öyle dediler ya da onların kendi önyargısıdır. Ben bu konu ile ilgili kendilerine de geri bildirimde bulunmuştum sonra birkaç yönlendirme eklediler kampüs içine. Açık açık yazmak istemese-ler bile bir kırmızı kurdele ile yönlendiren tabela koyulabilir."

K5: "İki taraftan bakmak gerekiyor. Bir yandan da gönüllü test ve danışmanlık merkezlerinin kaynağına da bakmak gerekiyor. Aslında çok yeterli kaynakla-rının olmadığını görebiliyorum. Çalışan sayısı çok az çünkü belediye yeteri kadar kaynak ayırmayabiliyor, umursamayabiliyor ama umursanmalı çünkü çok önemli. Mesela en büyük sorunlardan biri konumlarının erişilebilir yerler-de olmaması. Gönüllü test ve danışmanlık merkezlerinin merkezi, LGBTİ+ 'ların ve trans seks işçilerinin erişebileceği bir yerde olması gerekir. Çalışma saatleri LGBTİ+ 'ların saatlerine uymayabiliyor. Trans seks işçilerinin güncel oldukları saatler gece saatleridir ve gündüzler onlar için yoktur. Buna uygun bir çalış-ma saatinin belirlenmesi gerekiyor. Onun dışında gönüllü test ve danışmanlık merkezlerinin duyuruları da çok fazla yapılmıyor çünkü muhtemelen beledi-yeler yanlış anlaşılmdan ve tepki çekmekten korkuyorlar. Bu yüzden insanlar gönüllü test ve danışmanlık merkezlerini bilmiyorlar; gönüllü test ve danış-manlık merkezleri de kimsenin gelmemesinden şikâyet ediyor. Pandeminin etkisiyle gönüllü test ve danışmanlık merkezlerinin çalışma saatleri değişti ve oraya giden insanlar oranın kapanıp kapanmadığından emin olamadılar. Gönüllü test ve danışmanlık merkezleri pandemi nedeniyle çalışma saatlerini değiştirirken bunun duyurusunu da yeterince yapamadılar."

K4: "Belediyenin hangi kurumlarla anlaşmalı olduğunu ya da hangi kuruluşları olduğunu ben Çankaya'da yaşayan bir yurttaş olarak bilmiyorum. Belediyenin sağlığa dair yaptığı sadece gönüllü danışmanlık ve test merkezini biliyorum ve oradaki hizmetten yararlandım... (Belediyenin sunduğu hizmetleri bilmiyor olmak yeterince erişilebilir olmadığını gösteriyor olabilir) Bunu gönüllü danış-manlık ve test merkezi deneyimim üzerinden cevaplayacak olursam o mer-kezi öyle bir yere yapmışlar ki ulaşmak zor, bulabilmek için 40 kişiye sormak zorunda kalıyorsun. Test merkezini zaten 40 kişiye sorarak bulduğun için o

40 kişi senin nereye niçin gittiğini görüyor. Belediyenin bu konuda etkin olduğunu düşünmüyorum. Bu belediyeye bağlı ilçede yaşayanların hizmetler konusunda doğru ve yeterli bilgilendirildiğini düşünmüyorum. İnternet siteleri de bence user-friendly değil.

Görüşmeye katılan kişilerin LGBTİ+'ların hak alanlarında yaşadıkları sorunlara getirdikleri çözüm önerileri aşağıda yer alıyor. Bu önerilerde sağlık personellerine ve öğrencilerine yönelik eğitimler düzenlenmesi, sağlık personellerinin LGBTİ+'lara yönelik ayrımcı tutumlarına karşı yaptırım getirilmesi, güvenilir doktorlar listesi oluşturulması, hukuki anlamda eşitlik, hastanelerde LGBTİ+ kapsayıcı olduğuna dair materyaller bulundurulması, tüm sağlık kurumlarının iç politikalarında LGBTİ+'lara ayrımcılık yapılmayacağına yer verilmesi, LGBTİ+ sağlığı konusunda mesleki bilgilerin artırılması, yerel yönetimin bu konuda sorumluluk alması gibi hususlar dile getirildi.

K12: "Bence ilk adımlardan biri, sağlık personellerine ve öğrencilerine yönelik eğitimler vermek olabilir. Biliyorum ki bunu devlet yapmayacak ve bunun sorumluluğu LGBTİ+ derneklerinde ve aktivistlerinde olacak."

K10: "İlk olarak ayrımcılık yapmamak ve fobinin ne olduğunu da öğretmek amacıyla tıp öğrencileri başta olmak üzere hastanede çalışacak tüm görevlilere toplumsal cinsiyet ve LGBTİ+ konularında eğitimler verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun dışında hastaneler için cinsiyet atayıcı ifadeler kullanılmaması gerektiğini düşünüyorum. Doktorların görüşme esnasında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği atamaması için de bu bahsettiğim eğitimlerin faydalı olacağını düşünüyorum. Kürtajın da devlet hastanelerinde yapılabilen ücretsiz bir sağlık hizmeti haline gelmesi gerektiğini düşünüyorum."

K9: "Yani çok klişe ve yapıyoruz tıp öğrencileriyle buluşmalar sonra sağlık çalışanlarıyla atölyeler farkındalık çalışmaları bilinç geliştirme çalışmaları çok değerli ve bu alanları dönüştürmede etkisi var. Atıyorum benim gittiğim o psikiyatristin askerlik için olan Kaos GL'yi biliyorum demesi aslında fark yaratan bir şey. Ki nerden biliyor bilmiyorum belki bir atölyeye seminere katılmıştır ama benim raporumda çıkan sonucu etkilediğini düşünüyorum. Ve mesela bilen bir doktorun yanında çalışan stajyerlere, intörnlere de etkisi var bence. Hani klişe gibi gözüküyor ama STK'nın bu tarz eğitimleri sürdürmesi önemli."

K7: "Çözümün tek tek doktorların farkındalık kazanmasından ibaret olmadığını düşünüyorum. Evet, o tek tek doktorların farkındalığı hayat kurtarıcı oluyor ama bu bir sağlık politikası sorunu. 'Lezbiyen mezbiyen nedir?' diye bir cumhurbaşkanı tarafından yönetilen bir ülkede sağlık politikalarına elbette LGBTİ+ farkındalığı gelmeyecek. Ancak bu durum bizim sağlığımızın doğrudan

hedefe alınması anlamına geliyor. Mesela aile hekimleri translara yönelik izlem yapmıyor ya da rahmi olan bir trans erkeğe smear testi yaptırmamasını önermiyor. Zaten erişilebilir ve ücretsiz olmasına rağmen bahsettiğim korkulardan dolayı trans erkek de aile hekimine gitmiyor. Gitmediğimiz için geciktirdiğimiz bazı sağlık sorunlarımız olabiliyor. Ben kendimden de biliyorum. Benimle aynı yaşta olan çok sayıda heteroseksüel arkadaşım en ufak şikayetinde hastaneye giderken ben son ana kadar gitmemek için mücadele ediyorum ve bu gecikmeden dolayı her seferinde gecikmiş bir kronik rahatsızlıkla dönüyorum. Dolayısıyla bu durum sadece bizim sağlık hakkına erişimimizi değil; doğrudan sağlığımızı da olumsuz etkiliyor. Kendisi aynı zamanda bir sağlık hakkı aktivisti olmasına rağmen Ali Gül'ü kanserden kaybettik."

K5: "Hasta hakları bildirgesi, KVKK, özel hayatın gizliliği ve mahremiyet hakkı gibi temel insan hakları bağlayıcı olmasına rağmen sağlık hizmetine erişirken ya da sağlık personellerinin tutumunda bunu kimi zaman göremiyorsun. Dolayısıyla bu noktada caydırıcılığın artması adına yaptırımların artması benim için en belirleyici isteklerden biri. Bir diğer nokta, politikaların artması. Sadece hasta hakları yetmiyor. Her hastane kendi bazında politikalar geliştiriyor olabilir ama toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları geliştirmeleri gerekiyor. Bugün LGBTİ+ derneklerinin temsilcileri yerel yönetimlerin belli başlı birimlerine farkındalık atölyeleri düzenliyorlar. Aynı atölyeleri LGBTİ+ derneklerinden sağlık kuruluşlarının da alması gerekir."

K4: "Bütüncül yaklaşmak gerektiğini düşünüyorum. Öncelikle sadece LG-BTİ+'ların tanıdık vasıtasıyla özel sağlık kuruluşlarına müşteri-şirket ilişkisi içerisinde bu rahat hizmeti alıyor olabilmemesinin büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyorum. Sağlık hizmeti ücretsiz ve temel bir haktır noktasından yaklaşmak gerekiyor bence. Devletin LGBTİ+ politikalarının ve sağlık politikalarının değişmesi gerekiyor. Sağlık hizmeti veren tüm bileşenlerin LGBTİ+ duyarlılığının gelişmesi anlamına geliyor. Tüm sağlık sisteminin LGBTİ+ karşıtlığından arınması gerekiyor. Tıp doktorlarının LGBTİ+'lara dönük medikal yaklaşımının ortadan kalkması gerekiyor. Hastalık söylemleri içerisine girmeseler bile hastalık muamelesi yapabiliyorlar. Ki bugün Türkiye'de aşı karşıtı hekimler var, nasıl yani? Hekimlerin, hemşirelerin, sağlık çalışanlarının, temizlik çalışanlarının ve güvenlik çalışanlarının tamamının bu anlamda uluslararası sistemin güncel bilgisine sahip ve entegre şekilde dönüştürülmesi gerektiğini düşünüyorum. LGBTİ+'ların LGBTİ+ olmaktan doğan özel sağlık ihtiyaçları olabiliyor. Bu LG-BTİ+ olmaktan doğan özel sağlık ihtiyaçlarını gören ve bu hizmeti verecek şekilde organize edilen bir sağlık sistemine ihtiyaç var. Ben LGBTİ+ kimliğimden dolayı yaşadığım bir sağlık sorununu doktorla paylaşırken doktorun bana hem şifa veren hem de yargılayan ve eşit ilişki kurmayan bu genel sistemin ortadan kalkması gerektiğini düşünüyorum."

K1: “İlk olarak tüm sağlık kurumlarının iç politikalarında LGBTİ+’lara ayrımcılık yapılmayacağına yer verilmeli. Bu yetmez, ikinci olarak LGBTİ+ sağlığı konusunda mesleki bilgilerin artması gerekiyor. Nasıl cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlarla ilgili uzman bir doktor olup bunları bilmezsin, ben mi sana öğreteceğim? Böyle saçma bir durum var, cinsel sağlığı doktorlara öğreten kişiler bizim. Tam tersinin olmasını bekliyorsun halbuki. Bir diğer çözüm önerisi ise yaptırımın olması gerekiyor ayrımcılığa yönelik. Maalesef biz pozitif öğrenen bir toplum değiliz. Ayrımcılık yapan bir doktorun yargılanması ve ceza alması gerekiyor, bunu yapamaz. Ben meslekten de bir sürü hastanede ayrımcılığa uğrayan insanla görüşüp haberlerini yaptım. Davalar açılıyor, cezalar veriliyor, komik cezalar alıyorlar, çoğu zaman cezasızlık var. Haberleştirirken çok sayıda sağlıkta ayrımcılık hikayesi dinledim ve büyük çoğunluğunda cezasızlık hali var...Öte yandan devlet hastanelerinin kalitesi düşerken özel hastanelerin kalitesinin artması sınıfsal bir uçurum da yaratıyor. Aslında benim her sağlık sorunu yaşadığımda rahatça gidip tedavi olabilme hakkına sahip olmam gerekiyor ama ben hastaneye gitmek için para biriktiriyorum...”

K4: “Yerel yönetime ve STK’lara düşen sorumluluklar... Yerel yönetim, devletin bu politikaları sağlaması ve dönüştürmesinde öncü ve aracı olan kurum. Devleti de bu anlamda harekete geçirecek olan kurum çünkü yerel yönetim bir kamu hizmeti sunduğu için o kamu hizmetinde iyi örnek oluşturuyor olmanın kendisi bir örneğe dönüşüyor. Bu kamu hizmetinde LGBTİ+ kapsayıcı iyi bir kamusal örnek yaratabilsek bu kamusal örneği çoğaltabiliriz. Bu iyi kamusal örnek yönetimler aracılığıyla yaygınlaştırıldığında bu yaygınlaştırılmış iyi örneği devletin sağlık politikalarını belirleyen Sağlık Bakanlığı’na bir örnek, bir baskı ve dönüşüm aracı olarak kullanabiliriz.”

LGBTİ+ dostu bir Çankaya için ise, görüşmelere katılan kişiler, sokakların güvenli hale getirilmesine, barınma sorunun ortadan kaldırılmasına, LGBTİ+ kültür sanat faaliyetleri, dernek etkinlikleri için fiziksel mekan sağlanmasına, Belediyenin LGBTİ+’lar için sağlık başta olmak üzere, eğitim, istihdam, barınma ve sosyal mekan alanlarında çalışma yapması gerektiğine, test ve danışmanlık merkezlerinin sayısının ve kapsamının artırılmasına, eğitim ve istihdam konusunda ise LGBTİ+’lara yönelik kotalara, iş hazırlık eğitimlerine, tüm açık mekanların da LGBTİ+’lar için erişilebilir kılınması gerektiğine, Çankaya Belediyesine bağlı kurum ve kuruluşlardan başlayarak belediyenin erişebildiği tüm kurum ve kuruluşlara LGBTİ+ kavramlar, LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık ve fobik davranışlar, LGBTİ+ kapsayıcı olmak gibi konular hakkında farkındalık eğitimlerinin verilmesi gerektiğine, onur yürüyüşlerine destek olunması gerektiğine, ayrımcılığa ve fobiye maruz kalındığında başvurulacak şikayet mekanizmasının inşa edilmesine, LGBTİ+ sığınma evi açılması gerektiğine değinmişlerdir. Aşağıda kendi ifadelerinden örnekler yer almaktadır:

K15: “En başta LGBTİ+’lar için güvenli sokaklar olmalı ve ayrımcılık yüzünden LGBTİ+’ların barınma sorunu yaşamadığı bir Çankaya olmalı. Özellikle son yıllarda merkezi yönetim tarafından büyük baskı altında olduğumuz aşikâr. Pek çok faaliyetimiz engelleniyor. Kültür sanat etkinliklerinden, eylemlere kadar. Bu büyük bir sıkışmışlık hissi yaratıyor. LGBTİ+ dostu Çankaya bu alanlarda nefes sağlamalı topluma. LGBTİ+ kültür sanat faaliyetleri, dernek etkinlikleri için fiziksel mekân sağlamak, maddi destek sağlamak olabilir. Belediye bizzat kendisi LGBTİ+’lara ilişkin kültür sanat faaliyetleri ya da ayrımcılığa karşı bilinçlendirici etkinlikler düzenleyebilir çeşitli alanlarda. Ayrıca yaptığı etkinliklerin hiçbirinin LGBTİ+ dışlayıcı ayrımcı olmamasını sağlayabilir.”

K14: “Belediye LGBTİ+’lar için özellikle sağlık başta olmak üzere, eğitim, istihdam, barınma ve sosyal mekân alanlarında çalışma yapabilir. Sağlık konusunda test ve danışmanlık merkezlerinin sayısını ve kapsamını arttırmak olabilir. Eğitim ve istihdam konusunda ise LGBTİ+’lara yönelik kotalar, iş hazırlık eğitimleri, istihdam sürecinde destek gibi hizmetler olabilir. Barınma konusunda da belediyenin çalışması gerektiğini düşünüyorum. LGBTİ+’lara ev vermeyen, çok pahalı kiralar isteyen birçok ev sahibi var. Bu konuda bir ağ kurulabilir. Tüm bunlara ek olarak güvenli alanları arttırmamız gerekiyor. Sadece cafe/bar değil, park gibi açık mekanların da LGBTİ+’lar için erişilebilir olması gerekir. Bu noktada belediye eşitlik anlayışı ile yeni sosyalleşme mekanları sağlayabilir.”

K10: “2014’ten beri Çankaya’da yaşıyorum. Sağlık personellerine sağlanması gereken eğitimi Çankaya Belediyesi kendisine bağlı kurum ve kuruluşlardan başlayarak erişebildiği tüm kurum ve kuruluşlara sağlamaları gerektiğini düşünüyorum. LGBTİ+ kavramlar, LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılık ve fobik davranışlar, LGBTİ+ kapsayıcı olmak gibi konular hakkında tüm kurumların bilgi ve farkındalık düzeyleri arttırılmalı. Bunun dışında öznelerin farkındalık sağlamak üzere kamusal alanlarda LGBTİ+ aktivizmi yapmak üzere çalışabilmesini sağlamalı. LGBTİ+ istihdamını sağlamak ve arttırmak üzere çalışmalı ve kurumların bu doğrultuda kota açmalarını sağlamalı. Ayrımcılığa ve fobiye maruz kaldığımızda gidip şikâyetle bulunabileceğimiz resmi bir kurum olmalı.

LGBTİ+ alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarına destek sağlamalı ve söz üretmelerine alan açmalı. Yurttaşlarına yönelik farkındalık artıracak ya da ayrımcılığı önleyecek çalışmalar yapılmalı ve bu doğrultuda muhtarlar, Çankaya Evleri gibi yereldeki oluşumlarla irtibatla bulunulmalı. Pandemi ile birlikte LGBTİ+’ların maruz kaldığı ev içi şiddet artış gösteriyor ve bu nedenle evden kaçma ve risk altında olma durumu var. Bunun için kadınlar için olan sığınma evleri gibi LGBTİ+’lar için de güvenli alanlar oluşturmak amacıyla Çankaya Belediyesi bünyesinde LGBTİ+’lar için sığınma evleri açılabilir. LGBTİ+’lar

olarak özellikle de açık kimlikle yaşıyorsak ya da ifşalandıysak çok güvensiz alanlardayız ve şiddete çok açık insanlarız. Bu konuda bizim güvenliğimizi sağlamaları gerekiyor. Kadın sığınma evleri ile aynı güvenlik önlemleri ile, içerisinde sağlanan aynı psikososyal ve hukuki destek hizmetleri ile güzel bir çalışma yapılabileceğini düşünüyorum. Trans+’ların cinsiyet uyum süreci ile ilgili Çankaya Belediyesi sınırları içerisinde hizmet sağlayan sağlık kuruluşlarının çalışanlarına eğitimler de verilebilir.”

K8: “Açıkçası öncelikle tavır değişikliği gerekiyor. Yani aslında o çok basit ve masrafsız. İnşaların gözlerini açmaları lazım çünkü gözlerini kapatıyorlar ve LGBTİ+’ların gözlerini kapattıklarında yok olmalarını istiyorlar. Çankaya kendisini demokrat çağdaş diyor o zaman bu konulara eğinmeleri lazım. Madem modernlik diyor o zaman tarihsel olarak sürekli baskılanıyor ve LGBTİ+ hareketi aslında uluslararası sistemi düşündürmüş güçlü bir hareket o zaman sen demokrasiye inanıyorsan bu gerçeği görüyorlar ama çekiniyorlar. Nereye kadar bunu yapacaklar. Çankaya çok güçlü STK’ların olduğu akademik alanının çok geniş olduğu bir alan. Kimse özel bir şey yapsın istemiyor sadece insan onuruna yaraşır yaşamak istiyor. Sağlık özelinde de kişiye hakaret edemez ama ediliyor insan onuru zedeleniyor bu olmamalı. Çankaya belediyesi üstünlükçü ideolojiden vazgeçmelerini istiyorum ve hiç masrafı yok vizyon değişikliği bu.”

K4: “Çankaya Belediyesi ‘-miş gibi’ yapıyor. Halihazırda yönetim bence muhafazakâr sol bir yönetim ve LGBTİ+’larla yan yana görünen bir Belediye imajı vermek istemiyor. Buna ek olarak İçişleri Bakanlığı’nın özellikle muhalif belediyelere yönelik LGBTİ+’lar üzerinden kurduğu bir baskı da var ve Çankaya Belediyesi bu baskıyı savuşturmak istiyor ancak arada olan lubunyalara oluyor. Belediyeler de sonuçta yurtdışından fon alabiliyorlar, projeler yapabiliyorlar; tüm yurtdışında bir yarış içerisinde, hizmeti yükseltmeye çalışıyorlar, bir sonraki seçimlerde yeniden almaları lazım, ciddi bir kent rantı da var ve bu rantı dönüştürmeleri lazım... Bu ‘-miş gibi’ yapılmışlığı da gönüllü test ve danışmanlık merkezinin halinden anlayabiliyoruz. Orası döküntü bir binanın içinde, çalışanlar çok yalnız bırakılıyor. Mesela şimdi orayı tadilata almışlar ve taşındılar mı, hizmet verilecek mi, tadilat ne zaman bitecek sorularının cevabı yok. Gönüllü test ve danışmanlık merkezinin özü olan gizlilik ve mahremiyet, bulunduğu binayı çok alakasız bir konuma yerleştirerek sağlanamaz. Koskoca Çankaya’da zaten tek bir gönüllü test ve danışmanlık merkezi var ve onu da konum olarak Maltepe gibi görece işlek olmayan bir yere koymak yetmiyor elbette. Herkesin erişebileceği konumda, belki tüm semtlerde olmalı aksi halde yapmış olmak için yapmaktan öteye geçmiyor. Bu hizmet HIV ile yaşayanları kapsayan bir noktada değil çünkü orada test yaptırmak isteyenler açısından ulaşılabilir, erişilebilir ve gizliliği koruyabilecek şekilde organize edilmiş bir yer

değil. Ulaştıktan sonra içinde çalışanların LGBTİ+ duyarlılığı yüksek, HIV'e dair güncel bilgilerden yoksun olabiliyorlar ama onun güncellenmesi için LG-BTİ+ STK'leri gönüllü test ve danışmanlık merkezleri ile ilişkilieniyoruz. Orada çalışanlar da zorluklar yaşıyorlar ve bunun belediyenin yapmış olmak için yapmak politikasından kaynaklandığını düşünüyorum. Belediye gerçekten bu meseleye HIV'e dair danışmanlık verecek şekilde içselleştirmiş bir hizmet sunan sosyal demokrat bir belediye anlayışı ile yaklaşmıyor...

...Çankaya'nın LGBTİ+ dostu kılabilmenin yolu, belediyenin ve belediyenin yan çeperinde yer alan mahalle meclislerinin, kent konseylerinin vs. LG-BTİ+'lara yaklaşımında bu kentin eş bileşenleri olduğunun farkında olmaları gerekiyor. Bir kişinin geyin ne olduğunu bilmesi, o kişiyi gey kapsayıcı yapmıyor örneğin onu demeye çalışıyorum. Ben Çankaya Kent Konseyi Yürütme Kurulu üyesiyim ve bu kurul 20 kişiden oluşuyor. İlk toplantımızda yürütme kurulu başkanı 'Biz Çankaya'nın tüm renklerini bünyemizde barındırıyoruz. Cinsiyet dağılımını da eşit tutmaya çalıştık. 10 erkek 9 kadın ve 1 LGBT'li birey olarak...' dedi mesela anladın mı? Çankaya'nın özeti budur şu an. Bu anlamda muhtarlıklardan başlayarak belediyenin tüm birimlerine hatta sadece belediye de yeterli değil. Ben şu an Ayrancı'da yaşıyorum, Şili Meydanı'nda çalışıyorum ama buralar zaten lubunyalardan yıllar içerisinde var oluşlarındaki ısrarıyla öyle ya da böyle dönüşebilmiş; orta sınıfın biraz daha sol yanında bulunan, okumuş, 30'lu 40'lı yaşlarda LGBTİ+ dostu olmayı bilen insanların yaşadığı yerler ama Çankaya'nın her yerinde bunu yaşayamıyoruz. Çankaya'nın belli semtlerine sıkışmış durumdayız. Bu sıkışıklığı aşmanın yolu da tüm toplumu dönüştürebilecek, LGBTİ+'ları eşit şekilde bu kentin sakinleri olarak gösterecek politikalar uygulamaktan geçiyor ve LGBTİ+ STK'leri bir kenara koyarsak bence bu konuda bir numaralı aktör belediyeler oluyor. Çünkü belediyenin imkanları şehrin her yerinde faaliyetler üretebiliyor, imkanları var, mekanları var, işleri var, dokunabildiği insanlar var, muhtarlarla ilişkileri var ve bu ilişkilerin LGBTİ+'ları kapsayan ve içeren politikalar üretmek çok önemli bir nokta. Bir diğer husus da esnaflar. Bizim bu semtlerde yaşarken hizmet aldığımız insanların değişip dönüşmesini sağlayacak yapmak gerekiyor. Benim tütün alacağım yer belli veya gideceğim manav belli... LGBTİ+ kimliğim görülüyor ve bu görülen üzerinden bana kötü davranmayan yerlere gitmek zorunda kalıyorum ama bunlar çok sınırlı ve artmaları gerekiyor. Sorduğun sorunun cevabı bence LGBTİ+'ların sırtına yüklenmiş durumda ve sanki bu LGBTİ+'ların sorumluluğuymuş gibi gösteriliyor ama bu LGBTİ+ olmayanların sorumluluğu. Bir toplumda azınlıkta olduğu iddia edilen grup ne kadar özgür ise o toplum o kadar özgür ve demokrattır ama bizde çoğunluğa ayak uydurman bekleniyor. Aslında çoğunluğun seni eşit görmesi ve sana ayrımcılık uygulamaması gerek. Bu anlamda çoğunluğu dönüştürecek olan şey, ço-

ğunluğun içinden çıkacaktır diye düşünüyorum çünkü biz çoğunluğun öznesi değiliz. Biz ancak çoğunluğu dönüştürmek isteyen öznelere yol gösterebiliriz, yanlarında olabiliriz ve bilgimizi sunabiliriz... Çankaya Kent Konseyi Yürütme Kurulu'nda LGBTİ+ kimliğimden ötürü yürütme kurulunda en fazla pandalanıyorum. Oradaki herkes 45 yaş üstü ve yoğun CHP'li olduğu için onlar da aslında adapte olmaya çalışıyorlar ve ben bunu görüyorum. Politik olarak yanlış söylemlerde bulunabiliyorlar ve yanlış yerde durabiliyorlar ama 'sen bizlesin, biz sana açığız ve dönüşmek istiyoruz ama ne yapacağımızı bilmiyoruz' durumu görüyorum onlarda. Çankaya Kent Konseyi'nin çalışmaları pandemiden ötürü online gidiyor ve ayda bir kez toplanıyoruz. Henüz yaptığımız büyük bir çalışma yok. Afet çalışmalarına dair bir çalışma yapıyoruz özellikle iklim krizinin gitgide önümüze çıkarmaya başladığı afetlere karşı neler yapabileceğimiz üzerine çalışmalar yapıyoruz. Kent üzerine çalışmalar yapıyoruz. Bunlar kent konseyinin kendi iç dinamikleri içerisinde giden çalışmalar. Ben ne yapıyorum orada? Ben bir şeyler yapalım demekten ziyade o konseydeki insanlar bana alışsın önce, ben söz aldığımda o zırlı zırlı konuşmalarına alışsın, söylediğim sözlerle baksınlar; LGBTİ+'ları kafalarında bir noktaya yerleştirmişler, o algının bir kırılması gerekiyor. Çünkü yönetim kurulundaki o algıyı kırmadan pratikte bir faaliyet yapmanın mümkün olacağını düşünmüyorum. Yönetim kurulunun en genç üyesiyim. Ara sıra gençlik merkezi temsilcisi geliyor, yaş ayrımcılığı yapmak istemiyorum ama orada kuşaklar arası farkı görebiliyorsun. Eskiden 45 yaş üstü insanlar LGBTİ+'lara karşı daha çekimser kalırken şu an bir çaba var, görebiliyorum. Gençlik merkezindeyse 'biz bu meseleyi öğrenmek istiyoruz, biz ayrımcılık yapmak istemiyoruz.' mesajı var. Çünkü sanırım artık Çankaya Belediyesi yönetişimi içerisindeki CHP'li arkadaşlarımız LGBTİ+'lara fobi uyguladıklarında Diyanet İşleri Başkanı ile aynı safa düştüklerini görebiliyorlar ve o noktada olmak istemiyorlar. Fobik, ayrımcı, nefret suçu işleyen, damgası yemek istemiyorlar ve bu amaçla samimi bir çaba göstermeye çalışıyorlar ama daha çok iş var orada. Oranın dönüşümü noktasında iş LGBTİ+ STK'lere düşüyor. Daha ilk oturumda 'bir LGBTİ+ arkadaşımız da bizimle' diye övünmenin yetmeyeceği, tüm pratiklerinde LGBTİ+'ları kapsamaları gerektiği, yürütme konseyi içerisinde LGBTİ+'ların da bu kentte LGBTİ+ olmayanlarla eşit etkinlikler yapabileceği ve bu etkinlikler içerisinde LGBTİ+'ların hikayesinin de anlatılması gerektiği bilincini oluşturmak ne yazık ki bize düşüyor."

K1: "Belediye bu kadar korkak olmayı bırakmalı. HIV test ve danışmanlık merkezleri var, sıklıkla da gidip test yaptırıyorum, ama onu ne zaman duyurmak istesek önümüze engel çıkartıyor ve biz ürkek ürkek duyuruyoruz. Yaptığı hizmetten insanların haberi yok. Haberleri olsun diye bir şey yaptığımızdan Akit'e çıkacağız diye panik atak geçiriyorlar. Demirden korkuyorsan trene binme. Sen CHP'nin kalesindeki belediye başkanısın, Akit'e her türlü çıkacaksın. Bir

kere de bizden taraf çık ne olacak? Bir diğer nokta Çankaya Belediyesi'nin attığı somut bir adım yok. Hep kapalı kapılar ardında bürokratik çözümler var, bunun aşılması gerekiyor. Zabıtalara ve temizlik personellerine eğitim verildi bildiğim kadarıyla ama sadece bununla sınırlı kalmaması önemli bir adım. Merkezi yönetimin baskısına karşı yerel yönetimin daha dik durması iyi olabilir diye düşünüyorum. Güvenli bir Çankaya, benim bu şehirdeki hafızamı silmeyen bir Çankaya olurdu. Güvenpark ve başka birçok park, hamamlar, hepsi elimizden alındı ve belediye de oturup izledi. Onlara sahip çıkan bir Çankaya güvenli olurdu. Ben belediyeden benim güvenliğimi sağlamasını istemiyorum; benim güvenli alanlarımın elimden alınmasını engellemesini bekliyorum. Yoksa belediye bu aklıyla bana güvenlik diye başıma zabıta diker... O yüzden yerel yönetimler ya da sağlık kurumları dışında meslek örgütleri ve sendikalara da çok öfkeliyim. Yapabilecekleri çok şey varken yapmıyorlar... (Çankaya Belediyesi'nin sunduğu Sağlık kart hizmeti ile ilgili) Belediyenin özel hastanelerle anlaşma yapıp Youtube fenomeni gibi promosyon dağıtması acı. Onun yerine sağlık hakkını doğrudan sağlayıcı konumda olması daha iyi olur. Bir Youtube fenomeni gibi davranıyor belediye bence. Popülist bir iş bence, fayda sağlıyor mu bilmiyorum çünkü ne kadar indirim yaptıklarını ve kartın nerelerde geçtiğini bilmiyorum ama bana fazlaca makyaj gibi geldi."

K13: "Onur yürüyüşümüzü yapabildiğimiz bir Çankaya benim için güvenli bir Çankaya olurdu. Bir kadın olarak da günün her saatinde kendimi güvende hissedebilseydim kadın dostu olduğunu söyleyebilirdim. Partnerlerimizle rahatça dolabiliyor olsaydım, çevremde LGBTİ+ bayrağı görebiliyor olsaydım, insanlar çantasına LGBTİ+ bayrağı içeren rozetleri rahatça takabiliyor olsaydı burası LGBTİ+ dostu diyebilirdim. LGBTİ+ dostu bir Çankaya için yerel yönetimlere ve STK'lara sorumluluklar düşüyor. Çankaya Belediyesi Kent Konseyi'nde LG-BTİ+ derneklerinden temsilciler var, böyle daha çok yer edinmek gerek. Çankaya Belediyesi LGBTİ+'lara 'lütfedip' söz veren bir belediye ama daha fazla olması, yapılan etkinliklerin gizli saklı şekilde yürütülüyor olması gerekir."

K11: "Çankaya gerçekten bunu gerçekleştirmek istiyorsa beyaz bir yerden değil gerçekten öznelere bir araya gelmesi lazım. Eğitimler düzeltmeli katılımcılıklarını arttırmalı. Eşitlik dendiğinde eşitlik olmuyor mesela o Eşitlik Biriminde bir tane seks işçisi olacak, bir tane trans, gey, lezbiyen, mülteci kadın olacak. İşte o zaman eşitlik birimi olur kesişimsellikler önemli. Şık deyince bir şeyler olmuyor ama o hayale gidecek adımlar için bunlar önemli. Beyaz beyaz oturdukları yerden ne yiyelim vs. diye konuşuyorlar. Bir sürü insan fakirlik var dilenen kadınlar var seks işçisi kadınlar var ve bedensel bütünlüğünü dışlıyor-sun feminizmden dışlıyorsun. Eşit ilişkilenmeler yok yani. Mesela biz bazen etkinlikler oluyor ama erişemiyoruz ve aralara birilerini sokuyoruz."

DAHA EŞİT BİR KENT YAŞAMI İÇİN ANKET/GÖRÜŞME KATILIMCILARININ DİLE GETİRDİĞİ ÇANKAYA VE BELEDİYEYE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Anket ve görüşme katılımcılarının paylaştığı sorunlar ve sundukları çözüm öneri ile beraber, 17 Mayıs Derneği'nin belediyeye yönelik önerileri aşağıda paylaşılmaktadır.

- LGBTİ+'ların Çankaya'da yaşadıkları deneyimlere odaklanarak kamuoyu araştırmaları yapılmalıdır. Bunun üzerinden de tüm hizmet sunucularına ve belediyenin tüm birimlerine temel insan hakları eğitimleri verilmeli ve eğitimin yansımaları izlenmelidir. Ayrımcılık karşıtı politika ve şikayet mekanizmaları oluşturulmalı ve ayrımcılıklarda yaptırım mekanizması kurulmalıdır. Belediye'nin mevzuatını ve politikalarını LGBTİ+'ları ayrımcılığa karşı koruyacak şekilde düzenlemesi önemlidir⁹.
- İşe alım süreçlerinde Çankaya'daki işyerlerine ve belediyeye yönelik kota ve benzeri koşullarla, LGBTİ+ ve seks işçisi çalışan çeşitliliği artırılmalıdır. Eşit istihdam politikaları geliştirilmeli ve meslek edindirme kursları LGBTİ+'ların katılımına açık hale getirilmelidir.
- Çankaya Belediyesi öncelikli olarak LGBTİ+'lar ve çeşitli hak alanlarıyla kesişimlerini yerel politikalar aracılığıyla anaakımlaştırmalıdır.
- LGBTİ+'lar hakkında cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği bazında bilgilendirme yapılmalı, kapsayıcı bir yerel yaşam ve yönetim anlayışı güdülmelidir.
- Halk ile LGBTİ+ topluluğu bir araya getirebilecek onur yürüyüşlerinin düzenlenebilmesi için alınacak izinlerde destek olunması ve şiddet ihtimaline karşı LGBTİ+'ların korunmaları elzemdir. Belediyenin de bu yürüyüşlerde ve LGBTİ+ topluluğunun düzenlediği etkinliklerde yer alması ve desteğini göstermesi önem arz eder.
- LGBTİ+'ları da kapsayan her konuda LGBTİ+ örgütleriyle işbirliğine gidilmelidir. Özellikle kolluk kuvvetleri söz konusu olduğunda memurların ayrımcılık, nefret söylemi ve nefret suçları alanında temel insan hakları eğitimleri, LGB-

9 Daha fazla bilgi için bkz. <https://kaosgl.org/haber/kaos-glrsquoden-yerel-yonetimler-politika-belgesi>

Ti+ alanında ise homofobi, transfobi ve LGBTİ+lara yönelik ayrımcılık odaklı insan hakları eğitimleri ve farkındalık etkinliklerine katılmaları teşvik edilmektedir.

- Aynı işbirliği, LGBTİ+'lara odaklanan bir birimin görevlendirilmesi ile teşvik edilmeli ve anaakımlaştırılmalıdır. LGBTİ+'lar ve örgütlerinin, Belediye Meclisi, Çalışma Komisyonu ve Belediye Kent Konseyi toplantılarına katılımı önemsenmeli, bu yapılarla ortak çalışmaların zemini hazırlanmalıdır. Belediyenin LGBTİ+ dostu belediyeçilik protokolünü imzalaması ve fiili olarak uygulaması ve fiziksel olanaklarını (belediyenin sosyal destek, bakım ve sosyal hizmet mekanizmaları, kültür sanat merkezleri vs.) her yaştan LGBTİ+'ların kullanımına açması ve duyurması önem arz eder.
- Katılımcılar, özel ihtiyaçları olduğunu ve düzenli olarak testlerle izlenmesi ve takip edilmesi gereken hastalıkları olduğunu vurgulamışlardır. Bu nedenle sağlık hizmetlerine erişimde özel hastane dışında da seçeneklerinin olması elzemdir. Çankaya Belediyesinin anlaşmalı olduğu kurumlarda LGBTİ+'lar hizmet alabilmelidir. Kronik hastalığı olanların tedaviye erişimlerinin önündeki engeller kaldırılmalıdır. Hormon kullanan ve immünosupresan etkisi ile sağlık problemleri yaşayan kişilere yönelik tedavi imkanları kolaylaştırılmalı ve ücretsiz sağlanmalıdır.
- Sağlık kuruluşlarında LGBTİ+ haklarıyla ilgili eğitimler sağlanmalıdır. Çalışanlar, hizmet faydalancısı olan LGBTİ+'lar etrafta olmasa bile, onlardan bahsederken her zaman onların seçtiği kişi zamirini kullanmalıdır. Hizmetlerin cinsiyete göre ayrıldığı durumlarda, hizmetlerin dağılımı faydalancıların atanmış cinsiyetlerine göre değil, cinsiyet kimliklerine göre yapılmalıdır. Çalışanlar, kişilere, kişilerin seçtikleri isimle hitap etmek, kişilerin bilgi mahremiyetini ve güvenliğini sağlamak ve haklarında dedikodu yapmamak gibi uygun davranışları şiar edinmelidir. Karşılama bölümüne veya diğer yoğun kullanılan ortak alanlara LGBTİ+'ları kapsayan görseller asılmalıdır. Bu görsellerde birden fazla ırk ve etnik köken, çeşitli yaş grupları, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinin temsil edildiğinden emin olunmalıdır. LGBTİ+'ları kucaklayıcı ve çeşitlilik vurgulayıcı bir yaklaşımın, istisna değil norm olduğu hastane politikalarıyla vurgulanmalıdır. LGBTİ+'larla dayanışma ve kapsayıcılık yaklaşımını vurgulamak için hastanelerin duvarlarına gökkuşağı bayrakları, gökkuşaklı objeler veya güvenli alan etiketleri asılmalıdır. Hastanelerin ayrımcılık karşıtı politikası web sitelerinde tüm basılı veya yazılı materyallerinde ve lobide erişime açık sunulmalıdır. Politika metninde, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği ne olursa olsun, merkezde tüm kişilerin, bakımdan sorumlu kişiler, aile üyeleri ve arkadaşları ile beraber kapsandığı ve korunduğuna yönelik taahhüt hususi olarak belirtmelidir. Böyle hastanelerin ve sağlık merkezlerinin olması, inşası ve dö-

nüşümünde belediyenin doğrudan inisiyatif alması gereklidir. Böyle merkez ve doktorların listesi, belediyenin web sitesinde haritalanmalı ve güncel tutulmalıdır.

- Şiddetten hayatta kalan LGBTİ+'lar için acil durum protokolleri hazırlanmalı ve sığınma evleri gibi koruma tedbirleri işletilmeli, hizmet sağlayıcı tüm devlet kurum ve kuruluşlarında ayrımcı olmayan korumaya yönelik, hayatta kalan odaklı ve onların yüksek yararı için standart uygulama prosedürleri uygulamaya sokulmalıdır. Hayatta kalanların gizlilikleri korunmalı, şiddetin tekrarını engelleyecek prosedürler uygulanmalıdır. Bu konuda kamu spotları hazırlanmalı ve başvuru mekanizmalarının kamuoyunda bilinmesi sağlanmalıdır. Hayatta kalanlara ücretsiz testler ve koruyucu ekipmanlar sağlanmalı, korunaklı bir şekilde kalabilecekleri tüm imkanlar zorlanmalı, sığınma evlerinde yer yoksa başvuruları asla geri çevrilmemeli, faille aynı yerlerde yaşamak zorunda bırakılmamalıdır. Sığınma evlerinde hizmet veren personelin LGBTİ+'lara ilişkin eğitim çalışmalarına katılması sağlanmalıdır.
- LGBTİ+'lar ve HIV pozitif kesişiminde, cinsiyet uyum süreçleri, HPV dahil, cinsel sağlık önlemleri, ilaca erişim ve tedaviler konusunda erişim imkânı sağlanmalıdır.
- Pandemiyle işsiz kalan, iş bulamayan, şiddetten hayatta kalan, maddi zorluk yaşayan tüm LGBTİ+'lara (seks işçileri dahil olmak üzere) belediye yardımları getirilmelidir.
- Barınma hakkı söz konusu olduğunda LGBTİ+'ların ev bulma süreçlerini zorlaştıran engelleri kırarak ve yaşamlarına müdahalede yaptırım getirecek mekanizmalar kurulmalıdır. Ayrımcılık karşıtı barınma imkanları sağlayacak yeni yatırımların LGBTİ+'ları da kapsamayı sağlanmalıdır. Yaşlanan ve yaşlı LGBTİ+'lar için merkezler ve ev kompleksleri inşa edilmesi konusu gündeme alınmalıdır.
- Belediyede çalışan hiyerarşik zincirin tüm halkalarında aynı LGBTİ+ politikasının sahiplenilmesi gerekir. Görev değişikliklerinin politikaların uygulanmasını engellememesi sağlanmalıdır. Covid-19 ile zayıflayan, belediye ve LGBTİ+ örgütleri arasında kurulan iletişimin canlandırılması ve bir eşitlik birimi ve komisyonu kurulması, adında açıkça kapsayıcı ifade geçmesi ve aktif görev alması gerekir. Açık kimlikli LGBTİ+ personel istihdam edilmelidir, yerel eşitlik eylem planları hayata geçirilmelidir. Bu eşitlik birimi ve planlar üzerinden, LGBTİ+'ların hizmet aldığı sosyal destek, danışmanlık, GTDM gibi hizmetlerin LGBTİ+'lara hizmet vermeye devam etmesi sağlanmalı ve adres ve çalışma saatleri açık bir şekilde LGBTİ+'lar ve örgütleriyle paylaşılmalıdır.

- Yıllık memnuniyet anketleri yapılmalı ve LGBTİ+'ların ihtiyaçları belgelenmelidir. LGBTİ+ dostu bir topluluk merkezi kurulabilir; bu merkezler sağlık ve sosyal hizmet, etkinlik ve toplantı odası, ofis alanları gibi imkanlarla donatılabilir.
- Yeni iş ve istihdam alanları kurmak isteyen LGBTİ+'lara maddi kolaylıklar ve krediler sağlanabilir. LGBTİ+'lara ayrımcılık yapan işyerleri ve hizmet sunucularına yaptırım uygulanabilir. Çalışma imkanına erişemeyen LGBTİ+'ların ekonomiye kazanç sağlamalarına destek verilmelidir. Eğitim imkanına erişemeyenlere yönelik yerel yönetim eğitim programları düzenlemelidir.
- Çankaya düzeyinde kamu kurumları aracılığıyla cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği politikalarını geliştirmek için araştırma çalışmaları yürütülmelidir.
- Sokaklar yeterince aydınlatılmalı ve her yurttaşın şiddetten korunabileceği, özgürce sokaklarda tacize uğramadan gezebileceği şekilde korunaklı bir Çankaya inşa edilmelidir.

Bu öneriler doğrultusunda, belediyeler imkanlarını mobilize ederek, mevzuatça kendilerine verilen yetkiyle cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği meselelerini ve toplumsal cinsiyet eşitliğini anaakımlaştırmak için harekete geçme ve LGBTİ+'ların hayatlarında bir fark yaratma gücüne sahiptir. Yerel düzeyde başlayan tüm eylemler, kartopu etkisi yaratarak diğer yerel yönetimleri de dönüştürebilir. Viyana Modeli¹⁰ gibi toplumsal cinsiyet eşitliğini anaakımlaştırma pratiklerinden ilhamla, LGBTİ+ topluluğuna daha iyi hizmet etmeye yönelik politikalar, politika yapıcılara diğer hak alanlarında benimsenebilecek fikir ve iyileştirme fırsatları sunan çalışmalara dönüşebilir. Başka bir belediyecilik her zaman mümkün olduğu gibi, bunu Çankaya Belediyesi özelinde yapmak da mümkündür.

10 *Viyana Modeli, kadın dostu kent yerine insan hakkı kenti şiarıyla, toplumsal cinsiyeti, kent stratejilerine entegre etmiş ve kent tarafından tasarlanan ve inşa edilen tüm kamusal alanlar, toplumsal cinsiyet göz önünde bulundurularak yapılmıştır, yüksek kaliteli kamusal alanın ve çevre dostu ulaşımın sağlanması, yaşam ve konut alanlarının güvenli şehir prensibine uygun hale getirilmesi, cinsiyet kimliği çeşitliliğini dikkate alan, engelsiz şehir ve gündelik hayatın gerekliliklerini gözetken imar yapısının var olmasını içeren bir bakış benimsenmiştir.* Daha fazla bilgi için bkz. The City of Vienna, Office of Gender Mainstreaming: <https://www.wien.gv.at/english/administration/gendermainstreaming/principles/five-principles.html>

UPA (2020), Kent Planlamasında Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yaklaşımlar: Viyana Örneği: <http://politikaakademisi.org/2021/03/18/kent-planlamasinda-toplumsal-cinsiyete-duyarli-yaklasimlar-viyana-ornegi/>

"Sorun sadece aydınlatma ve kamera yetersizliği değil... Güvenli bir kent tasarımı için toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetmek şart": <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/sorun-sadece-aydinlatma-ve-kamera-yetersizligi-degil-guvenli-bir-kent-tasarimi-icin-toplumsal-cinsiyet-esitligini-gozetmek-sart-41923540>

- Güzel, D. (2021) Yerel yönetimlerin LGBTİ+ politikalarına verdiği yanıt, Kaos GL Dergisi, sayı. 178. ss. 50-51
- Güzel, D. (2021), Yerel Yönetimlerde LGBTİ+ Politikaları ve Faaliyetlerinin Seyri: <https://kaosgl.org/gokkusagi-forumu-kose-yazisi/yerel-yonetimlerde-lgbti-politikala-ri-ve-faaliyetlerinin-seyri>
- Kaos GL, Cinsel Yönelim ve Cinsiyet Kimliği Temelli Ayrımcılıkla Yerel Yönetimlerde Mücadele'ye dair politika belgesi: <https://kaosgl.org/haber/kaos-glrsquoden-yerel-yonetimler-politika-belgesi>
- Kurtoğlu, A. (2011) Kentli olmak veya kent hakkı, Kaos GL Dergisi, sayı. 120 ss. 23-25
- Lefebvre, H. (1968) Le droit à la ville. Collection Société et Urbanisme. Paris, Anthropos, ss. viii, 166.- 1(4)
- Öndül, H. (1998) Kentli Hakların Kavramsal Temelleri, <https://www.ihd.org.tr/kentlhaklari-nin-kavramsal-temeller/>
- The City of Vienna, Office of Gender Mainstreaming: <https://www.wien.gv.at/english/administration/gendermainstreaming/principles/five-principles.html>
- Tunç, A. (2016). Yerel Yönetimlerde Halkla İlişkiler Uygulamaları: Kilis Belediyesi Örneği . Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi , 6(2) , 77-88: <http://iibfdergisi.ksu.edu.tr/en/pub/issue/26892/282752>
- UPA (2020), Kent Planlamasında Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Yaklaşımlar: Viyana Örneği: <http://politikaakademisi.org/2021/03/18/kent-planlamasinda-toplumsal-cinsiyete-duyarli-yaklasimlar-viyana-ornegi/>
- "Sorun sadece aydınlatma ve kamera yetersizliği değil... Güvenli bir kent tasarımı için toplumsal cinsiyet eşitliğini gözetmek şart": <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/hurriyet-pazar/sorun-sadece-aydinlatma-ve-kamera-yetersizligi-degil-guvenli-bir-kent-tasarimi-icin-toplumsal-cinsiyet-esitligini-gozetmek-sart-41923540>

